

CESTA LÁSKY

*PRAKTICKÝ NÁVOD DUŠIAM,
AKO MILOVAŤ JEŽIŠA KRISTA*

ALFONZ DE' LIGUORI

AKO SI JEŽIŠ ZASLÚŽI, ABY SME HO MILOVALI PRE LÁSKU, KTORÚ NÁM PREJAVIL VO SVOJOM UTRPENÍ

1. Všetka svätosť a dokonalosť duše spočíva v tom, že milujeme Ježiša Krista, nášho Boha, nášho milovaného Pána a nášho Spasiteľa. Kto mňa miluje, povedal Ježiš, toho bude milovať môj večný Otec: **"Ved' Otec sám vás miluje, lebo vy ste milovali mňa"** (Jn 16, 27).

Dokonalosť vidia jedni v prísnom živote, druhí v modlitbe, tretí v častom prijímaní sviatostí, iní zasa v almužne. No mýlia sa: dokonalosť spočíva v tom, že milujeme Boha z celého srdca.

Apoštol napísal: **"Ale nad všetko toto majte lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti!"** (Kol 3, 14). Práve láska spája a zachováva všetky čnosti, ktoré urobia človeka dokonalým. Z toho plynie zásada: *"Miluj Boha a rob, čo chceš."*

Preto ak niekto miluje Boha, sama táto láska ho naučí vyhýbať sa všetkému, čo by ho mohlo uraziť, a robiť všetko, čo mu je milé.

2. A či si boh nezaslúži všetku našu lásku? Miloval nás od večnosti: **"Láskou odvekou ťa milujem"** (Jer 31, 3). Muž, žena, vraví Pán, pamätaj, že ja som ťa miloval prvý. Ešte si na svete nebol, ba ešte ani svet nejestvoval, už som

ťa miloval. Milujem ťa, odkedy som Bohom. Miloval som ťa hneď, ako som začal milovať seba samého.

Svätá Agnesa mala teda pravdu: na návrh, aby sa vydala za muža, ktorý sa uchádzal o jej lásku, svätá panna odvetila: *"Iná láska zaujala moje srdce."* Chodte preč, milovníci tohto sveta, prestaňte sa uchádzať o moju lásku. Môj Boh ma začal milovať prvý. Miloval ma od večnosti. Preto je spravodlivé, že všetku svoju lásku venujem jemu a že milujem jedine jeho.

3. Boh vedel, že ľudí si možno získať dobrodeniami, preto ich zahrnul svojimi darmi. ***"Ľudskými putami som ich priťahoval, povrazmi lásky"*** (Oz 11, 4). Chcem využiť tieto putá, ktorým nevedia odolať, putá lásky, aby som ich donútil milovať ma.

Týmito putami lásky boli vlastne všetky dobrodenia, ktorými Boh zahrnul ľudskú bytosť. Predovšetkým ho obdaril dušou stvorenou na svoj obraz, ktorej dal schopnosť pamäti, rozumu a vôle; utvoril mu telo vybavené zmyslami. Potom pre neho na znak svojej lásky stvoril nebo a zem, ktoré naplnil rozličnými vecami: oblohou, hviezdami, planétami, moriami, riekami, prameňmi, vrchmi, rovinami, kovmi, plodmi a mnohými druhmi zvierat; to všetko Boh stvoril z ničoho, len aby tieto veci slúžili ľudskej bytosti a aby mu človek z vďačnosti za všetky tieto dary venoval svoju lásku.

"Nebo i zem i všetko, čo je na nich, všetko mi hovorí, aby som ťa miloval." Pane môj, všetko, čo vidím na zemi i na nebi, všetko mi hovorí a vyzýva ma, aby som ťa miloval: všetky veci mi hovoria, že čo si stvoril, stvoril si z lásky ku mne. Keď sa opát Ranze, zakladateľ trapistov, vo svojej pustovni pohrúžil do rozjímania o vrškoch, prameňoch, vtákoch, kvetoch, planétach, oblohe, pocítil, ako jeho srdce

blčí láskou k Bohu: Každé z týchto stvorení stvoril Boh z lásky k nemu.

4. Rovnako to pociťovala aj svätá Mária Magdaléna de Pazzi. Držala v ruke náhodou kvet? Cítila, že jej krása v nej rozplameňuje lásku k Bohu. *“Od večnosti teda Boh myslel na to, aby stvoril tento kvet, pretože ma miloval,”* povedala. Ten kvet bol pre ňu šípom lásky: sladko jej ranil srdce a ona sa dôvernejšie spojila s Bohom.

O istom zbožnom pustovníkovi sa rozpráva, že keď s paličkou v ruke kráčal poľom, rozhorčoval sa, že rastlinky a kvety na chodníku ho obviňujú z nevďačnosti voči Bohu. Poklepával ich paličkou a hovorieval im: *“Mlčte, mlčte! Viníte ma z nevďačnosti, hovoríte mi, že vás Boh stvoril z lásky ku mne, ale ja ho nemilujem. Už vám rozumiem. Mlčte, mlčte! Už mi viac nevyčítajte!”*

5. Boh sa však neuspokojil tým, že nám dal všetky tieto krásne tvory. Aby si získal všetku našu lásku, zašiel v láske tak ďaleko, že sa nám celý daroval. Večný Otec sa rozhodol, že nám dá svojho vlastného a jediného Syna: ***“Ved'Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna”*** (Jn 3, 16). Boh videl, že sme boli všetci mŕtvi a hriechom pozbavení jeho milosti. A čo urobil? Z nesmiernej, áno - ako píše Apoštol - z prílišnej lásky poslal svojho milovaného Syna, aby zadosťučinil za nás, a tak nám vrátil život, o ktorý nás pripravil hriech: ***“... pre svoju nesmiernu lásku, ktorou nás miluje, hoci sme boli pre hriechy mŕtvi, oživil nás s Kristom”*** (Ef 2, 4 - 5). A dal nám Syna. Jeho neušetril preto, aby ušetril nás. Zároveň s ním nám dal všetko dobré, svoju milosť, svoju lásku a nebo, lebo všetky tieto dobrá sú istotne menšie ako Syn: ***“Keď on***

vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko?” (Rim 8, 32).

6. Ale aj Syn sa nám z lásky k nám celý daroval: Syn, **“ktorý ma miluje a vydal seba samého za mňa”** (Gal 2, 20). Aby nás vyslobodil od večnej smrti a vrátil nám milosť Božiu a stratené nebo, stal sa človekom a priodel sa naším telom: **“A Slovo sa telom stalo”** (Jn 1, 14). Hľa, ako sa Boh ponížil: **“...nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka”** (Flp 2, 6 n.). Pán sveta sa tak ponizuje, že berie na seba podobu sluhu a podrobuje sa všetkým biedam, ktoré sú údelom človeka.

7. Ale najväčšmi nás udivuje, že hoci nás mohol spasiť bez toho, žeby trpel a umrel, predsa si vyvolil život plný opovrhnutia, trpkú a potupnú smrť, smrť na kríži, nástroji hanby, určenom zločincovi: **“Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži”** (Flp 2, 8). Keď nás mohol vykúpiť bez utrpenia, prečo si teda vyvolil smrť, a to na kríži? Vyvolil si ju, aby nám prejavil svoju lásku: **“Kristus miluje nás a vydal seba samého za nás”** (Ef 5, 2). Pretože si nás zamiloval, podvolil sa bolestiam, pohrdaniam a ukrutnej smrti, než akú vôbec vytrpel niektorý človek na zemi.

8. Práve preto zvolal svätý Pavol, veľký milovník Ježiša Krista: **“Lebo nás ženie Kristova láska”** (2 Kor 5, 14). Apoštol chcel povedať, že nie natoľko to, čo Ježiš Kristus vytrpel, ako skôr láska, ktorú nám prejavil utrpením, nás zaväzuje, ba núti, aby sme ho milovali. Svätý František Saleský rozvíja ďalej Apoštolove slová: **“Keď uvažujeme, že**

Ježiš, pravý večný Boh, nás tak miloval, že podstúpil za nás smrť, a to smrť na kríži, či to neznačí toľko, ako mať srdcia pod lisom tak mocne stlačené, že láska tryská silou; a čím je sila väčšia, láska je lahodnejšia?" Pokračuje: "Ach, prečo sa teda nevrhneme v duchu k Ježišovi, aby sme s ním na kríži zomreli, keď on chcel na ňom umrieť z lásky k nám? Objímam ho, mal by každý z nás povedať, a nikdy viac ho už neopustím. Umriem s ním a spálím sa v plameňoch lásky. Ten istý oheň spáli tohto Božského Stvoriteľa a jeho biedne stvorenie. Môj Ježiš sa mi dáva celý a ja sa dávam celý jemu. Chcem žiť a umrieť na jeho srdci. Ani život, ani smrť ma neodlúčia od neho. Večná láska, moja duša ťa hľadá a naveky sa ti zasväcuje. Príď, Duchu Svätý, a zapál naše srdcia svojou láskou! Alebo milovať, alebo zomrieť! Zomrieť a milovať! Zomrieť každej inej láske, aby som žil láske k Ježišovi. Ó, Spasiteľu mojej duše, daj, nech večne spievam: Nech žije Ježiš! Milujem Ježiša! Nech žije Ježiš, ktorého milujem; milujem Ježiša, ktorý žije a vládne na večné vky."

9. Taká horúca bola láska Ježiša Krista k ľuďom, že túžil po hodine smrti, aby im dokázal, akou nehou ich zahŕňa. Preto ustavične opakoval: **"Ale krstom mám byť pokrstený, a ako mi je úzko, kým sa to nestane!"** (Lk 12, 50). Mám byť pokrstený svojou vlastnou krvou a ako ma ženie túžba, aby čo najskôr prišla hodina môjho umučenia, aby človek čo najskôr poznal, ako ho milujem. Preto svätý Ján píše o tej noci, v ktorej sa začalo Ježišovo utrpenie: **"Ježiš vedel, že nadišla jeho hodina odísť z tohto sveta k Otcovi. A pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti"** (Jn 13, 1). Božský Vykupiteľ nazýva tú hodinu svojou, lebo okamih jeho smrti bol okamihom, po ktorom túžil. Ved' chcel dať ľuďom posledný

dôkaz svojej lásky, keď sa chystal zomrieť za nich na kríži, bolesťami celkom preniknutý.

10. Ale čo priviedlo Boha k tomu, že umrel ako odsúdenec na kríži medzi dvoma zločincami, že sa dal tak potupovať vo svojej Božskej velebnosti? *"Kto to urobil?"* pýta sa svätý Bernard. A hneď si odpovedá: *"Urobila to láska, ktorá nehladá na vlastnú dôstojnosť."* Áno, láska, ktorá sa chce prejaviť, neusiluje sa o to, čo by bolo lepšie zodpovedalo dôstojnosti milujúceho, ale skôr hľadá najvhodnejší prostriedok, ako sa milovanému prejaviť. Právom teda zvolal svätý František z Pauly pri pohľade na Ukrižovaného: *"Ó, láska, ó, láska, ó, láska!"*

11. Ktože by mohol uveriť, že všemohúci, úplne blažený Boh a Pán všetkého tak veľmi miloval človeka, že sa zdá, akoby bol celý bez seba z lásky k nemu, keby nás o tom neuistovala viera? *"Videli sme, že sama Múdrost', to jest večné Slovo, zošalelo z prílišnej lásky k ľuďom,"* povedal svätý Vavrinec Justiniani. Tak isto zvolala raz vo vytržení svätá Mária Magdaléna de Pazzi, keď držala v rukách Ukrižovaného: *"Áno, Ježišu môj, ty si bláznom z lásky. Vravím to a budem to stále opakovať: Môj Ježišu, ty si bláznom z lásky!"* - *"Ale nie,"* vraví svätý Dionýz Areopagita, *"to nie je bláznovstvo, ale zvyčajný prejav Božej lásky, keď milujúci úplne zabúda na seba, aby sa celkom daroval milovanému."*

12. Ó, keby sa ľudia pri pohľade na ukrižovaného Ježiša odhodlali uvažovať o jeho láske ku každému z nich! *"Taká láska,"* hovorí svätý František Saleský, *"nedala by im pokoja, kým by sami nevzbĺkli pri pohľade na plamene, ktoré blčia v srdci Vykupiteľovom. Či nie je šťastie smieť byť*

spalovaný tým istým ohňom, ktorým horí sám Boh? A či je nie šťastie byť spojený s Bohom putami lásky?" Svätý Bonaventúra nazval rany Ježiša Krista ranami, ktoré zraňujú a rozplameňujú najbezcitnejšie a najchladnejšie duše. Kolko šípov lásky vyráža z tých rán a preniká najtvrdšie srdcia! Aké plamene vyšľahujú z horiaceho srdca Ježiša Krista a zapalujú najstudenšie srdcia! Aké putá vychádzajú z jeho otvoreného boku, čo vedia spútať najneskrotnejšie srdcia!

13. Ctihodný Ján z Avilly bol tak mocne uchvátený láskou k Ježišovi Kristovi, že ani v jednej kázni nezabudol pripomenúť jeho lásku k nám. V rozjímaní o láske tohto najmilostivejšieho Vykupiteľa k ľuďom sa rozplýva v horúcich citoch. Tak ma uchvátil svojou krásou, že som neodolal, a tu ho citujem:

14. *"Vykupiteľu, ty nesmierne miluješ. Kto uvažuje o tejto láske, nemôže nič iné robiť, ako ťa milovať, lebo tvoja láska nás k tomu núti. Ako vraví Apoštol: '**Lebo nás ženie Kristova láska**' (2 Kor 5, 14). Dôvodom lásky Ježiša Krista k ľuďom je jeho láska k Bohu Otcovi. Preto povedal pri poslednej večeri: '**Svet má poznať, že milujem Otca... Vstaňte, poďme stadiaľto!**' Ale kam šiel? Zomrieť za ľudí na kríži."*

15. Nijaký rozum nemôže pochopiť, aký silný oheň horí v srdci Ježiša Krista. Keby mu Otec prikázal podstúpiť smrť nie raz, ale tisíckrát, bol by mal toľko lásky, že by bol podstúpil všetky. A keby mu rozkázal, aby miesto jedinej smrti za všetkých ľudí umieral za spásu každého zvlášť, bol by to urobil za každého, ako to urobil za všetkých. Na kríži visel tri hodiny, ale keby bolo bývalo treba, aby tam zostal

až do súdneho dňa, bol by mal dosť lásky, aby to prijal. Ježiš Kristus nás teda oveľa väčšmi miloval, ako za nás trpel. Ó, láska Božia, ty si oveľa väčšia ako všetko, čo si nám dala zo seba poznať. Svoju veľkosť si prejavila navonok, veď rany a zmučené telo nám rozprávajú o veľkej láske, ale nevyjadrujú celú jej nesmiernosť. Vnútna láska prevyšuje všetko to, čo sa prejavilo navonok. Bola to iba jedna iskra, ktorá vyletela z toho obrovského ohniska lásky. Položiť život za priateľov je najväčší dôkaz lásky. Ale ani tento dôkaz nestačil Ježišovi Kristovi, aby vyjadril všetku svoju lásku.

16. Toto je tá láska, ktorá uchvacuje zbožné duše a naplňuje ich úžasom, keď sa im dáva poznať. Z nej pochádzajú plamene, čo stravujú srdce, túžba po mučeníctve, útecha v utrpení; človek s radosťou znáša muky rozpáleným ražňom, kráča po žeravom uhli ako po ružiach, baží po trýznení, nachádza radosť v tom, čoho sa svet bojí, pokoj v tom, čoho sa svet hrozí. Svätý Ambróz hovorí, že duša spojená s Ježišom Kristom na kríži nič nepokladá za vznešenejšie, ako nosiť na sebe znaky Ukrižovaného.

17. Čímže ti splatím, môj Miláčik, túto tvoju lásku, ktorou si ma zahrnul? Je spravodlivé, aby preliata krv bola splatená krvou. Kiežby mi bolo dopriate, aby sa moja krv zmiešala s krvou vyliatou na kríži, ktorý teraz objímam! Ó, svätý kríž, prijmi aj mňa do svojho náručia! Rozviň sa, trňová koruna, naširoko, aby som aj ja mohol do teba vložiť svoju hlavu! Ó, ukrutné klince, vyjdite z týchto nevinných rúk môjho Pána a prebodnite moje srdce súcitnou láskou! Môj Ježišu, prečo si umrel? Svätý Pavol vraví, že ty si umrel preto, aby si rozšíril svoju vládu nad živými i mŕtvymi nie násilím, ale láskou: **“Ved’ Kristus práve preto zomrel a**

ožil, aby vládol aj nad mŕtvymi aj nad živými” (Rim 14, 9).

18. Ó, ty dobyvateľ srdc, sila tvojej lásky obmäkčila ešte aj naše tvrdé srdcia. Ty si zapálil celý svet svojou láskou. Najmúdrejší Pane, opoj aj naše srdcia týmto vínom, roznieť ich týmto ohňom a zraň ich týmto šípom svojej lásky! Tvoj kríž je strelou, ktorá zraňuje srdcia. Nech vie celý svet, že moje srdce je zranené. Ó, moja najsladšia láska, čo si urobila? Prišla si ma uzdraviť, a ty si ma zranila! Prišla si ma naučiť žiť, a urobila si zo mňa blázna! Ó, najmúdrejšia pochabosť, bez teba už nechcem žiť! Pane, na kríži, ktorý mám pred sebou, všetko ma vyzýva, aby som ťa miloval. Drevo kríža, tvoja tvár, tvoje telo pokryté ranami, nadovšetko tvoja láska ma zvú, aby som ťa miloval a nikdy na teba nezabúdala.

19. Aby sme však dosiahli dokonalú lásku k Ježišovi Kristovi, musíme použiť primerané prostriedky. Svätý Tomáš Aquinský odporúča tieto:

1. Pamätať stále na všeobecné aj zvláštne Božie dobrodenia;
2. Uvažovať o nekonečnej добрote Božej, ktorá je vždy ochotná robiť dobre, stále nás miluje a nabáda nás milovať
3. Starostlivo sa chrániť každej i najmensej veci, ktorá by sa mu nepáčila;
4. Zriecť sa všetkých pozemských dobier: bohatstva, cti a zmyselných radostí;

Páter Tauler pripája ešte jeden skvelý prostriedok, ako dosiahnuť dokonalú lásku k Ježišovi, a to rozjímať o jeho umučení.

20. Kto môže poprieť, že zo všetkých pobožností je pobožnosť k umučeniu Ježiša Krista pre hriešnikov najužitočnejšia a najväčšmi rozplameňuje milujúce duše? Odkiaľ nám plynú také veľké duchovné dobrá, ak nie z umučenia Ježiša Krista? Odkiaľ máme nádej v odpustenie, silu proti pokušeniam, dôveru, že sa dostaneme do neba? Odkiaľ prichádza všetka tá pravda, ktorá je svetlom, odkiaľ také láskyplné volania, také podnety na obrátenie, také túžby zasvätiť sa Bohu, ak nie z umučenia Ježiša Krista? Preto apoštol plným právom preklína toho, kto Ježiša Krista nemiluje: **“Kto nemá rád Pána, nech je prekliaty!”** (1 Kor 16, 22)

21. Svätý Bonaventúra hovorí, že nieť vhodnejšej pobožnosti, ktorou by sme svoju dušu posvätili, ako rozjímanie o umučení Ježiša Krista. Preto radí, aby sme každý deň meditovali o jeho umučení, ak chceme pokročiť v láske k Bohu: *“Ak chceš napredovať, denne uvažuj o umučení Kristovom. Nič totiž tak nerozvíja v duši dokonalú svätosť, ako rozjímanie o utrpení Ježiša Krista.”* A už svätý Augustín povedal, že väčšiu cenu má jedna slza vyronená pri spomienke na umučenie, ako pôst o chlebe a vode každý deň.

Preto svätí stále uvažovali o umučení Kristovom. Svätý František práve žalostne plakal a hlasne bedákal. Keď sa ho šľachtic opýtal, prečo plače, odvetil: *“Oplakávam bolesti a potupenie svojho Pána. Najväčšmi ma však núti k plaču to, že ľudia, pre ktorých toľko trpel, na to zabúdajú.”* A rozplakal sa ešte viac. Šľachtic bol taký dojatý, že musel plakať s ním. Kedykoľvek svätý počul bľačať baránka alebo uzrel voľáčo, čo mu pripomínalo trpiaceho Ježiša, hneď ronil hojné slzy. Keď bol chorý a voľakto mu radil, aby si dal prečítať nejakú zbožnú knihu, odpovedal: *“Mojou knihou je*

Ježiš Ukrižovaný.” Neustále povzbudzoval svojich bratov, aby neprestajne rozjímali o umučení Ježiša Krista. Scupoli píše: “Kto sa nezapáli láskou k Bohu, keď rozjíma o mŕtvom Ježišovi na kríži, nebude ho nikdy milovať!”

Modlitba

Ó, večné Slovo, ty si celých tridsaťtri rokov prežilo v pote a útrapách, obetovalo si krv i život za spásu ľudí, teda nič si nezabudlo urobiť, aby si si získalo ich lásku. Ako je možné, že sa ešte nájdú ľudia, ktorí to všetko vedia, a nemilujú ťa?

Ó, Bože, aj ja som jeden z týchto nevďačníkov! Uznávam krivdu, ktorej som sa proti tebe dopustil. Môj Ježišu, zmiluj sa nado mnou! Obetujem ti svoje nevďačné srdce.

Nevďačné, ale kajúce. Áno, môj drahý Vykupiteľ, ľutujem všetky hriechy. Je mi ľúto, že som tebou pohŕdal. Milujem ťa celou dušou.

Duša moja, miluj Boha, ktorý bol pre teba spútaný ako zločinec, bičovaný ako otrok, ktorý sa stal pre teba kráľom potupy a ktorý napokon za teba umrel na kríži ako zločinec.

Áno, môj Spasiteľ, Bože môj, milujem ťa. Stále mi pripomínaj, čo všetko si za mňa vytrpel, aby som už nikdy nezabudol milovať ťa. Povrazy, ktorými bol Ježiš spútaný, pripútajte ma k Ježišovi; trne, ktoré ste korunovali Ježiša, zraňte ma láskou k Ježišovi; klince, ktoré ste prerazili Ježišove údy, pribite ma na Ježišov kríž, aby som s ním žil a umrel spasený s ním. Ó, Ježišova krv, opoj ma svätou láskou. Ó, Ježišova smrť, daj, nech zomriem každej pozemskej náklonnosti. Prerazené nohy môjho Pána, objímam vás, zachráňte ma pred peklom, ktoré som si zaslúžil.

Ježišu môj, v pekle by som ťa nemohol milovať. Ale ja ťa chcem milovať neprestajne. Môj milovaný Spasiteľ, spas ma, pripútaj ma k sebe a daj, aby som ťa už nikdy nestratil.

Ó, Mária, útočisko hriešnikov a Matka môjho Spasiteľa, príd' na pomoc hriešnikovi, ktorý chce milovať Boha a ktorý ti dôveruje. Pre lásku, s akou sa vinieš k Ježišovi Kristovi, pomôž mi!

AKO SI JEŽIŠ KRISTUS ZASLÚŽI, ABY SME HO MILOVALI, A TO PRE LÁSKU, KTORÚ NÁM PREUKÁZAL USTANOVENÍM NAJSVÄTEJŠEJ SVIATOSTI OLTÁRNEJ

1. *“Ježiš vedel, že nadišla jeho hodina odísť z tohto sveta k Otcovi. A pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti”* (Jn 13, 1). Predtým, než za nás zomrel, chcel nám dať dôkaz svojej lásky, najväčší dôkaz, aký nám mohol dať: bol to dar Sviatosti oltárnej.

Svätý Bernardín Sienský vraví, že dôkazy lásky dané v hodine smrti ostávajú v pamäti oveľa živšie a majú nesmiernu hodnotu.

Zomierajúci zanechávajú ako dôkaz lásky väčšie alebo menšie dary, napríklad šaty alebo prsteň tým, ktorých za života milovali. *“Ale čo si mi ty, Ježišu, zanechal na pamiatku svojej lásky pred odchodom z tohto sveta?”*

Nezanechal si mi šaty, ani prsteň. Zanechal si mi svoje telo, svoju krv, svoju dušu, svoje božstvo, seba celého. Nič si si neponechal.” - “Celý sa ti dal,” volá svätý Ján Chryzostom, “nič si neponechal.”

2. Tridentský snem vraví, že Ježiš Kristus v ustanovení Eucharistie akoby vylial všetky bohatstvá lásky, ktoré uchovával pre človeka. A apoštol poznamenal, že Ježiš si na odovzdanie tohto daru ľuďom zvolil práve tú noc, keď mu ľudia pripravovali smrť: **“... v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, vzdával vďaky, lámal ho a povedal: Toto je moje telo, ktoré je pre vás”** (1 Kor 11, 23n). Ježišovi nestačilo, že sa chystal dať svoj život za nás. Nesmierna láska, ktorá blčala v jeho srdci, prinútila ho ešte pred smrťou vykonať najväčšie dielo, aké kedy vykonal: dal nám svoje telo za pokrm.

3. Svätý Tomáš právom nazýva túto sviatosť sviatosťou lásky, zárukou lásky. Je sviatosťou lásky, lebo len láska mohla prinútiť Ježiša Krista, aby sa nám v nej celý daroval. Je zárukou lásky, lebo keby sme raz zapochybovali o Ježišovej láske, objavili by sme jej záruku v tejto sviatosti. Keď nám Vykupiteľ odovzdal toto dobro, ani čo by nám povedal: Duše moje, ak by ste náhodou zapochybovali o mojej láske, v tejto sviatosti vám dávam seba samého. Taká záruka vylučuje každú pochybnosť: milujem vás a milujem vás veľmi.

Svätý Tomáš nazýva túto sviatosť aj láskou lások. Tento dar totiž obsahuje všetky iné dary, ktoré nám Boh udelil, ako stvorenie, vykúpenie, predurčenie k sláve. Ale najsvätejšiea Sviatosť nie je len zárukou lásky Ježiša Krista, ale je i zárukou neba, ktoré nám chce dať. Cirkev na slávnosť Najsvätejšieho Kristovho tela a krvi spieva: “Ó

spásonosná hostia, otváraš dvere neba, raj." Svätý Filip Neri volal Ježiša Krista vo Sviatosti oltárnej len láskou. Keď mu prinášali sväté prijímanie na cestu do večnosti, zvolal: *"Hľa, moja láska! Dajte mi moju lásku!"*

4. Prorok Izaiáš si želal, aby sme poznali všetky prejavy Božej lásky. Boh mnohorakým spôsobom prejavil svoju lásku, aby si získal našu. Kto by mohol uveriť, že večné Slovo si spravilo príbytok pod spôsobom chleba, aby sa stalo naším pokrmom? A predsa to urobil! *"Nezdá sa to bláznovstvom,"* hovorí svätý Augustín, *"povedať: Jedzte moje telo a pite moju krv?"* Keď Ježiš poodhalil svojim učeníkom závoj z tejto sviatosti, ktorú nám chcel zanechať, mnohí neuverili. Opustili ho so slovami: ***"Ako nám tento môže dať jesť svoje telo?"*** (Jn 6, 53) a ***"tvrdá je to reč! Kto to môže počúvať?"*** (Jn 6, 61). Ale na čo si ľudia nemohli ani len pomyslieť, čo nemohli uveriť, to vymyslela a urobila veľká láska Ježiša Krista. ***"Vezmite a jedzte!"*** povedal svojim učeníkom a prostredníctvom nich nám všetkým prv, ako vystúpil na kríž. Ale aký je to pokrm, ktorý nám chceš dať, Spasiteľ sveta? V srdci ťa počujem hovoriť: ***"Vezmite a jedzte! Toto je moje telo"*** (Mt 26, 26). *To už nie je pozemský pokrm; to s ním ja sám, ja sa vám dávam celý."*

5. A s akou túžbou sa Ježiš ponáhlá prísť do našich duší vo svätom prijímaní! ***"Veľmi som túžil jesť s vami tohto baránka"*** (Lk 22, 15). Tak hovoril v tú noc, v ktorej ustanovil sviatosť lásky. *"Veľmi som túžil,"* tak mu kázala hovoriť jeho nesmierna láska! To je výraz vzplanutia lásky, píše svätý Vavrinec Justiniani.

A aby ho mohol každý bez ťažkosti prijať, chcel sa nám dať pod spôsobom chleba. Keby sa nám bol dal v

podobe nejakého zriedkavého alebo veľmi drahého pokrmu, vtedy by ho chudobní nemohli prijímať. Ale nie! Ježiš chcel prísť v podobe chleba, ktorý je lacný, takže ho môžu nájsť a prijať všetci ľudia v každej krajine.

6. Aby sme ešte väčšmi zatúžili prijať ho vo svätom prijímaní, najprv nás povzbudzuje opakovanými výzvami: **“Podte, jedzte chlieb a pite víno, ktoré som vám zmiešal!”** (porov. Prís 9, 5). **“Jedzte, priatelia, a pite!”** (porov. Pies 5, 1). To hovoril o nebeskom chlebe a víne. Napokon nám to prikázal: **“Vezmite a jedzte! Toto je moje telo”** (Mt 26, 26). Tým, čo prídu a budú ho prijímať, sľubuje nebeskú blaženosť: **“... kto je moje telo a pije moju krv, má večný život”** (Jn 6, 55). **“Kto je tento chlieb, bude žiť naveky!”** (Jn 6, 59). A nakoniec nám pohrozil peklom a vylúčením z raja, ak odmietneme prijať ho vo svätom prijímaní: **“... ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život”** (Jn 6, 54). Čo naznačujú tieto výzvy, čo dokazujú prisľúbenia, o čom svedčia tieto hrozby? Nie sú výkrikom veľkej túžby Pána Ježiša, aby sa nám mohol dať v tejto sviatosti?

7. Ale prečo Ježiš tak túži, aby sme ho vo svätom prijímaní prijímali? Svätý Dionýz hovorí, že láska túži po spojení a k nemu speje. A svätý Tomáš sa vyslovuje: **“Milujúci túžia, aby sa z dvoch stali jedno.”** Priatelia, ktorí sa zo srdca milujú, chceli by byť tak spojení, žeby tvorili jedného človeka.

Či Boh nemiluje nekonečne viac ako ľudia? Táto láska sa neuspokojila s tým, že sa ľuďom dala celá vo večnom kráľovstve, ale spojila sa s ľuďmi čo najvnútornejšie už na tejto zemi. To sa stalo vtedy, keď sa nám dala v Eucharistii pod spôsobom chleba. Tu stojí akoby za stenou

pri okienku a pozoruje nás cez mriežku (porov. Pies 2, 9). My ho, pravda, nevidíme, ale on nás veľmi dobre vidí, lebo je tu skutočne prítomný. Je prítomný, aby sa s nami spojil, ale skrýva sa, aby sme po ňom túžili. A už tu, pred naším návratom do nebeskej vlasti, sa nám chce dať celý a zjednotiť sa s nami.

8. Ježiš nemohol naplniť svoju lásku tým, že sa daroval ľudskému pokoleniu vo svojom vtelení a utrpení. Neuspokojil sa, že zomrel za všetkých na križi. Chcel dať ešte viac. Hľadal prostriedok, aby sa mohol dať celý každému z nás. Preto ustanovil Sviatosť oltárnu, lebo v nej sa s nami spája čo najdokonalejšie: ***“Kto je moje telo... ostáva vo mne a ja v ňom”*** (Jn 6, 57). Vo svätom prijímaní sa Ježiš spája s dušou a duša s Ježišom. To nie je len spojenie srdc, ale spojenie pravé a skutočné. Svätý František Saleský hovorí: *“Nikde Spasiteľ tak neprejavuje svoju nežnosť a láskyplnosť ako v tomto diele nesmiernej lásky, kde sa takme ničí, ak to môžeme povedať, a stáva sa pokrmom, aby prenikol naše duše a spojil ich užšie so srdcom a s telami svojich verných. V zápale lásky k nám sa chcel s nami spojiť takým úzkym putom, žeby sme s ním tvorili jednotu.”* Svätý Ján Chryzostom vraví, že sa Ježiš Kristus chcel s nami tak úzko spojiť, aby sme boli jedno. To je dôkazom a prejavom horúcej lásky.

9. *“Ó, Bože, milovník našich duší,”* modlí sa svätý Vavrinec Justiniani, *“touto sviatosťou si chcel dosiahnuť, aby tvoje srdce tvorilo s naším jedno nerozlučne spojené srdce. Aká obdivuhodná je tvoja láska, Pane Ježišu, ktorý si nás chcel tak nerozlučne spojiť so svojím telom, žeby sme mali s tebou jedno srdce a jednu dušu.”* A dodáva, že keď sa nám Ježiš dal za pokrm, vystupňoval svoju lásku na

najvyššiu mieru, lebo sa nám dal preto, aby sa s nami dokonale spojil, ako sa spája pokrm s tým, kto ho požíva. Ježiš má z tohto spojenia nesmiernu radosť. Raz povedal po svätom prijímaní svojej vernej služobníčke Margite z Ypres: *“Rozjímaj, dcéra moja, o tomto krásnom spojení medzi nami! Miluj ma teda, budme vždy v láske spojení a už sa viac nerozlúčme!”*

10. Budme presvedčení, že nemôžeme urobiť a ani si len pomyslieť urobiť voľačo, čo by Ježišovi bolo milšie, ako keď ho prijímame s náležitou prípravou do svojho srdca. Tento Božský hosť má v tom veľké záľúbenie. Po tomto spojení túži náš milujúci Pán. Povedal som: s náležitou prípravou, nie s náležitou dôstojnosťou! Keby sa požadovalo, aby sme ho boli hodní, ktože by ho mohol prijímať. Len druhý Boh! Požaduje sa príprava, akej je schopné biedne stvorenie, priodeté nešťastným telom Adamovým. Podľa všeobecnej mienky postačí, ak ho prijímame v milosti Božej a máme horúcu túžbu rásť v láske k Ježišovi. Svätý František Saleský vraví krásne: *“Z lásky máte prijímať to, čo vám dáva sama Láska.”*

Ako často máme prijímať? V tom sa má každý spoľahnúť na názor svojho duchovného otca. Napokon nezabúdajme, že nijaký stav, ani nijaké zamestnanie, ani manželstvo ani obchod, nie sú prekážkou častého prijímania, keď to duchovný vodca uzná za vhodné. Takto sa vyslovil pápež Innocent XI. v dekrét z roku 1679, kde hovorí: *“Rozhodnutie, ako často pristupovať k svätému prijímaniu, sa má ponechať na úsudok spovedníkov, ktorí manželom a kupcom odporúčia, čo uznajú za užitočné ich spásu.”* (Poznámka: Tieto pokyny zodpovedajú dobe, v ktorej dielo vzniklo. Dnes sa všeobecne odporúča všetkým denné sväté prijímanie.)

11. Uvedomme si, že z ničoho nemáme taký veľký osoh, ako zo svätého prijímania. Večný Otec ustanovil Ježiša Krista za správcu všetkých svojich pokladov: **“Otec mu dal do rúk všetko”** (Jn 13, 3). Keď teda prichádza Ježiš vo svätom prijímaní do duše, prináša nesmierne poklady milostí. Duša po svätom prijímaní môže plným právom zvolať: **“Spolu s ním mi prišli všetky dobrá”** (porov. Múd 7, 11). Svätý Dionýz vraví, že Sviatosť oltárna má oveľa väčšiu moc posväcovať duše ako všetky ostatné duchovné prostriedky. A svätý Vincent Ferrerský napísal, že duši viac osoží jedno sväté prijímanie ako pôst o chlebe a vode po celý týždeň.

12. Podľa tridentského snemu je sväté prijímanie veľkým liekom, ktorý nás zbavuje všedných hriechov a chráni nás pred hriechmi smrteľnými. Zbavuje nás všedných hriechov: povzbudzuje nás k prejavom lásky, ktoré stierajú všedné hriechy. Sväté prijímanie nás chráni pred smrteľnými hriechmi: rozmnožuje v nás milosti, ktoré nás chránia pred ťažkými hriechmi. Preto napísal Innocent III., že Ježiš Kristus svojím utrpením nás zbavil moci hriechu, ale Eucharistiou nás zbavuje vôle hrešiť.

13. Navyše táto sviatosť zapalať duše láskou k Bohu. **“Boh je láska”** (1 Jn 4, 8). Eucharistický Ježiš je oheň, ktorý stravuje v našich srdciach všetky pozemské náklonnosti. Nato prišiel na svet, aby v nás roznietil tento oheň: **“Oheň som prišiel vrhnúť na zem”** (Lk 12, 49). A nič iného si neželá, len aby tento svätý oheň vzbĺkol v našich dušiach (porov. Lk 12, 49). Aké nádherné plamene lásky Božej roznečuje Ježiš Kristus v každom, kto ho v tejto sviatosti zbožne prijíma! Svätá Katarína Sienska videla raz v

rukách istého kňaza sviatostného Ježiša ako ohnivú guľu. Divila sa, ako je možné, že všetky srdcia mužov i žien nezhořeli a nezmenili sa na popol. Tvár svätej Ruženy z Limy vyžarovala po svätom prijímaní taký prudký jas, až prítomným oslepoval oči, a z jej úst vychádzal taký horúci dych, že ruka, ktorá sa k nej priblížila, pocítila páľavu. O svätom Václavovi sa rozpráva, že pri návštevách kostolov, kde bola Sviatosť oltárna, ho rozpaľoval taký prudký žiar, že sluha, ktorý ho sprevádzal, necítil zimu, keď kráčal po stopách svätého, hoci sa musel brodiť snehom. Svätý Ján Chryzostom hovoril, že Sviatosť oltárna je taký silný spaľujúci oheň, že keď odchádzame po svätom prijímaní od oltára, naše srdcia vydychujú plamene lásky, pred ktorými pekelné mocnosti utekajú.

14. Nevesta v Piesne piesní sa priznáva: **“Vovádza ma do vínnej pivnice a jeho zástava nado mnou je láska”** (Pies 2, 4). Svätý Gregor píše, že sväté prijímanie je pivnicou, kde býva duša natoľko opojená Božou láskou, že zabúda na seba a stráca z očí všetky stvorené veci. To je ono omdlievanie láskou, o ktorom nevesta ďalej zmieňuje: **“Posilnite ma hrozienkovým koláčom, občerstvite ma jablkami, lebo som chorá od lásky!”** (Pies 2, 5).

Ale vari namietneš: *“Ja nechodím častejšie k svätému prijímaniu, lebo cítim, že som voči Bohu chladný.”* Gerson ti odpovedá: *“Keď vieš, že si chladný, chceš sa vzdalovať od ohňa?”* Chlad, ktorý cítiš vo svojom srdci, skôr stupňuje potrebu často sa priblížiť k Eucharistii. Stačí, ak opravdivo túžiš milovať Ježiša Krista. *“Hoci si vlažný,”* napísal svätý Bonaventúra, *“predsa pristupuj s dôverou v Božie milosrdenstvo. Čím viac chorľavieš, tým viac potrebuješ lekára.”* Svätý František Saleský vo svojej Filotei vraví: *“Dvojakí ľudia majú často chodiť na sväté prijímanie:*

dokonalí a nedokonalí. Dokonalí, ktorí sú dobre pripravení, by sa dopustili veľkej chyby, keby sa neposilňovali v prameni dokonalosti. Nedokonalí, aby takto mohli túžiť po dokonalosti a aj ju dosiahnuť.”

Aby sme však mohli častejšie prijímať, musíme mať aspoň veľkú túžbu posvätiť sa a ustavične rásť v láske k Ježišovi Kristovi.

Pán radil svätej Mechtilde: **“Kedykoľvek ma chceš prijať, vzbudzuj si túžbu po takej láske, akou len je schopné ľudské srdce horieť; a láska, ktorú od teba prijímam, bude taká veľká ako tvoja túžba.”**

Modlitba

Ó, Bože lásky, ktorý nesmierne miluješ a si hodný nesmiernej lásky, povedz mi, či si mohol ešte viac vykonať, aby sme ťa milovali? Nestačilo ti, že si sa stal človekom a podrobil sa všetkým našim biedam. Nestačilo ti, že si v hrozných mukách vylial všetku krv a že si zomrel strávený bolesťami na kríži, ktorý bol vyhradený najväčším zločincom. Dokonca si sa skryl v spôsobe chleba, aby si sa stal naším pokrmom, a tak sa s nami všetkými celkom spojil. Povedz mi, prosím ťa, čo si ešte mohol vymyslieť, aby sme ťa milovali? Ó, akí sme úbožiaci, ak ťa v tomto živote nemilujeme! Aké výčitky budeme zakúšať, že sme ťa nemilovali, keď sa odoberieme na večnosť!

Môj Ježiš, nechcem zomrieť bez toho, žeby som ťa miloval a veľmi miloval. Bolí ma, že som ťa toľko urážal. Ľutujem to a chcel by som od bolesti umrieť. Teraz však ťa milujem nadovšetko, milujem ťa viac ako seba samého a tebe zasväcujem svoje náklonnosti. Ty si mi dal túto túžbu, daj mi teda aj silu, aby som ju uskutočnil.

Ježiš môj, Ježiš môj, nič nechcem od teba, iba teba! Teraz, keď si ma už pripútal k svojej láske, zanechám všetko a

všetkého sa zriekam. S tebou sa spájam. Ty jediný mi
postačíš.

Mária, Matka Božia, pros Ježiša za mňa a urob ma svätým.
Pripoj k toľkým iným zázrakom, ktoré si urobila, ešte i tento:
premeň nás hriešnikov na svätých.

VEĽKÚ DÔVERU MÁ V NÁS VZBUDIŤ ÚVAHA O LÁSKE, KTORÚ NÁM PREJAVIL JEŽIŠ KRISTUS, A DOBRODENIA, KTORÝMI NÁS ZAHRNUL

**1. *“Do tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha;
ty si ma vykúpil, Pane, Bože verný”*** (Ž 31, 6). Boh len
zdáľaleka ukázal Dávidovi budúceho Vykupiteľa. Týmto
pohľadom uchvátený venuje Dávid Vykupiteľovi najväčšiu
pozornosť a v ňom skladá nádej svojej spásy. My sa dívame
na Vykupiteľa zblízka. Ved’ už prišiel a dokonil dielo
vykúpenia. Nemáme teda s oveľa väčšou dôverou hovoriť a
opakovať: *“Do tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha; ty
si ma vykúpil, Pane, Bože verný?”*

2. Zaiste máme vážne dôvody, aby sme sa báli
večnej smrti, keď si spomenieme, koľko sme sa prehrešili
proti Bohu. Ale ešte vážnejšie dôvody máme, aby sme

dúfali vo večný život pre zásluhy Ježiša Krista, ktoré majú nekonečne väčšiu moc nás spasiť, než akú moc majú naše hriechy nás zatrátiť. Pravda, hrešili sme a zaslúžili sme si peкло. Vykupiteľ však prišiel, aby všetky naše viny vzal na seba a svojím utrpením dal za ne výkupné. **“A on niesol naše neduhy, vzal na seba naše choroby”** (Iz 53, 4).

3. V tom nešťastnom okamihu, keď sme zhrešili, podpísal Boh nad nami rozsudok večnej smrti. A čo urobil náš milostivý Vykupiteľ? **“Zotrel dlžobný úpis, ktorý bol svojimi nariadeniami proti nám a prekázal nám, a odstránil ho tým, že ho pribil na kríž”** (Kol 2, 14). Vlastnou krvou zmazal výrok nášho odsúdenia a pribil ho na kríž. Keď pozeráme na výrok nášho odsúdenia, ktorý sme si vyslúžili spáchanými hriechmi, pozerajme zároveň na kríž, na ktorom umierajúci Bohočlovek tento rozsudok vlastnou krvou zmazal, a vrátil nám nádej na odpustenie a večnú spásu.

4. Ježišova krv sa prihovára za nás, aby sme dosiahli Božie milosrdenstvo oveľa mocnejšie, ako volala proti Kainovi krv Ábelova. **“No vy ste sa priblížili k Ježišovi, prostredníkovi novej zmluvy a k pokropeniu krvou, ktorá volá hlasnejšie ako Ábelova”** (Hebr 12, 22).

Ukrižovaný Ježiš vylial všetku svoju krv, aby bol prostredníkom pokoja medzi nami a Bohom. Pravda, naše neprávosti volajú o pomstu proti nám, ale krv Vykupiteľova prosí o zmilovanie. A spravodlivosť Božia musí byť zmierená hlasom tejto vzácnej krvi.

5. Aj to je pravda, že sa svoje hriechy sa budeme prísne zodpovedať večnému Sudcovi. Kto však bude naším sudcom? **“Otec... všetok súd odovzdal Synovi”** (Jn 5, 22). Nemá nás táto myšlienka potešiť? Ešte väčšiu odvahu nám dodáva apoštol slovami: **“... A kto ich odsúdi? Kristus Ježiš, ktorý zomrel... a prihovára sa za nás?”** (Rim 8, 34). Naším sudcom bude ten istý Spasiteľ, ktorý chcel byť sám odsúdený a usmrtený, aby nás nemusel odsúdiť na večnú smrť. Ale ani potom nezložil úrad prostredníka. Aj teraz sa v nebi za nás stále prihovára u svojho Otca, aby nás spasil. *“Prečo sa bojíš, hriešnik,”* píše svätý Tomáš z Villanovy, *“ak ľutuješ svoj hriech? Akože by ťa odsúdil? Akože ťa odoženie, keď sa vraciaš k jeho nohám? Zostúpil z neba, aby ťa hľadal, a ty od neho utekáš.”*

6. Vo svojej slabosti sa bojíme, že podľahneme útokom nepriateľa, proti ktorému máme bojovať. Nebojme sa, ale ako nám radí apoštol, **“vytrvalo bežme v zápore, ktorý máme pred sebou, s očami upretými na Ježiša, pôvodcu a zavŕšiteľa viery. On namiesto radosti, ktorá sa mu núkala, vzal na seba kríž, pohrdol potupou”** (Hebr 12, 1 n.). S udatnou myslou začneme boj, majúci zrak upretý na ukrižovaného Ježiša, ktorý nám zo svojho kríža ponúka pomoc a korunu víťazstva. V minulosti sme padali, lebo sme nemysleli na Vykupiteľove rany a poníženia, preto sme ho ani nevolali na pomoc. No v budúcnosti, ak budeme mať pred očami to, čo trpel z lásky k nám, a ak ho zavoláme, ochotne nám pomôže a určite zvíťazíme nad nepriateľmi. Svätá Terézia nemohla pochopiť strach, ktorý pociťujú niektoré duše pred diablom. *“Hovorila: Diabol! Diabol! -*

hoci môžu povedať: Bože môj! Bože môj! a nepriateľ sa bude chvieť strachom.” A naopak, svätica povedala, že ak nebudeme všetku svoju dôveru vkladať do Boha, všetky naše námahy budú takmer zbytočné. Ak nebudeme dôverovať Bohu, svojimi silami nedokážeme nič alebo len veľmi málo.

7. Umučenie Ježiša Krista a Sviatosť oltárna sú pre nás veľkými tajomstvami lásky a nádeje. Tajomstvami takými veľkými, že by sme im nemohli ani veriť, keby nás o nich neuistovala viera. Všemohúci Boh sa chcel stať človekom, vyliat všetku svoju krv a od bolesti zomrieť na dreve! A prečo? Aby vykúpil naše hriechy a spasil nás, odbojných červov! Chcel nám dať za pokrm vlastné telo, to telo, ktoré obetoval za nás na kríži, aby sa s nami úplne spojil. Ó, Bože, či by nemali tieto dve tajomstvá rozplameniť láskou všetky ľudské srdcia? Môže sa ešte teraz nájsť kajúci hriešnik, ktorý by zúfal, či mu bude odpustené, keď vie, ako Boh ľudí miluje a aký je blahoslavený? Či nemusíme naplnení dôverou zvolať so svätým Bonaventúrom: *“Budem mu dôverovať. Pevne dúfam, že mi neodmietne nič, čo potrebujem ku spásu, veď toľko pre moju spásu vykonal a vytrpel. Ako by mi mohol odoprieť potrebné milosti ten, čo toľko urobil a vytrpel, aby ma spasil?”*

8. Apoštol nás povzbudzuje: ***“Pristupujme teda s dôverou k trónu milosti, aby sme dosiahli milosrdenstvo a našli milosť a pomoc v pravom čase”*** (Hebr 4, 16). Trón milosti a kríž, na ktorom Ježiš spočíva, aby rozdával milosti a zmilovával sa nad tými, ktorí ho vzývajú. Ale treba sa k

nemu ponáhľať ihneď, len tak nájdeme pomoc k spáse. Možno príde čas, keď ju už nebudeme môcť nájsť.

Ponáhľajme sa preto objať Ježišov kríž a vložme doňho nesmiernu dôveru. Nech nás neľakajú naše úbohosti. V ukrižovanom Ježišovi nájdeme všetky bohatstvá a každú milosť (porov. 1 Kor 1, 5 n.). Zasluby Ježiša Krista nám otvorili všetky Božie poklady a uschopnili nás prijať milosti, ktoré si len zažiadame.

9. Svätý Lev hovorí, že Ježiš Kristus nám svojou smrťou získal väčšie dobro, než o aké nás hriechom pripravila diabla nenávisť.

Tieto slová len zvýrazňujú to, čo už povedal svätý Pavol, že totiž dar vykúpenia je oveľa väčší ako to, čo sme hriechom stratili: **“Ale kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť”** (Rim 5, 20). Spasiteľ nám dodáva odvahy, aby sme pre jeho zásluhy dúfali vo všetky dobrodenia a milosti. Pouča nás, čo máme robiť, aby sme od jeho večného Otca dostali všetko, čo chceme: **“Veru, veru, hovorím vám: ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá vám to!”** (Jn 16, 23 n.). Bolo by možné, aby nám Otec odoprel nejakú milosť, keď nám dal svojho jednorodeného Syna, ktorého miluje ako seba samého? **“Keď on vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko?”** (Rim 8, 32). Všetko, zdôrazňuje apoštol, nevynímajúc ani jednu milosť: ani odpustenie hriechov, ani vytrvanie v dobrom, ani svätú lásku, ani dokonalosť, ani nebo. Všetko, všetko nám dal. Ale treba ho prosiť. On je **“bohatý pre všetkých, ktorí ho vzývajú”** (Rim 10, 12). Boh je štedrý voči tomu, kto ho prosí.

10. Chcem ešte pripojiť niekoľko iných krásnych úvah o veľkej dôvere, ktorú máme mať v zásluhy Ježiša Krista. Vyberám ich z listov ctihodného Jána z Avily.

11. *“Nezabúdajme, že medzi nami a večným Otcom máme prostredníka Ježiša Krista, ktorý nás miluje a s ktorým sme spojení takými mocnými putami lásky, že ich človek nemôže rozviazať inak, ako smrteľným hriechom. Krv Ježiša Krista kričí a dožaduje sa milosrdenstva s nami. Volá tak mocne, že prehlúsi aj hluk našich hriechov. Smrť Ježiša Krista spôsobila smrť našim vinám: **,Ó, smrť, budem tvojou smrťou’** (porov. Oz 13, 14). Kto napriek tomu zahynie, nezahynie preto, že výkupné nestačilo, ale preto, že prostredníctvom sviatosti nechcel využiť ovocie spásy, poskytnuté Ježišom Kristom.”*

12. *“Na dielo nášho vykúpenia z hriechov sa Ježiš podujal, akoby šlo o jeho viny. Preto nazýva naše hriechy svojimi, hoci sa ich nedopustil. Urobil všetko, aby nám boli odpustené. S akou hlbokou láskou prosil Otca, akoby prosil sám za seba, aby tých, ktorí chcú byť s ním spojení, objímal svojou láskou. A čo prosil, to aj dostal. Boh súhlasil, aby sme boli s ním natoľko spojení, žeby sme boli rovnako predmetom lásky aj nenávisťi. Ježiš nie je a nemôže byť predmetom nenávisťi, a preto ak sme láskou spojení s Ježišom, zároveň sme s ním aj milovaní. Ako Otec miluje Ježiša, tak miluje aj nás. Ježiš oveľa ľahšie dosiahne, aby nás Otec miloval, než my môžeme urobiť, aby sme sa mu sprotivili, lebo Otec oveľa väčšmi miluje Syna, ako nenávidí hriešnikov.”*

13. Ježiš Kristus prosil svojho Otca: **,Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou’** (Jn 17, 24).

Láska silnejšia ako nenávisť zvíťazila. Boh nám odpustil a miluje nás. Uisťuje nás, že nás nikdy neopustí, lebo sme s ním spojení pevným putom lásky. Miluje nás viac ako matka. **“Môže matka zabudnúť na svoje nemluvňa...? A keby aj ona zabudla, ja na teba nezabudnem. Hlá, do dlaní som si ťa vryl’** (Iz 49, 15). A čím si nás vpísal do svojich dlaní? Vlastnou krvou. Nemá nás táto myšlienka naplniť hlbokým pokojom? Ved’ všetko riadia tieto ruky, ktoré boli pribité na kríž z lásky k nám.”

14. “Nič nás nemôže vystrašiť natoľko, aby nás Ježiš Kristus nemohol uspokojiť. A keď ma predsa znepokojujú spáchané hriechy, keď ma obkľučuje strach o budúcnosť, keď mi satan strojí úklady, nemôžem zúfať. Zverím sa milosrdenstvu Ježiša Krista, ktorý je taký dobrotivý, ktorý ma miluje až na smrť. Presviedčam sa, ako si ma Boh cení: obetoval sa za mňa. Môj Ježišu, príd’ na pomoc tým, ktorí sa k tebe utiekajú, keď povstane búrka. Bedlivý pastier, ako veľmi sa mýli, kto túži zmeniť svoj život, ale tebe nedôveruje. Preto si povedal: **, To som ja, nebojte sa!’** (Jn 6, 20). Ja raním i potešujem. Niekedy dopustím na svojich služobníkov opustenosť, ktorá pripomína peklo. Ale čoskoro ich od nej oslobodím a poteším ich. Ja som váš obhajca, vaše záležitosti sú moje. Ja som vaša záruka, lebo som prišiel splatiť vaše dlžoby. Som váš Pán; vykúpil som vás vlastnou krvou nie preto, aby som vás opustil, ale aby som vás obohatil. Dal som za vás vysokú cenu. Akože by som utekal pred tým, kto ma hľadá? Nešiel som v ústrety tým, čo ma hľadali, aby ma tupili? Neodvrátil som tvár od toho, kto ma bil, a od toho by som ju odvrátil, kto sa mi chce klaňať? Ako môžu moji synovia pochybovať o mojej láske, keď vidia, že som sa z lásky k nim vydal do rúk nepriateľov? Mohol by som opovrhnuť tými, ktorí ma milujú? Mohol by som opustiť

toho, kto ma volá na pomoc? Ved'ja hľadám aj toho, kto mňa nehladá!"

15. *"Ak veríš, že večný Otec ti daroval svojho Syna, ver, že ti dá aj všetko ostatné, lebo všetko to je príliš nepatrné oproti Synovi. Nemysli, že Ježiš zabudol na teba. Na pamiatku svojej lásky ti zanechal najväčší závdavok, aký ti len mohol dať - seba samého vo Sviatosti oltárnej."*

Modlitba

Ó, Ježišu môj, moja láska, akú krásnu nádej mi dáva tvoje utrpenie. Ako by som sa mohol obávať, že mi neodpustíš, že mi nedáš nebo a všetky potrebné milosti, ty všemohúci, ktorý si vylial za mňa všetku svoju krv? Ó, Ježišu môj, moja nádej a moja láska! Aby si ma nestratil, sám si obetoval svoj život.

Môj Vykupiteľ a Boh môj! Milujem ťa nadovšetko. Ty si sa mi celý daroval. I ja ti oddávam všetku svoju vôľu a uisťujem ťa, že ťa milujem. Milujem ťa a chcem to stále a stále opakovať.

Toto ti chcem šepkať celý život a s tým chcem i zomrieť. S týmto drahým slovom na perách: *"Môj Bože, milujem ťa!"* chcem naposledy vydýchnuť, aby som ťa od toho okamihu miloval láskou večnou. Bože môj, nikdy ťa neprestanem milovať.

Milujem ťa, a pretože ťa milujem, nesmierne ľutujem, že som ťa tak urážal. Ja úbožiak, aby som nestratil chvíľkové potešenie, stratil som tak často teba, nekonečné dobro!

Táto myšlienka ma mučí viac ako akákoľvek iná muka.

Ale útechou je mi vedomie, že mám do činenia s nekonečnou dobrotou, ktorá nevie opovrhnuť milujúcim srdcom. Kiežby som mohol zomrieť za teba, ktorý si zomrel za mňa! Môj drahý Vykupiteľ, pevne dúfam, že na druhom svete od teba dosiahnem večnú spásu a v tomto živote

vytrvalosť v tvojej láske. O túto milosť ťa chcem ustavične
prosiť. Pre zásluhy svojej smrti daj, aby som vytrval v
modlitbe!

Mária, moja Kráľovná, o túto milosť prosím aj teba a dúfam,
že ju dostanem.

AKO VEĽMI SME POVINNÍ MILOVAŤ JEŽIŠA KRISTA

1. Ježiš Kristus zaslúži si všetku našu lásku už preto, lebo je Boh. Ale láskou, ktorú nám preukázal, chcel nás - povedal by som - donútiť, aby sme ho milovali aspoň z vďačnosti za to, čo pre nás urobil a vytrpel. Miloval nás veľmi, aby sme ho aj my milovali. Svätý Bernard napísal: *"Nemiluje nás Boh preto, aby sme ho milovali?"* Mojišovými ústami hovorí: *"Čo žiada od teba Pán, tvoj Boh? Len to, aby si sa bál Pána, svojho Boha, ...a aby si ho miloval"* (Dt 10, 12). Preto aj jeho prvý príkaz znie: **"Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom"** (Dt 6, 5).

2. Svätý Pavol vraví, že láska je naplnením alebo podľa gréckeho textu súhrnom zákona: **"... láska je naplnením zákona"** (Rim 13, 10). Kto by mohol odprieť lásku Bohu, ktorého vidí z lásky k nám umierať na kríži? Príliš hlasno kričia tie trne, tie klince, ten kríž, tie rany a tá krv a vyzývajú nás, aby sme milovali toho, ktorý nás tak veľmi miloval. Ľudské srdce je primalé na to, aby mohlo milovať Boha, takého preplneného láskou. Aby láska Ježiša

Krista bola dokonale splatená, bolo by treba, aby iný Boh z lásky k nemu zomrel. *“Ach, prečo sa v duchu nevrhneme k nohám ukrižovaného Ježiša,”* zvolal svätý František Saleský, *“aby sme s ním zomreli na kríži, na ktorom si on vyvolil smrť z lásky k nám?”* Výborne to vyjadruje Apoštol, keď vraví: ***“Kristus zomrel za všetkých, aby aj tí, čo žijú, už nežili pre seba, ale pre toho, ktorý za nich zomrel”*** (2 Kor 5, 15).

3. Kniha Sirachovho syna nás napomína: ***“Na dobrotu ručiteľá nezabúdaj, veď sa vydal do nebezpečenstva pre teba”*** (Sir 29, 20). Nezabudni na toho, ktorý je tvojou zárukou: dal výkupné za tvoje hriechy a zaplatil svojou krvou test, ktorý si si zaslúžil.

Akú radosť prežíva Ježiš Kristus, keď si často pripomíname jeho utrpenie, a bolí ho, keď na to zabúdame! Niektí sa dá za priateľa urážať, trýzniť a väzniť. Ale priateľ si na neho ani nespomenie, nechce o ňom ani počuť, ba nechce o ňom ani hovoriť. Či by to šľachetného trpitelá veľmi nebolelo? Naopak, ako by ho tešilo vedomie, že priateľ o tom rozpráva vždy s pohnutím a je mu stále nesmierne vďačný! Tak isto sa teší aj Ježiš, keď s vďačnou láskou spomíname na jeho bolesti a na smrť, ktorú za nás podstúpil.

Pred svojím príchodom na tento svet bol predmetom túžob patriarchov, očakávali ho všetky národy. Tým skôr by mal byť našou jedinou túžbou a jedinou láskou teraz, keď vieme, že už prišiel, keď vieme, čo všetko urobil, čo vytrpel za nás, keď vieme, že zomrel na kríži z lásky k nám!

4. Preto deň pred svojou smrťou ustanovil Sviatosť oltárnu a rozkázal nám, aby sme si vždy pripomínali jeho

smrť, kedykoľvek prijímame jeho presväté telo. **“Vezmite a jedzte... toto je moje telo... Toto robte na moju pamiatku.... A tak vždy, keď budete jesť tento chlieb... zvestujete Pánovu smrť”** (1 Kor 24, 26). Svätá Cirkev sa modlí: *“Pane Ježišu, v tejto vznešenej sviatosti si nám zanechal pamiatku svojho umučenia...”* A inokedy spieva: *Ó, svätá Hostia, v ktorej sa Kristus prijíma, obnovuje sa pamiatka jeho umučenia...”* Ako to teší Ježiša, keď často rozjímame o jeho utrpení. Preto sa nám sviatostne zanechal na oltároch, aby sme mali ustavičnú pamiatku na to, čo pre nás vytrpel, a aby sme mocneli v láske k nemu. Svätý František Saleský nazval Kalváriu vrchom milujúcich. Nie je možné myslieť na Kalváriu, a nemilovať Ježiša Krista, ktorý na nej zomieral z lásky k nám.

5. Ó, Bože, prečo teda ľudia nemilujú tohto Boha, ktorý toľko urobil, aby bol milovaný? Pred vtelením Slova mohol človek ešte pochybovať, či ho Boh miluje opravdivou láskou. Ale ako by sme mohli pochybovať teraz, keď Boží Syn prišiel a z lásky k nám zomrel? *“Človeče,”* vraví svätý Tomáš z Villanovy, *“pozri na tento kríž, na tieto bolesti, na túto trpkú smrť, ktorú za teba Ježiš Kristus vytrpel! Po toľkých a takých veľkých dôkazoch jeho lásky nebudeš už azda pochybovať, že ťa miluje a veľmi miluje. Dôkazom jeho lásky je kríž, bolesti, trpká smrť, ktorú za teba podstúpil.”*

Svätý Bernard hovorí, že kríž a každá rana na tele nášho Vykupiteľa sú takým hlasným výkrikom lásky, že ju nemožno nepoznať.

6. V tomto veľkom tajomstve nášho vykúpenia treba si všimnúť, koľko námahy Ježiš vynaložil na to, aby vynašiel rozličné spôsoby, ktorými by si získal našu lásku. Keď už chcel zomrieť za našu spásu, bolo by postačilo, keby bol

zomrel s ostatnými chlapcami, ktorých usmrtil Herodes. Ale to nestačilo jeho láske. Tridsaťtri rokov chcel viesť život plný útrap a nevýslovnej biedy, chcel sa nám predstavovať v toľkých podobách, len aby nás donútil milovať ho.

Predovšetkým sa zjavil ako chudobné dieťa v maštalke. Potom ako učeň v dielni a napokon ako zločinec odsúdený na kríž. Pred smrťou na kríži sa ochotne podrobil rozličným utrpeniam len preto, aby v nás prebudil súcít a lásku. Chcel, aby sme ho videli počas smrteľného zápasu v Olivovej záhrade zaliateho krvavým potom, kruto zbičovaného v Pilátovej predsieni, ako šašovského kráľa s trstinou v ruke, s roztrhaným purpurovým plášťom na pleciach a s trňovou korunou na hlave, vlečeného ulicami na smrť, s krížom na pleciach a konečne na Kalvárii troma klincami pribitého na kríž. Nezaslúži si tento Boh našu lásku, keď vytrpel také strašné muky a všemožne sa usiloval, aby si získal naše srdcia? Páter Jean Rigoleu sa vyslovil: *“Nemôžem nič robiť, iba plakať z lásky k Bohu, ktorý z lásky k nám zomrel, aby nás spasil.”*

7. “Láska je veľká vec!” vraví svätý Bernard. Keď Šalamún hovorí o Božej Múdrosti, ktorou je svätá láska, nazýva ju nesmierným pokladom. Kto má lásku, stáva sa priateľom Božím, ***“lebo ona je nevyčerpatelným pokladom pre ľudí. Tí, čo ho získajú, stávajú sa Božími priateľmi”*** (Múd 7, 14). Anjelský učiteľ svätý Tomáš hovorí, že láska je kráľovnou všetkých čností: kde ona kraluje, tam tiahne za sebou akoby v sprievode všetky ostatné čnosti a všetky tak usmerňuje, aby nás čím tesnejšie spojili s Bohom. Vlastne láska je čnosť, ktorá nás spája s Bohom. Boh miluje dušu, ktorá miluje jeho (porov. Prís 8, 17). ***“Kto ma miluje... môj Otec ho bude milovať, prideme k nemu***

a urobíme si uňho príbytok” (Jn 14, 23 n.). **“Kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom”** (1 Jn 4, 16).

Láska dáva duši takú silu, že sa vie podujať na veľké veci a že vie vytrpieť veľmi veľa pre Boha. **“Láska je mocná ako smrť”** (Pies 8, 6). Svätý Augustín píše: *“Nič nie je také ťažké, aby to nepremohol oheň lásky. Keď človek miluje, necíti námahu, lebo samu námahu miluje.”*

8. Svätí Ján Chryzostom opisuje účinky, ktorými sa prejavuje Božia láska v duši, v ktorej vládne: *“Keď sa Božia láska zmocní duše, vzbudí v nej mocnú túžbu pracovať pre milovanú bytosť, a to túžbu takú mocnú, že premnohé a namáhavé skutky, ktoré koná dlhý čas v jeho službách, pokladá za nič. Stále sa trápí, že koná pre Boha veľmi málo. Keby jej bolo dovolené zomrieť, zničiť sa pre Milovaného, v tom by videla svoje šťastie. Z toho vyplýva, že duša sa napriek všetkým svojim skutkom pokladá za neužitočnú. Láska jej napovie, čo si Boh zasluguje. V mori Božej lásky jasne poznáva všetky nedostatky svojich skutkov. Je zahanbená a s bolesťou si priznáva, že všetky jej skutky pre takého vznešeného Pána sú príliš úbohé.”*

9. *“Veľmi sa mýli ten,”* vraví svätý František Saleský, *“kto hľadá svätosť inde ako v milovaní Boha. Dokonalosť vidia jedni v prísnom živote, druhí v almužne, iní zasa v modlitbách, iní v častom prijímaní sviatostí. Ja však nepoznám inú dokonalosť, ako milovať Boha celým srdcom, lebo všetky ostatné čnosti bez lásky sú iba hromadou kamenia. Ale ak nemáme dokonalú lásku, je to naša vina, lebo sme sa nerozhodli celkom sa darovať Bohu.”*

10. Jedného dňa povedal Pán svätej Terézii:
“Všetko, čo nie je zamerané na moju oslavu, je

márnosť.” Kiežby všetci pochopili túto pravdu! Napokon len jedno je potrebné. Nemusíš byť na zemi bohatý, nemusíš byť v úcte u ľudí, nemusíš žiť pohodlne, nemusíš požívať vážnosť, nemusíš mať povest' učenca. Len jedno je potrebné, milovať Boha a plniť jeho vôľu. Len pre tento cieľ nás Boh stvoril, len preto nám udržuje život a jedine takto môžeme prísť do neba. **“Pritisni si ma na srdce sťa prsteň, ako pečať na svoje rameno”** (Pies 8, 6), prihovára sa Boh každej duši, ktorá je jeho snúbenicou, *“aby si všetky svoje túžby a skutky zameral na mňa. ‘Pritlač si ma... na srdce’: potom ti do srdca nevnikne nijaká iná láska okrem mojej. ‘Pritlač si ma... na rameno’: potom tvoje skutky nebudú mať iný cieľ ako mňa.”* Ako rýchlo napreduje v dokonalosti, kto má vo všetkom a všade na zreteli iba Ježiša ukrižovaného, kto netúži po ničom, len aby sa mu páčil.

11. Osvojiť si opravdivú lásku k Ježišovi Kristovi má byť našou jedinou snahou. Učiteľia duchovného života opisujú znaky pravej lásky. Láska je bojazlivá. Ale nie je to otrocký strach. Bojí sa jedine o to, aby sa nezneľúbila Bohu. Je veľkomyselná, lebo sa neľaká ani najťažších podujatí pre jeho slávu. Táto veľkomyselnosť sa zakladá na dôvere v Boha. Je silná, lebo premáha všetky zlé vášne i uprostred najprudších pokušení a v najväčších temnotách opustenosti. Je poslušná, lebo ochotne počúva Boží hlas. Je čistá, lebo miluje jedine Boha, a to len preto, že si zasluhuje, aby bol milovaný. Je horlivá, lebo chce zapáliť všetky srdcia, aby sa strávili láskou k Bohu. Je opojná, lebo pôsobí, že duša žije akoby v extáze, nič nevidí, nič necíti, nemá zmysel pre pozemské veci. Jej jedinou túžbou je milovať Boha. Je zjednocujúca, lebo úzko spája vôľu tvora s vôľou Tvorcu. Je roztúžená, lebo naplňuje dušu túžbami

opustiť túto zem a zaletieť do blaženej vlasti, aby sa tam s Bohom dokonale spojila a milovala ho všetkými silami.

12. Ale nik lepšie nevystihuje povahu a znaky pravej lásky, ako veľký kazateľ lásky svätý Pavol. V Prvom liste Korinťanom najprv hovorí, že človek bez lásky je nič a že mu nič neosoží. ***“Keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal, a lásky by som nemal, ničím by som nebol. A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo”*** (1 Kor 13, 2 n.).

Potom podáva znaky pravej lásky a zároveň nás poučá, ako sa máme cvičiť v tých čnostiach, ktoré sú dcérami lásky. A takto pokračuje: ***“Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuluje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží”*** (1 Kor 13, 4 n.).

V našej knihe budeme uvažovať o týchto svätých čnostiach, aby sme poznali, či v nás skutočne panuje láska, ktorou sme povinní milovať Ježiša Krista. Tak spoznáme, v ktorých čnostiach sa máme hlavne cvičiť, aby sme si svätú lásku zachovali a rozhojnili.

Modlitba

Najmilostivejšie a najmilšie Srdce Ježišovo! Aké úbohé je srdce, ktoré ťa nemiluje! Ó, Bože, ty si zomrel na kríži z lásky k ľuďom, zbavený každej útechy. Ako je možné, že ľudia na teba celý život zabúdajú?

Ó, láska Božia! Ó, nevďačnosť ľudská! Ó, ľudia, ľudia, uprite pohľad na Baránka Božieho, Baránka nevinného, ktorý v

smrteľnej úzkosti visí na kríži a zomiera za vás, aby Božskej spravodlivosti splatil výkupné za vaše hriechy a tak získal vašu lásku. Nepočujete, že v tom strašnom okamihu prosí svojho večného Otca, aby vám odpustil? Pozrite naňho a zahrňte ho svojou láskou!

Ježiš môj, ako málo je tých, ktorí ťa milujú! Aj ja úbohý som toľko rokov na teba zabúdaj. A preto som ťa veľa urážal. Môj drahý Vykupiteľ, nie tak trest, ktorý som si zaslúžil, ako skôr tvoja láska ku mne ma núti, aby som oplakával svoje hriechy. Ó, bolesti Ježišovi, ó potupy Ježišovi, ó rany Ježišove, ó smrť Ježišova, ó láska Ježišova, prebodnite moje srdce! Nech zostane v ňom navždy sladká spomienka na vás a nech ma táto láska jednotajne zraňuje a rozplameňuje!

Milujem ťa, môj Ježišu. Milujem ťa, moje najvyššie dobro. Milujem ťa, moja láska, moje všetko. Milujem ťa a chcem ťa vždy milovať. Nedopušť, aby som ťa voľakedy opustil a stratil.

Daj, aby som bol celý tvoj!

Urob to pre zásluhy svojej smrti. Pevne sa spolieham na tvoje zásluhy.

Ó, Mária, moja Kráľovná, všetku svoju dôveru vkladám do tvojho príhovoru. Daj, nech milujem Ježiša a nech milujem aj teba, svoju Matku a svoju nádej!

LÁSKA JE TRPEZLIVÁ
(1 Kor 13, 4)

DUŠE, KTORÉ MILUJÚ JEŽIŠA KRISTA, MILUJÚ UTRPENIE

1. Táto zem je miestom zásluh, a práve preto i miestom utrpenia. Naša vlasť je nebo. Tam nám Boh pripravil odpočinok vo večných radoostiach. Len krátky čas sa zdržíme na tomto svete; ale tento krátky čas je plný utrpenia, ktoré musíme znášať (porov. Jób 14, 1).

Tu je miesto utrpenia. Trpieť musia všetci, spravodliví i hriešnici. Každý musí nieť svoj kríž. Kto ho nesie trpezlivo, bude spasený; kto ho nesie s odporom, bude zatratený. *“Jedno a to isté trápenie privádza niektorých do raja, iných do pekla” - “Utrpenie je skúška,”* vraví svätý Augustín, *“ktorá oddeľuje v Božej Cirkvi plevy od zrna. Kto sa v súženiach poníži a odovzdá sa do Božej vôle, je zrnom, ktoré sa zhromaždí do raja; kto spyšnie a s hnevom sa odvráti od Boha, je plevou pre peklo.”*

2. Ak chceme počuť priaznivý výrok predurčených, keď sa bude rozhodovať o našej spáse, náš život sa musí pripodobniť životu Ježiša Krista. ***“Lebo ktorých predpoznal, tých aj predurčil, že sa stanú podobnými obrazu jeho Syna”*** (Rim 8, 29).

Ježišov obraz je vtelenou bolesťou. Večné Slovo zostúpilo na zem, aby nás svojím príkladom naučilo trpezlivo nieť kríže, ktoré nám Boh posiela. ***“Ved’na to ste povolaní; lebo aj Kristus trpel za vás a dal vám príklad, aby ste kráčali v jeho šľapajách”*** (1 Pt 2, 21). Kristus chcel trpieť, aby nás povzbudil v utrpení. Ó, Bože, aký bol život Ježiša Krista? Život pohrdania a útrap. Prorok povedal o

našom Vykupiteľovi: **“Opovrhnutý bol a najposlednejší z ľudí, muž bolesti”** (Iz 53, 3).

3. Ako večný Otec zaobchádzal so svojim milovaným Synom, tak zaobchádza s každým, koho miluje a prijíma za syna. **“Lebo koho Pán miluje, toho tresce a šľahá každého, koho prijíma za syna”** (Hebr 12, 6). Ježiš o tom hovorí svätej Terézii: **“Vedz, že môjmu Otcovi sú najmilšie tie duše, ktoré znášajú najväčšie utrpenia.”** V škole veľkého Majstra musela si svätá Terézia zamilovať utrpenie. Trochu svojho hrdinstva poodkrýva, keď hovorí, že by svoje trápenie nezamenila za všetky poklady sveta. Po smrti sa zjavila jednej duši a povedala jej, že veľkú odmenu dostala v nebi ani nie tak za dobré skutky, ako skôr za utrpenie, ktoré za života z lásky k Bohu dobrovoľne znášala. A končí takto: *“Keby som si mohla želať návrat do pozemského života, želala by som si to len preto, aby som mohla z lásky k Bohu ešte trpieť.”*

4. Kto miluje Boha v utrpení, získava si dvojnásobné zásluhy pre nebo. Svätý Vincent z Pauly vraví: *“Duša, ktorá netrpí, má to považovať za veľké nešťastie. Spoločnosť alebo osoba, ktorá netrpí a ktorej celý svet tľieska, stojí na pokraji záhuby.”* Ak svätý František z Assisi prežil deň bez toho, aby pre Boha trpel, bál sa, že Boh na neho zabudol. Svätý Ján Chryzostom píše, že keď Boh udelí niekomu milosť utrpenia, preukazuje mu väčšiu priazeň, ako keby mu dal moc kriesiť mŕtvych. Keď človek koná zázraky, ostáva dlžníkom voči Bohu, ale Boh sa stáva dlžníkom toho, kto trpí. Keby ti Boh nedal iný dar, iba možnosť trpieť pre neho, už to by bol veľký dar. Keby ti Boh nedal za tvoju lásku inú odmenu, ako nové utrpenie, už tým ti dal veľkú odmenu. Väčšiu milosť dal Boh svätému Pavlovi, keď dopustil, aby

trpel v žalári pre Ježišovo meno, ako keď ho uchvátil do tretieho neba.

5. "A vytrvalosť sa má ukázať v dokonalých skutkoch" (Jak 1, 4). To znamená, že nič nie je Bohu také milé, ako keď vidí dušu trpezlivo a pokojne niesť kríž, ktorý jej dáva na plecía. Duša, ktorá miluje Ježiša Krista, chce sa mu vo všetkom pripodobniť. Milujúci sa chce pripodobniť milovanému. Svätý František Saleský hovorí: *"Všetky rany Ukrižovaného sú slovami, ktoré jasne hovoria, ako treba pre neho trpieť. Trpieť stále pre Ježiša je vedou svätých. V tejto škole sa aj my rýchlo staneme svätými."* Kto miluje Krista, túži po rovnakom osude, aký mal on: bol chudobný, trýznený, opovrhnutý.

Svätý Ján videl svätých odetých do bieleho rúcha a s palmami v rukách (porov. Zjv 7, 9). Palma je odznakom mučeníkov. Ako to, že všetci svätí majú v rukách palmu? Svätý Gregor odpovedá, že všetci svätí boli mučeníkmi alebo mečom alebo trpezlivosťou. Takými mučeníkmi môžeme a máme byť aj my, ak si zachováme trpezlivosť, pričom nemusíme padnúť pod mečom.

6. Zásluha duše, ktorá miluje Ježiša Krista, je v tom, že miluje a trpí. To nie sú moje slová, ale slová, ktorými sa Pán prihovoral svätej Terézii: "Myslíš, dcéra, že zásluha je v útechách? Nie, je v utrpení a v láske. Mysli na to, že celý môj život bol plný útrap. Ver, dcéra, že koho môj Otec väčšmi miluje, toho navštevuje väčším utrpením. Utrpenia zodpovedajú láske. Pozri na tieto rany. Tvoje bolesti sa im nikdy nevyrovnajú. Bolo by omylom myslieť si, že môj Otec prijme za svojho priateľa niekoho, kto netrpel." Svätá Terézia dodáva pre naše

povzbudenie: *“Boh nám nikdy neposiela utrpenie bez toho, žeby ho hneď nesplatil nejakým prejavom priazne.”*

Ježiš Kristus sa zjavil blahoslavenej Baptiste Varani a povedal jej, že Boh preukazuje svojim milovaným dušiam tri najväčšie dobrodenia; nehrešiť, konať dobré skutky a najväčšie z nich trpieť z lásky k nemu. Keď duša vykoná z lásky k Bohu dobrý skutok, Boh sa jej odvdáčí tým, že jej pošle utrpenie. Svätí ďakovali Bohu za svoje utrpenia. Keď svätý Ľudovít, francúzsky kráľ, hovoril o svojom zajatí v Turecku, skončil slovami: *“Teším sa a viac ďakujem Bohu za trpezlivosť, ktorú mi poprial počas môjho zajatia, ako keby som bol dobyl celú zem.”* Svätú Alžbetu Uhorskú po manželovej smrti aj so synom vyhнали z jej majetkov. Všetci ju opustili. Alžbeta sa odobrala do františkánskeho kláštora, kde zaspievala Te Deum na poďakovanie, že Boh jej dal milosť trpieť z lásky k nemu.

7. Svätý Jozef Kalazanský hovorieval: *“Každá námaha je nepatrná, ak si môžeme získať nebo.”* Apoštol píše: ***“A myslím, že utrpenia tohto času nie sú hodny porovnávania s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť”*** (Rim 8, 18). Nesmierne veľa by sme získali, keby sme celý život trpeli všetky muky, ktoré vytrpeli svätí mučeníci, aby sme sa aspoň na jediný okamih radovali v nebi. S oveľa väčšou radosťou musíme objať naše životné kríže, keď si pomyslíme, že týmto krátkym utrpením si môžeme získať večnú blaženosť. ***“Ved’naše terajšie ľahké súženie prinesie nám nesmierne veľkú váhu večnej slávy”*** (2 Kor 4, 17). Keď tyran hrozil svätému Agapitovi, že mu spáli hlavu rozžeravenou prilbou, odvetil útly mladík: *“Môže byť mojím údelom väčšie šťastie ako stratiť hlavu, aby som ju v nebi uzrel korunovanú?”* To isté povedal svätý František: *“Také veľké je dobro, ktoré očakávam, že každé utrpenie je*

mi vítané." Kto chce byť v nebi korunovaný, musí na svete bojovať a trpieť: **"... ak vytrváme, s ním budeme aj kralovať"** (2 Tim 2, 12). Nie je možná odmena bez zásluh, ani zásluha bez trpezlivosti. **"A kto závodí, nedostane veniec, ak nezávodí podľa pravidiel"** (2 Tim 2, 5). Kto závodí s väčšou trpezlivosťou, dostane žiarivejšiu korunu.

Čudná vec! Ak ide o pozemské dobré, svetáci sa usilujú získať toľko, koľko je len možné. Ak však ide o dobré večné, hovorievajú: *"Budeme spokojní, ak sa nám v nebi ujde nejaký kútik."* Svätí zmýšľali celkom inak. Na tomto svete boli so všetkým spokojní. Ba čo viac, dobrovoľne sa zriekali pozemských dobier a radostí. Keď však išlo o dobré večné, snažili sa získať čo najviac. Pýtam sa: Ktoré počínanie je múdrejšie a opatrnejšie?

8. Zanechajme na chvíľu nebo a vráťme sa na zem. Už z celkom prirodzených príčin je trpezlivosť potrebná. Kto trpí s väčšou trpezlivosťou, žije na svete pokojnejšie. Svätý Filip Neri sa vyjadril, že na tomto svete niet očistca. Je tu len peklo a nebo. Kto trpezlivo znáša útrapy, žije ako v raji; kto ich odmieta, trpí v pozemskom pekle. Svätá Terézia píše: *"Kto s láskou prijíma kríže, ktoré mu Boh posiela, vôbec necíti ich ťarchu."* Keď bol svätý František Saleský vydaný napospas mnohým protivenstvám, priznal sa: *"Odvtedy, čo narážam na samé prekážky a protivenstvá, cítim taký sladký pokoj, aký som dosiaľ nepocítil. Je to istotne predzvesť blížiaceho sa spočinutia mojej duše v Bohu. A to je moje jediné želanie."*

Pokoj nemožno nájsť v živote plnom nepokoja, nezriadenosti, ale výlučne v živote spojenom s Bohom a s jeho svätou vôľou. Istý rehoľník bol misionárom v Indii. Raz prišiel k popravisku, na ktorom stál odsúdenec. Nešťastník ho zbadal v zástupe, zavolať si ho a vyznal sa mu: *"Vedzte,*

otče, že aj ja som bol vo vašom ráde. Kým som zachovával pravidlá, bol som vnútorne šťastný a spokojný. Keď som sa však začal ochabovať, zrazu mi všetko pripadalo veľmi ťažké. Vystúpil som z rádu a oddal sa zločinnému životu, ktorý ma priviedol na toto popravisko. Hovorím vám to preto, aby môj príklad zachránil iných od podobného osudu.”

Ctihodný otec Ľudovít z Pontu hovorieval: *“Pokladaj v tomto živote všetko sladké za trpké a trpké za sladké a budeš stále žiť v pokoji.”* Sladkosti často lahodia zmyslom, ale často v nás prebúdajú hriechne záľúbenie, preto vždy zanechávajú trpké výčitky svedomia. Skúšky sa stávajú sladkými a vítanými, ak ich prijmem s trpezlivosťou a odovzdanosťou z Božej ruky.

9. Budme presvedčení, že v tomto slzavom údolí nemôžeme nadobudnúť pravý pokoj srdca, ak s láskou neznášame utrpenia a neprijímame ich, aby sme sa záľúbili Bohu. Sme v stave poškrvnenia, do ktorého nás uvrhol dedičný hriech. Stav svätých na zemi je v láske trpieť. Stav svätých v nebi je v láske sa radovať. Spovedník páter Segneri napísal jednej kajúcnici, chcúc ju povzbudiť k prijatiu utrpenia, aby si napísala pod kríž slová: *“Tak sa miluje.”* Najbezpečnejším znakom, že naozaj milujeme Boha, nie je samo utrpenie, ale rozhodná vôľa trpieť z lásky k Ježišovi Kristovi. *“Môže byť väčší zisk,”* vraví svätá Terézia, *“ako mať záruku, že sa páčime Bohu?”* Žiaľ, väčšina ľudí sa hrozí slov kríž, poníženie, súženie. A predsa vďaka Bohu nechýbajú ani milujúce duše, ktoré sa z utrpenia tešia a život bez neho by sa im zdal bezútešným. Istá zbožná duša hovorí: *“Pri pohľade na ukrižovaného Ježiša je mi kríž taký milý, že sa mi zdá, ako by som nemohla byť šťastná bez utrpenia. Láska Ježiša Krista je mi dostatočnou náhradou za všetko.”* Ježiš nechce slabé duše, ktoré utekajú pred

každým trápením. Nechce slabochov: ***“Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma”*** (Lk 9, 23). Kríž treba vziať a niešť nie z donútenia a s odporom, ale pokorne, s trpezlivosťou a láskou.

10. Ako veľmi sa ľúbi Bohu ten, kto pokorne a trpezlivo prijíma kríže, ktoré mu posieľa. Svätý Ignác z Loyoly hovorí: *“Niet vhodnejšieho dreva na roznieťenie a udržiavanie ohňa Božej lásky v nás ako drevo svätého kríža.”* Svätá Gertrúda sa pýtala Pána, čo by mu mohla a mala obetovať, aby sa mu čo najviac zalúbila. A Pán jej odpovedal: ***“Dcéra moja, nič milšie mi nemôžeš obetovať, ako keď trpezlivo znesieš všetky súženia, ktoré ti pošlem.”*** Veľká služobnica Božia, sestra Vittoria Angelini, sa vyslovila, že jediný deň prežitý na kríži má väčšiu cenu ako sto rokov duchovných cvičení. Podobne hovorí svätý Ján z Avilly: *“Jediný raz zvelebovať Pána v utrpení má väčšiu cenu ako tisíce vdákyvzdávaní v šťastí.”* Škoda, že ľudia nepoznajú cenu utrpenia, znášaného z lásky k Bohu. Blahoslavená Angela z Foligna vraví, že keby si to ľudia uvedomili, utrpenie by sa stalo predmetom lúpeže. Každý by sa usiloval obráť iných o príležitosti trpieť pre Boha. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi poznala cenu utrpenia. Preto nechcela zomrieť a ísť do neba, ale túžila zostať tu, lebo ako hovorievala, *“v nebi už nemožno trpieť”*.

11. Duša, ktorá miluje Boha, nestará sa o nič iné, iba o to, aby sa celkom spojila s Bohom. Ale vedzme, že kto chce dosiahnuť spojenie s Bohom, musí prejsť útrapami. Boh chce utrpením vypáliť v nás všetky zlé náklonnosti, ktoré pôsobia na našu dušu a na naše konanie. Urážky, pohrdania, choroby, opustenosť zo strany rodiny či

priateľov, úzkosti, pokušenia a iné protivenstvá sú nám potrebné, lebo nás nútia bojovať. Povzbudzujú nás od víťazstva k víťazstvu, aby sme v sebe potláčali nezriadené hnutia natoľko, že by sme ich už ani nepociťovali. Kým nám protivenstvá z lásky k Bohu budú trpkými, nie sladkými, nebudeme môcť dosiahnuť dokonalé spojenie s Bohom.

12. Duša, ktorá túži celkom sa spojiť s Bohom, nesmie v tomto živote vyhľadávať útechy, ale utrpenia, a to vždy a všade. Musí náruživlo prijímať všetky dobrovoľné umŕtvenia, ale ešte s väčšou horlivosťou a láskou umŕtvenia nedobrovoľné, lebo tieto sú Bohu milšie. ***“Lepší je muž trpezlivý ako silný”*** (Prís 16, 32). Bohu je milé, ak sa niekto postí, nosí retiazky, ak sa bičuje. Ved’ tu treba veľkej sily. Ale oveľa milší je Bohu ten, kto dokazuje statočnosť trpezlivým a radostným znášaním krížov, ktoré mu Boh posielal. Svätý František Saleský hovorí: *“Umŕtvenia, ktoré prichádzajú priamo od Boha alebo z jeho dopustenia od ľudí, sú oveľa vzácnejšie ako tie, ktoré si sami zvolíme. Je všeobecným pravidlom, že čím menej sa v niečom uplatní naša vôľa, tým je to milšie Bohu a osožnejšie pre našu dušu.”*

Na to isté upozorňuje svätá Terézia: *“Utrpeniami, ktoré nám posielal Boh alebo ktoré nám zaviňujú ľudia, získame za jediný deň viac, ako za desať rokov utrpeniami, ktoré sme si sami zvolili.”* To dobre pochopila svätá Mária Magdaléna de Pazzi, keď povedala s nepochopiteľnou veľkomyselnosťou, že niet na svete takej krutej bolesti, ktorú by s radosťou neznášala, keď si pomyslí, že pochádza od Boha. Táto myšlienka ju uspokojovala v strašných mukách, ktoré päť rokov znášala s hrdinskou trpezlivosťou. Svätý Hippolyt Durazzo vraví: *“Nech Boh stojí, koľko chce, nikdy nie je pridrahý.”*

13. Prosme Boha, aby nás urobil hodnými svätej lásky. Keby sme ho dokonale milovali, pokladali by sme všetky dobrá tohto sveta za dym a blato, ale pohrdania a utrpenia by nám boli rozkošou. Pre dušu, ktorá sa zasvätila výhradne Bohu, nejestvuje nič iné okrem Boha. Svätý Ján Chryzostom píše: *“Keď niekto dosiahne dokonalú lásku k Bohu, zdá sa mu, ako by bol na svete sám. Nestará sa o slávu ani potupu, pohŕda pokušeniami i utrpením, stráca záujem o všetko a netuží po ničom. Keďže nenachádza nikde oporu ani odpočinok, neúnavne hľadá milovanú bytosť. V práci i pri jedle, v spánku i v bdení, v každom zamestnaní i v každom rozhovore myslí na svojho milého a hľadá ho, lebo kde má svoj poklad, tam mí i svoje srdce.”* V tejto hlave som hovoril o trpezlivosti všeobecne. V pätnástej hlave sa zmienim o jednotlivých prípadoch, v ktorých sa máme zvlášť cvičiť v tejto čnosti.

Modlitba

Môj drahý, milovaný Ježišu, môj poklad! Moje hriechy by mi mohli zabrániť, aby som ťa miloval, ale pre tvoje zásluhy ťa prosím, urob ma hodným tvojej čistej lásky. Milujem ťa nadovšetko a z celého srdca ľutujem, že som tebou voľakedy pohrdol a vyhnal ťa zo svojej duše. Teraz ťa však milujem väčšmi ako seba samého. Milujem ťa celým srdcom, ó, nekonečné dobro, milujem ťa, milujem ťa a nič iné si nežiadam, len aby som ťa dokonale miloval, a ničoho sa neobávam, len aby som nebol zbavený tvojej svätej lásky.

Môj najmilší Vykupiteľ, daj, nech poznám, aké si veľké dobro, nech poznám lásku, ktorou si ma miloval, aby si ma prinútil milovať ťa.

Bože môj, nedopušť, aby som bol ešte taký nevďačný, keď ty si taký dobrý. Veľmi som ťa urážal. Už ťa viac nechcem

stratiť. Roky, ktoré mi ostávajú zo života, chcem zasvätiť tomu, aby som ťa miloval a aby som sa ti páčil. Môj Ježišu, moja láska, príd' mi na pomoc! Príd' na pomoc hriešnikovi, ktorý ťa chce milovať a byť celý tvoj.
Ó, Mária, nádej moja, tvoj Syn ťa vždy vyslyší; pros za mňa a vypros mi milosť, aby som ho dokonale miloval.

LÁSKA JE DOBROTIVÁ

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, MILUJE VLÚDNOSŤ

1. Duch Boží je duch vlúdnosti. Duch Boží je sladší ako med (porov. Sir 24, 27). Duša, ktorá miluje Boha, miluje všetkých, ktorých miluje Boh. Pokiaľ je to možné, usiluje sa všetkým ustavične pomáhať, všetkých tešiť a všetkých uspokojiť. Svätý František Saleský, majster a príklad svätej vlúdnosti, vraví: *“Pokorná vlúdnosť je čnosť čností a Boh nám ju dôrazne odporúča. Preto sa máme v nej vždy a všade cvičiť.”* Pre praktický život nám dáva toto zlaté pravidlo: *“Keď pozoruješ, že voláčo môžeš urobiť s láskou, urob to! Čo sa však nedá urobiť bez roztrpčenosti, nechaj to!”* Nemusím vari poznamenávať, že svätý František myslí na to, čo môžeme nechať bez urážky Boha. Urážku Boha musíme vždy zamedziť tak chytro, ako je to len možné.

2. Chudobní čakajú na našu lásku. Na prvom mieste voči nim prejavujeme vlúdnosť, lebo ľudia s nimi obyčajne zle zaobchodia práve preto, že sú chudobní. Zvlášť láskavi musíme byť k chorým. Choroba sama ich skľučuje. Veľmi často sa im nedostane láskavého ošetrovania.

Nadovšetko však máme byť vlúdni voči nepriateľom: ***“Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo”*** (Rim 12, 21). Nenávisť premáhajme láskou a prenasledovanie odplácajme vlúdnosťou. Svätí si láskou získali i najzatejšších nepriateľov.

3. Svätý František Saleský vraví: *“Ničím nedáme svojim blížnym taký dobrý príklad, ako láskyplným a dobrotivým zaobchádzaním.”* Na Františkových perách žiaril vždy úsmev a jeho tvár dýchala dobrotou, ktorá sa zračila i v slovách a v konaní. Svätý Vincent z Pauly o ňom svedčí, že nepoznal láskavejšieho človeka. Zdalo sa mu, že v saleskom biskupovi vidí jasný obraz dobrotivosti Ježiša Krista. Ak niečo musel odmietnuť, lebo sa to priečilo jeho svedomiu, odoprel to tak láskavo, že i ten, čo nič nedostal, odchádzal uzmierený a spokojný. Takto si počínal voči všetkým, voči predstaveným i seberovným i voči nižšie postaveným, voči domácim i cudzím. Tým sa líšil od tých, ktorí - ako sám povedal - mimo domu zdajú sa byť anjelmi, ale doma sú diablami. Nikdy sa nestáľoval na nevšímavosť a nepozornosť sluhov. Keď ich predsa niekedy napomínal, robil to vždy veľmi láskavo.

Týchto slov a tohto počínania nech si všimnú zvlášť predstavení. Predstavený sa musí chovať voči podriadeným s najväčšou vlúdnosťou. Keď im ukladá nejakú úlohu, má ich radšej o to prosiť, ako im rozkazovať. Svätý Vincent z Pauly vravieval: *“Najlepší prostriedok, ktorým si predstavený*

zaistí poslušnosť svojich podriadených, je vlúdnosť.”

Podobne sa vyslovila svätá Jana de Chantal: *“Za svojho úradu som vyskúšala veľa spôsobov, ale nenašla som lepšiu ako vlúdnosť a trpezlivosť.”*

4. Predstavený si musí počínať láskavo najmä vtedy, keď musí karhať kvôli chybám. Iné je karhať dôrazne a iné karhať tvrdo. Dôrazne treba karhať zvlášť vtedy, keď sa chyba i po opätovnom napomenutí opakuje. Ale chráňme sa karhať tvrdo a rozhorčene. Kto v hneve karhá, viac škodí, ako osoží. Túto krutú horlivosť zavrhuje svätý Jakub. Mnohí sa vystatujú, že tvrdosťou držia podriadených na uzde. Takto vraj treba viesť ľudí. Celkom inak zmýšľala svätý Jakub: ***“Ale ak máte v srdce trpkú žiarlivosť a sváry, potom sa nevychvalujte...!”*** (Jak 3, 14) Ak predsa vo veľmi zriedkavom prípade musíme použiť prísne slová, aby si previnilec uvedomil závažnosť svojej chyby, vždy zmiernime ostrie prívetivým slovom. Hojme rany olejom a vínom, ako to urobil Samaritán v evanjeliu. Svätý František Saleský hovorí: *“Ako olej ostáva na povrchu tekutín, tak vo všetkom našom počínaní musí byť navrchu láskavosť.”* Ak je ten, ktorého máme pokarhať, rozhorčený, odložme pokarhanie a počkajme, kým sa jeho hnev utíši. Inak ho ešte viac popudíme a napomenutie bude neúčinné. Svätý Ján, rehoľný kanonik, povedal: *“Keď horí dom, nesmieme prikladať drevo na oheň.”*

5. Ježiš Kristus ***“sa obrátil a pokarhal”*** svojich učeníkov Jakuba a Jána, keď chceli zvolať trest na Samaritánov za to, že pred nimi zatvorili mestské brány. Duch Ježišov je samá sladkosť a dobrota. S akou láskavosťou sa choval voči cudzoložnici. Neodsudzuje, ale pozdvihuje z hriechu: ***“Žena, .. nik ťa neodsúdil? ... Ani ja***

“Ľá neodsudzujem. Chod’a už nehreš!” (Jn 8, 10 n.). S podobnou láskavosťou sa usiluje obrátiť Samaritánku. Najprv prosí, aby mu dala piť. Potom Ježiš pokračuje: **“Keby si vedela, kto je ten, čo ti hovorí: ‘Daj sa mi napit!’”** Napokon sa jej zjavuje ako očakávaný Mesiáš. A s akou nežnosťou sa pokúša obrátiť srdce zradného Judáša! Ponúka mu, aby s ním jedol z jednej misy, umýva mu nohy. Ešte i v tom okamihu, v ktorom ho zrádza, upozorňuje nešťastníka na hrozný čin: **“Judáš, bozkom zrádzaš Syna človeka?”** (Lk 22, 48)

S rovnakou láskou pozdvihuje úbohého Petra. Na dvore veľkňaza zrieka sa Peter svoho Majstra. Čo to vravím?! Nezrieka sa ho. Zo strachu o život nechce sa k nemu priznať, zapiera ho, dokonca prisahou tvrdí, že nie je jeho učeníkom. A Ježiš? **“Vtedy sa Pán obrátil a pozrel sa na Petra”** (Lk 22, 61). Pohľad Ježišov bol nežný. Nevychytil Petrovi jeho hriech. Tento pohľad stačil, aby apoštol po celý život oplakával urážku, ktorú vtedy spôsobil svojmu Majstrovi.

6. Oveľa viac získame vlúdnosťou ako prísnosťou! Svätý František Saleský píše, že nič nie je trpkéjšie ako zelený orech. Keď ho však zavaríme, stáva sa sladkým a príjemným. Aj napomenutia sú v podstate trpké. Ale ak napomínáme s láskou a vlúdnosťou, stávajú sa príjemnými a získavajú nám duše.

Svätý Vincent z Pauly rozpráva, že za tú dobu, čo viedol kongregáciu, len trikrát prísne karhal. Neskôršie aj to ľutoval, lebo výsledok bol zakaždým opačný. Kedykoľvek pokarhal, vždy docielil nápravu.

7. Svätý František Saleský dosiahol vlúdnosťou všetko, čo len chcel. Podarilo sa mu priviesť k Bohu aj

najzatvrdlivejších hriešnikov. Svätý Vincent z Pauly zanechal svojim žiakom túto zásadu: *"Vlúdnosť, láska a poníženosť nám podivuhodne získavajú ľudské srdcia. Tieto čnosti tak uchvacujú človeka, že sa podriadi aj tým požiadavkám, ktoré odporujú prirodzenosti."* Raz poslal jednému zo svojich kňazov veľkého hriešnika, aby ho priviedol k pokániu. Kňaz sa všemožne namáhal, ale márne. Preto poprosil svätca, aby sa hriešnika sám ujal. Svätý Vincent sa s ním pohovárал a obrátil ho. Hriešnik neskôr vyhlásil, že nesmierna vlúdnosť a vrúcna láska svätého Vincenta premenili jeho srdce.

Svätec nemohol zniesť, keď jeho misionári zaobchádzali s kajúcnikmi prísne. Hovorieval im, že duch temnosti využíva prísnosť niektorých, aby zahubil čo najviac duší.

8. Človek má byť zhovievavý voči všetkým pri každej príležitosti. Svätý Bernard upozorňuje, že mnohí sú tichí, keď všetko ide podľa ich chuti. Keď však príde nešťastie a protivenstvo, hneď vnútorne vzplanú a začnú vybuchovať ako Vezuv. Takíto ľudia sú ako žeravé uhlie pod popolom.

Kto sa chce stať svätým, musí byť v tomto živote ako ľalia medzi trnám. Hoci trnie pichá, ľalia predsa ostane ľaliou. Vždy je rovnako príjemná a pôvabná. Duša, ktorá miluje Boha, je vnútorne vyrovnaná a táto vyrovnanosť sa odráža i na tvári. Šťastie i nešťastie prijíma s rovnakou láskou, ako spieva kardinál Petrucci:

*Tvory sa vôkol v podivných hrách menia,
končia púť žitia na úskalí mnohom;
srdce, čo v hĺbkach spojené je s Bohom,
prežíva pokoj v šírom mori vrenia.*

9. V nešťastí poznáme ducha človeka. Svätý František Saleský nežne miloval rád Navštívenia, ktorý ho stál toľko námah. Ako každé dobré dielo, i toto chcel svet zničiť. Už stálo nad priepasťou. Ale svätý František nestratil duševný pokoj. Bol by spokojný, aj keby mal byť svedkom jeho zničenia, keby sa tak zaľúbilo Bohu. Píše: *“Odvtedy, čo narážam na samé prekážky a protivenstvá, cítim taký sladký pokoj, aký som dosiaľ nepocítil. Je to istotne predzvesť blížiaceho sa spočinutia mojej duše v Bohu. A to je moje jediné želanie.”*

10. Keď už musíme reagovať na zlý postoj, odpovedzme mierne, lebo: ***“Vlúdna odpoveď krotí hnev”*** (Prís 15, 1). Jediná mierna odpoveď možno postačí, aby sme uhasili oheň prchkosti. Ak však sme sami rozrušení, radšej mlčme, hoci by sa nám zdalo správne povedať to, čo máme na jazyku. Keď predsa nárúživosti povolíme, uvedomíme si, že sme povraveli kopu hlúpostí.

11. Miernosť potrebujeme aj sami voči sebe. Hnevať sa na seba po spáchanom hriechu nie je pokora. V skutočnosti je to skrytá pýcha, ktorá nechce priznať, že sme takí úbohí, akí naozaj sme. Svätá Terézia vravievala: *“Pokora, ktorá znepokojuje, neprichádza od Boha, ale od diabla. Hnevať sa po spáchanom hriechu na seba je oveľa väčším hriechom ako ten, čo sme spáchali, lebo v jeho sprievode idú mnohé iné, ktoré nás privedú k zanedbávaniu pobožností, modlitby, svätého prijímania. A ak ich aj nezanedbáme, konáme ich povrchné.”* Svätý Alojz Gonzaga povedal, že v mútnej vode nič nevidieť. A práve v takejto vode loví diabol. Ak je duša rozrušená, nepoznáva náležite Boha. Keď upadneme do hriechu, ponáhľajme sa s dôverou k Bohu, pokorne ho prosme, aby nám odpustil a

volajme k nemu tak, ako volala svätá Katarína Janovská:
“Pane, toto sú kvietky z mojej záhrady.” Milujem ťa celým
srdcom a ľutujem, že som ťa týmto hriechom rozhneval. Už
to viac neurobím. Príď mi na pomoc!

Modlitba

Ó, blažené putá, ktoré spájate duše s Bohom, pripútajte aj
mňa, a pripútajte ma tak pevne, aby som sa už nemohol
odlúčiť od lásky môjho Boha! Ježišu môj, milujem ťa.
Milujem ťa, poklad a život mojej duše. S tebou sa spájam a
tebe sa celý odovzdávam. Nie, môj milovaný Pane, nič
nechcem, len aby som ťa nikdy neprestal milovať. Aby si
splatil dlh za moje hriechy, videli ťa ako zločinca v putách
jeruzalemskými ulicami, dal si sa pribiť na kríž, na ktorom si
vytrval až do smrti. Pre zásluhy takých veľkých múk ťa
prosím, nedopušť, aby som sa od teba odlúčil.
Nadovšetko ľutujem, že som ťa niekedy zaznával. Zaumienil
som si, že s tvojou milosťou radšej umriem, ako by som ťa
mal uraziť ťažkým hriechom. Ó, Ježišu môj, tebe sa
odovzdávam. Milujem ťa celým srdcom, milujem ťa viac ako
seba samého. V minulosti som ťa urážal, ale teraz to ľutujem
a chcel by som od bolesti zomrieť. Pritiahni ma celkom k
sebe. Zriekam sa všetkých potešení. Teba chcem, a nič viac.
Daj, aby som ťa miloval, a potom rob so mnou, čo sa ti páči.
Mária, moja nádej, spoj ma s Ježišom a daj, aby som celý
život strávil v úzkom spojení s ním, aby som mohol raz prísť
do kráľovstva vyvolených, kde sa už nebudem obávať, že
stratím jeho lásku.

LÁSKA NEZÁVIDÍ

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, NEZÁVIDÍ MOCNÝM TOHTO SVETA, ALE ZÁVIDÍ TÝM, ČO VIAC MILUJÚ JEŽIŠA

1. Láska nezávidí, lebo nemôže závidieť bohatým pozemské majetky, po ktorých nebaží a ktorými pohrda. Treba rozoznávať dvojakú záviť: zlú a dobrú. Hriešne závidí ten, čo smúti pre pozemské dobrá, ktorými oplývajú iní. Rád by ich mal pre seba a nechce ich dožičiť iným. Svätá záviť nielenže nezávidí mocným tohto sveta, ktorí sú zahrnutí poctami a svetskými rozkošami, ale má s nimi úprimnú sústrasť. Nič nehľadá a po ničom nebaží, iba po Bohu, aby Boha čo najväčšmi milovala. Preto sväto závidí tým, čo ho väčšmi milujú ako ona, lebo v láske k Bohu by chcela prevýšiť aj serafínov.

2. Svätí majú na tomto svete iba tento jediný cieľ, ktorý tak uchvacuje a láskou zraňuje Božie Srdce, že ho núti k slovám: ***“Očarila si moje srdce, sestračka moja, nevesta, očarila si moje srdce jediným pohľadom svojich očí”*** (Pies 4, 9). Tento jediný pohľad znamená jediný cieľ, ktorý sleduje zasnúbená duša vo všetkých skutkoch a myšlienkach. Jej jediným cieľom je zaľúbiť sa Bohu. Svetsky zmýšľajúci ľudia konajú pod tlakom viacerých rôznych hľadísk, ktoré prezrádzajú neusporiadané vnútro. Jedni sa chcú zaľúbiť ľuďom, iní bažia po cti, iní túžia po bohatstve.

Iní chcú aspoň uspokojiť seba samých. Svätí sa dívajú na veci len z jedného zorného uhla. Pri všetkom, čo robia, majú jediný cieľ - zalúbiť sa Bohu. S Dávidom hovoria: **“Ved’ kohože mám na nebi? A keď som pri tebe, nič pozemské ma neteší... Boh je Boh môjho srdca a podiel večitý”** (Ž 73, 25 n.).

Čo by som si žiadal, môj Bože, na tomto i na onom svete, ak nie teba samého? Ty si moje jediné bohatstvo, ty si jediným pánom môjho srdca. *“Nech sa radujú boháči zo svojho bohatstva a králi zo svojho kráľovstva, ty, Ježišu môj, si môj poklad a moje kráľovstvo”* (svätý Paulín).

3. Uvedomme si, že nestačí len konať dobré skutky, ale treba ich konať dobre. Aby naše skutky boli dokonale dobré, musíme ich konať s čistým úmyslom, len preto, aby sme sa zalúbili Bohu. Dôstojnú chválu vzdali zástupy Ježišovi Kristovi: **“Dobre robí všetko”** (Mk 7, 37). Mnohé skutky sú samy v sebe chválibné, ale pretože ich konáme s iným cieľom, ako je Božia sláva, nemajú pred Bohom žiadnu alebo len veľmi malú cenu. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi povedala: *“Boh odmeňuje naše skutky podľa veľkosti ich čistoty.”* Pán prijíma naše skutky a odmeňuje ich podľa čistoty našich úmyslov.

Ó, Bože, ako ťažko nájsť nejaký skutok, ktorý by sme vykonali jedine pre teba! Spomínam si na istého svätého staručkého rehoľníka, ktorý veľa vykonal pre Boha a zomrel v povesti svätosti. Pri pohľade na uplynulý život povedal mi celý smutný a zhrozený: *“Beda mi! Keď sa zadívam na všetky skutky svojho života, nenachádzam ani jediný, ktorý by som bol vykonal jedine pre Boha!”* Nech je prekliata sebaláska! Pre ňu úplne alebo aspoň z veľkej časti strácame ovocie svojich skutkov. Pred ňou nie sú bezpečne ochránené ani najsvätejšie povolania. Koľkí kazatelia, spovedníci a

misionári sa veľmi namáhajú, a predsa získavajú len veľmi málo zásluh, ak vôbec o nich môžeme hovoriť, lebo nepracujú iba pre Boha, ale pre svetskú slávu alebo pre vlastný záujem alebo aspoň pre uspokojenie vlastných záľub.

4. Pán nás napomína: *“Dajte si pozor a nekonajte svoje dobré skutky pred ľuďmi, aby vás obdivovali, lebo nebudete mať odmenu u svojho Otca, ktorý je na nebesiach”* (Mt 6, 1). Kto sa preto namáha, aby uspokojil svoju záľubu, už dostal odmenu: ***“Veru, hovorím vám: Už dostali svoju odmenu”*** (Mt 6, 5). Ale jeho odmena sa obmedzuje na trochu dymu alebo na prchavé uspokojenie, ktoré sa chytro rozplynie a duši neprinesie nijaký úžitok! Prorok Aggeus používa na to priliehavý obraz. Kto sa v živote nenamáha preto, aby sa páčil Bohu, ale pre niečo iné, *“ukladá svoju mzdu do deravého vreca”*. Keď ho raz otvorí, nenájde v ňom nič (porov. Ag 1, 6). Kto pracuje pre iný cieľ, ako pre Božiu slávu, veľmi sa znepokojuje, keď nedosiahne vytúžený výsledok svojich námah. Kto koná výhradne pre Božiu slávu, nebude sa trápiť, aj keď sa dielo nepodarí. Pracoval s dobrým úmyslom, chcel sa zaľúbiť Bohu. A tento cieľ dosiahol.

5. Chceš vedieť, či pracuješ len pre Boha, keď sa venuješ duchovným veciam? Uvažuj,

- a) či sa neznepokojuješ, keď si nedosiahol cieľ. Ak ho Boh nechce, nechceš ho ani ty;
- b) či sa vieš tak úprimne tešiť z dobra vykonaného inými ľuďmi, ako keby si to urobil ty sám;
- c) či netúžiš po inej práci a uspokojíš sa s tou, ktorú ti ukladá poslušnosť;

d) či po dobrej práci nečakáš ani vďaku, ani uznanie iných.
Či sa netrápíš, keď druhí šomrú a nie sú s tebou spokojní. Či ťa uspokojuje myšlienka, že Boh je spokojný.

Ak nehľadáš svetskú chválu, nespýšnieš, keď sa dielo podarí. Odpovedz ctibažnosti, ktorá sa ti vnucuje, čo jej odpovedal ctihodný Ján z Avily: *"Odíd', prišla si neskoro, lebo svoje dielo som už celkom zasvätil Bohu!"*

6. S akou láskou sa Boh skláňa k tým, čo svoje dobré povinnosti konajú z lásky k nemu! ***"Správne, dobrý a verný sluha; bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým; vojdí do radosti svojho pána"*** (Mt 25, 23).

Vchádzať do radosti Pánovej znamená radostnú istotu, že sa ľúbime Bohu. Ak s radosťou konáme to, čo sa ľúbi Bohu, čo iné by sme ešte hľadali? Zaľúbiť sa svojmu Stvoriteľovi je najväčšia odmena, najväčšie šťastie, ktoré môže stvorenie dosiahnuť.

7. A práve toto Ježiš žiada od duše, ktorá ho miluje. ***"Na srdce si ma pritlač jak prsteň, stá pečať na svoje rameno!"*** (Pies 8, 6) Na srdce si pritisneme Ježiša, keď vo všetkých podujatiach máme jediný cieľ - konať všetko z lásky k Bohu. Na rameno si ho pritisneme, keď všade a vo všetkom hľadáme iba zaľúbenie Božie. Svätá Terézia hovorievala, že kto sa chce stať svätým, nesmie mať inú túžbu, nesmie po inom bažiť, iba po tom, aby sa zaľúbil Bohu. A jej prvá duchovná dcéra, Beatrice od Vtelenia, hovorievala: *"Nič sa nevyrovná najnepatrnejšiemu skutku, ktorý sme vykonali pre Boha."* Všetko, čo sme vykonali preto, aby sme sa zapáčili Bohu, sú skutky lásky, ktoré nás spájajú s Bohom a zabezpečujú nám večné dobré.

8. Hovorí sa, že čistý úmysel je nebeská alchýmia, ktorá premieňa železo na zlato. Najvšednejšie skutky - pracovať, jesť, zabávať sa, odpočívať - stávajú sa zlatom, ak ich vložíme do ohňa lásky. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi s istotou tvrdila, že tí, ktorí všetko konajú s dobrým úmyslom, pôjdu rovno do neba a vôbec neprejdú očistcom. V Duchovnom poklade sa hovorí, že istý svätý pustovník sa pred každou prácou na chvíľu zastavil a pozdvihol oči k nebesiam. Keď sa ho pýtali, prečo to robí, odpovedal: *“Chcem zasiahnuť cieľ!”* Ako lukostrelec pred vypustením strely dobre mieri, aby zasiahol cieľ, tak aj on pred každou prácou pevne uprel zrak na Boha, aby sa mu svojou prácou zalúbil. Takto si počínajme aj my. Pri práci z času na čas obnovujme dobrý úmysel, že sa chceme zalúbiť Bohu.

9. Kto má vo všetkom na zreteli iba Božiu vôľu, má svätú slobodu ducha, ktorá je údelom Božích detí. Táto sloboda ich núti, aby si bez ohľadu na odpor, ktorý vzbudzuje sebaláska a ľudské ohľady, zvolili vždy to, čo sa líbi Ježišovi Kristovi. Láska k Ježišovi naplňuje ľudí úplnou nezávislosťou. Pod jej vplyvom s tichou odovzdanosťou rovnako prijímajú sladkosti i trpkosti, nechcú, čo sa líbi Bohu. S rovnakým vnútorným pokojom vykonávajú úlohy dôležité i nepatrné, vďačné aj nepríjemné. Stačí im, že sa ľúbia Bohu.

10. Žiaľ, mnohí chcú slúžiť Bohu, ale len v istom povolaní, na istom mieste, v istej spoločnosti, za istých okolností. Inak prácu zanedbávajú alebo ju vykonávajú s nechťou. Títo ľudia nemajú slobodu ducha, ale sú otrokmi sebalásky. Preto aj to málo dobra, ktoré konajú, im získava len malé zásluhy pre večnosť. Žijú v ustavičnom nepokoji, lebo jarmo Ježiša Krista je im príťažké.

Naopak, praví priatelia Ježiša Krista konajú s láskou všetko, čo sa ľúbi Ježišovi a pretože sa to ľúbi jemu. Je im ľahostajné, či chce, aby mu slúžili v povolání, ktoré si svet váži, či v živote utiahnutom a nenápadnom. Toto znamená milovať Ježiša Krista čistou láskou. Cvičme sa v tejto láske, premáhajme sebalásku, ktorá nás núti, aby sme konali len veľkolepé a čestné práce, ktoré sú nám po chuti.

11. Máme sa zrieknuť všetkého, aj duchovných chvilení, ak si Pán žiada, aby sme podľa jeho vôle robili niečo iné. Páter Alvarez bol raz veľmi preťažený prácou. Chcel si rýchle splniť povinnosti, aby sa mohol venovať modlitbe. Od tej chvíle mal pocit, že nie je spojený s Bohom. Ale Pán ho pokarhal: *“Aj keď ťa nedržím pri sebe, musí ti stačiť, že ťa používam ako sluhu.”* To platí najmä tým osobám, ktoré sa občas znepokojujú, keď sú nútené z poslušnosti alebo z lásky vynechať zvyčajné pobožnosti. Vedz, drahá duša, že toto znepokojenie istotne nepochádza od Boha, ale od diabla alebo od sebalásky. Ľúbiť sa Bohu a zomrieť! To je prvá zásada svätých.

Modlitba

Večný Bože, tebe obetujem celé svoje srdce. Ale, Bože môj, aké srdce ti môžem obetovať? Srdce, ktoré si stvoril, aby ťa milovalo, ktoré sa však proti tebe tak často vzbúrilo. Uváž však, Ježišu môj, že ak sa moje úbohé srdce v minulosti vzbúrilo proti tebe, teraz je bolesťou celkom preniknuté a úprimne ľutuje, že ťa hnevalo. Áno, môj drahý Vykupiteľ, ľutujem, že som tebou opovrhoval. Som odhodlaný ťa poslúchať a milovať za každú cenu. Pritiahni ma úplne k sebe. Daj, aby som ťa naozaj miloval. Pre lásku, ktorú si dokázal, keď si na kríži za mňa umieral, vyslyš ma!

Milujem ťa, môj Ježišu, milujem ťa z celej svojej duše,
milujem ťa väčšmi ako seba samého. Ty si môj opravdivý,
môj jediný priateľ, lebo nikto iný okrem teba neobetoval
svoj život z lásky ku mne. Musím plakať, keď si spomeniem
na svoju nevďačnosť voči tebe. Ja úbohý bol som stratený.

Ale predsa dúfam, že mi svojou milosťou vrátiš život. A
mojím životom odteraz bude: neprestajne ťa milovať, moje
najvyššie dobro!

Daj, nech ťa milujem, nekonečná láska, a nič viac si od teba
nežiadam.

Mária, moja Matka, prijmi ma do svojich služieb a daj, nech
ma prijme aj Ježiš, tvoj Syn!

LÁSKA SA NEVYPÍNA

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, NENÁVIDÍ VLAŽNOSŤ A USILUJE SA O DOKONALOSŤ

PROSTRIEDKY AKO TO DOSIAHNUŤ

- I. túžba
- II. rozhodnutie
- III. vnútorná modlitba
- IV. prijímanie
- V. modlitba.

1. “Láska sa nevypína”: láska sa čoraz väčšmi zameriava na samého Boha, odmieta všetko, čo sa nezrovnáva s pravdou a svätosťou. Správne teda napísal Apoštol, že láska je puto, ktoré v duši spája najdokonalejšie čnosti: **“Ale nadovšetko toto majte lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti!”** (Kol 3, 14). Pretože láska sa usiluje o dokonalosť, nenávidí vlačnosť, s akou mnohí slúžia Bohu. Títo sú v nebezpečenstve, že nakoniec stratia lásku, Božiu milosť, svoju dušu, slovom, stratia všetko.

2. Vlačnosť je dvojaká: dobrovoľná a nedobrovoľná. V nedobrovoľnej vlačnosti sa dopúšťame chýb bez plného súhlasu vôle, len z prirodzenej krehkosti. Takého chyby sú: roztržitosť v modlitbách, vnútorný nepokoj, neužitočné reči, zvedavosť, túžba vyniknúť, nemiernosť v jedení a pití, zmyslové vzrušenie, ktoré hneď nepotláčame a podobne. Aj týchto chýb sa máme chrániť, nakoľko len vládžeme. Ale

pre slabosť našej prirodzenosti, narušenej hriechom, nemôžem sa všetkých uchrániť. Ani svätí tu neboli výnimkou. Pravda, musíme ich oľutovať, pretože sa nepáčia Bohu, ale nesmieme sa pre ne znepokojovať. Na to som upozornil (sv. Alfonz Mária de Liguori) v predchádzajúcej hlave. Svätý František Saleský napísal: *“Myšlienky, ktoré nás znepokojujú a rozrušujú, nepochádzajú od Boha, Kniežata pokoja, teda sú to pokušenia nepriateľa. Pochádzajú alebo od diabla sebalásky alebo z prílišnej mienky, ktorú máme o sebe. Treba ich odvrhnúť a neaoberať sa nimi.”*

3. *“Nezabúdajme,”* upozorňuje svätý František, *“ako sa neuvedomené, nedobrovoľné chyby páchajú, tak sa bez ich uvedomenia aj vymazávajú.”* Jediný úkon ľútosti, jediný úkon lásky stačí, aby boli zotreté. Ctihodná sestra Mária od Ukrižovaného z rádu svätého Benedikta videla raz ohnivú guľu, na ktorú padalo veľa slamiek. Všetky sa v okamihu spálili na popol. Tento obraz ju poučil, že jediný vrúcny úkon lásky k Bohu zničí v duši všetky chyby.

Podľa tridentského snemu má ten istý účinok aj sväté prijímanie. Snem nazýval Eucharistiu prostriedkom, ktorý nás zbavuje všedných hriechov. Pravda, tieto hriechy sú naozaj hriechmi, predsa však nie sú prekážkou dokonalosti, presnejšie povedané, nebránia nám v úsilí o dokonalosť, lebo v tomto živote nik nedosiahne úplnú dokonalosť, veď tá je výsadou kráľovstva blahoslavených.

4. Dokonalosť brzdí taká vlačnosť, ktorej sa dá vyhnúť. V tejto žije ten, čo sa dobrovoľne a vedome dopúšťa všedných hriechov. Všetkých s otvorenými očami páchaných hriechov môžeme sa s pomocou Božej milosti uchrániť už v tomto živote. Svätá Terézia oslovuje každého z nás: *“Od každého dobrovoľne spáchaného hriechu, hoci*

najmenšieho, nech vás ochráni Boh!" Dobrovoľnými hriechmi sú napríklad: vedomá lož, malé ohováranie a reptanie, hnevľivé slovo, hádky, posmech z blížneho, pichľavé reči, vystatovanie, zatrpknutosť živená v srdci, nezriadená náklonnosť k osobe druhého pohlavia. *"To sú červy, ktoré sa nedajú poznať, kým nezničia ruže čnosť,"* hovorí svätá Terézia. A na inom mieste nás varuje: *"Drobnými chybami si diabol pripravuje cestu k ťažkým hriechom."*

5. Preto sa musíme báť dobrovoľných hriechov. Pre ne vzdáva Boh od nás svoju žehnajúcu ruku. Už nás neosvecuje takým jasným svetlom, neposkytuje nám takú účinnú pomoc a zbavuje nás duchovných útech. Duša, ktorá žije v týchto hriechoch, odbavuje si cvičenia zbožnosti s veľkou vlažnosťou a s námahou, pomaly začína zanedbávať modlitbu, sväté prijímanie, návštevy Sviatosti oltárnej, deviatniky. Napokon veľmi ľahko zanechá všetko, ako sa to prihodilo toľkým nešťastným dušiam.

6. Nech nás zadržia hrozby, ktoré Pán vyslovil proti vlažným dušiam: ***"Poznám tvoje skutky, že nie si ani studený, ani horúci. Kiež by si bol studený... Takto, že si vlažný, ani horúci, ani studený, už-už ťa vyplúvam z úst."*** (Zjv 3, 15 n.). Nevdojak sa nám natíska otázka: Je lepšie byť studeným, zbaveným milosti, ako vlažným? Áno, v istých prípadoch je to lepšie. Studený, prebudený výčitkami svedomia, sa oveľa ľahšie obráti ako vlažný. Vlažný sa totiž ukolíše vo svojich chybách, necíti výčitky, neusiluje a polepšiť, ba ani na to nepomyslí. Stáva sa takmer nevyliciteľný. Ctihodný Ľudovít z Pontu hovorieval, že sa v živote dopustil nespočetných hriechov, ale že s nimi nikdy neuzavrel mier. Uzavierať s hriechmi mier neznamená

pokoj, ale skazu. Zvlášť, ak je hriech spojený s nejakou náruživosťou: s lakomstvom, s túžbou po vlastnej chvále, s odporom proti blížnemu alebo s nezriadenou náklonnosťou k osobe druhého pohlavia. Taká duša je vo veľkom nebezpečenstve, že slabé nitky, ktoré ju spútavajú, stanú sa reťazami, ktoré ju stiahnu do pekla. Ak nezájde tak ďaleko, určite sa nebude zdokonaľovať vo sviatosti. Stratí vzácnu korunu, ktorú jej Boh chystal ako odmenu za to, že verne spolupôsobila s milosťou. Vták, ktorý unikne zo siete, okamžite vzlieta. Len čo sa duša zbaví pozemského puta, hneď zaletí k Bohu. No najsladšie puto, najtenšia niť stačí na to, aby jej zabránila smerovať k Bohu. Veľa duchovných osôb sa nestane svätými, lebo odmietajú pretrhnúť niektoré slabé putá.

7. Všetko zlo pochádza z toho, že málo milujeme Ježiša Krista. Jedni sa obklopujú sebaúctou, iní sa často trápia pre udalosti, ktoré sa priečia ich túžbam; iní sa priveľmi šetria: boja sa o svoje zdravie; mnoho je tých, čo majú srdce otvorené pre vonkajšie veci a ich duch sa zaoberá mnohými vecami, ktoré nijako nevedú k službe Bohu, ale slúžia len na uspokojenie ich rozmarov; iní sú rozladení pre každú nepozornosť voči nim.

Tieto chyby ich natoľko znepokojujú, že zanedbávajú modlitbu a strácajú sústredenosť mysle. Hneď sú veľmi horliví a veselí, hneď netrpezliví a smutní podľa toho, či môžu všade uplatniť svoju vôľu alebo nie. Takéto duše Ježiša Krista nemilujú alebo ho milujú veľmi málo. Nepriatelia Boha na nich ukazujú a s posmechom hovoria: Hľa, takáto je vaša zbožnosť!

8. Čo má robiť ten, kto upadol do tohto nešťastného stavu vlažnosti? Je naozaj veľmi ťažké, aby vlažná duša

nadobudla svoju bývalú horlivosť. Ale Pán povedal, že **“čo je nemožné ľuďom, je možné Bohu”** (Lk 18, 27). Kto sa modlí a používa prostriedky, istotne dostane všetko, po čom túži. Vybrádkne z vlažnosti a nastúpi cestu dokonalosti.

Prostriedky sú tieto:

1. *Túžba po dokonalosti*
2. *Rozhodnutie dosiahnuť ju*
3. *Rozjímanie*
4. *Časté sväté prijímanie*
5. *Modlitba*

Túžba po dokonalosti

9. Prvým prostriedkom je teda túžba po dokonalosti. Túžby po svätosti sú krídla, ktorými sa odpútavame od zeme. Dodávajú odvahu napredovať k dokonalosti a uľahčujú námahu putovania. Kto naozaj zatúži po dokonalosti, ten už nezanechá snahu v nej napredovať. A keď ju nezanechá, dokonalosť aj dosiahne. Naopak, kto po dokonalosti stále netúži, vracia sa späť a stáva sa zo dňa na deň nedokonalejším. Svätý Augustín vraví, že nenapredovať na ceste k Bohu znamená ustupovať. Kto nekráča vpred, stále ho strháva prúd narušenej prirodzenosti.

10. Niektorí hovoria, že Boh nechce, aby sa všetci stali svätými. Veľmi sa mýlia. Svätý Pavol vyhlasuje: **“Lebo to je Božia vôľa, vaše posvätenie”** (1 Sol 4, 3). Boh chce, aby sme všetci boli svätí, každý podľa svojho stavu: rehoľník ako rehoľník, laik ako laik, kňaz ako kňaz, manžel ako manžel, kupec ako kupec, vojak ako vojak. A to platí o každom inom stave. Veľmi krásne ponaučenie má o tom moja veľká patrónka svätá Terézia. Na jednom mieste vraví: *“Naše myšlienky nech sú veľkomyselné, lebo na tom záleží naše dobro.”* Na inom mieste: *“Neohraničujme svoje túžby, ale*

dôverujeme Bohu, znásobíme svoje úsilie, a tak pomaly dôjdeme ta, kam s Božou milosťou došli mnohí svätí.” A pokračujúc vo svojom príhovore, podáva svoju vlastnú skúsenosť: Odvážni a veľkodušní ľudia robia veľké pokroky v krátkom čase. “Boh si tak veľmi cení dobré túžby, akoby už boli vykonané.” A inde vraví: “Boh udeľuje význačnejšie milosti iba tým, čo veľmi túžia milovať ho.” A opäť na inom mieste spomína: “Boh ustavične odmeňuje v tomto živote aj najmenšiu dobrú túžbu, lebo je priateľom ušľachtilých duší, s podmienkou, že sa nespoliehajú samy na seba.” Svätica vynikala práve týmto duchom veľkodušnosti. To nie sú prázdne slová. Raz sa odvážila povedať Pánovi, že jej nebude vadiť, keď v nebi uvidí, že iní požívajú väčšiu slávu, ale nevie, ako by zniesla, keby poznala, že ho niekto väčšmi miluje ako ona.

11. Kráčajme vpred s veľkou odvahou, lebo Boh je dobrý voči tomu, kto ho úprimne hľadá (porov. Nár 3, 25). Ani spáchané hriechy nám nemôžu zabrániť stať sa svätými, ak po tom naozaj túžime. Svätá Terézia upozorňuje: “*Diabol sa usiluje, aby sme pokladali za pýchu mať veľké túžby a chcieť nasledovať svätých. Je však veľmi užitočné dodávať si odvahu k veľkým veciam, lebo hoci by duša ihneď nemala na to síl, dostáva aspoň vznešený rozlet a veľmi napreduje.*” Apoštol píše: “**Vieme, že tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré, tým, čo sú povolani podľa jeho rozhodnutia**” (Rim 8, 28). A keď všetko, tak aj hriechy. Áno, i spáchané hriechy môžu spolupôsobiť k nášmu posväteniu, pokiaľ spomienka na ne prehlbuje našu pokoru a prebúdza v nás vďačnosť. Zistíme to vtedy, keď nám Boh prejavuje priazeň potom, čo sme ho toľko obrazili. “Nemôžem nič,” musí vravieť hriešnik, “nezasluhujem nič, zasluhujem iba peklo.” Boh však je nekonečne dobrý a

sľúbil, že vypočuje každého, kto ho prosí. Keďže ma vytrhol zo stavu zatratenia a chce, aby som sa stal svätým a ponúka mi svoju pomoc, istotne sa môžem stať svätým. Pravda, nie svojimi silami, ale iba milosťou môjho Boha, ktorý ma posilňuje: **“Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje”** (Flp 4, 13).

Živme teda v sebe dobré túžby. Keď sme naplnení dobrými túžbami, vyzbrojme sa odvahou, vložme svoju dôveru v Boha a uskutočňujme ich. Sami zo seba nie sme nič, ale s Bohom môžeme všetko. Ak sa nám nedarí v duchovnom živote, zverme to do Božej vôle. Božej vôli máme dať prednosť pred každou našou dobrou túžbou. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi chcela byť radšej zbavená každej dokonalosti, ako ju získať proti Božej vôli.

Rozhodnutie dosiahnuť dokonalosť

12. Druhý prostriedok dokonalosti je bezvýhradné rozhodnutie celkom sa odovzdať Bohu.

Mnohí sú povolani k dokonalosti. Milosť ich k nej povzbudzuje. Dokonca po nej i túžia. Pretože sa však vážne nerozhodnú, žijú a umierajú v špine života vlažného a nedokonalého. Nestačí túžiť po dokonalosti. Musí pristúpiť aj pevné rozhodnutie dosiahnuť ju. Koľko duší žije vo svete samých túžob, a predsa nespravia ani krok na ceste k Bohu! To sú tie túžby, o ktorých vraví Kniha Prísloví: **“Vlastná žiadostivosť umorí leňocha, lebo sa jeho ruky štitia roboty”** (Prís 21, 25). Lenivý stále po niečom túži, ale nikdy nepoužije prostriedky primerané svojmu stavu, aby sa stal svätým. Vravieva: *“Keby som bol niekde na púšti, a nie v tomto dome! Keby som mohol vstúpiť do kláštora, rád by som sa tam celý venoval Bohu!”* A zatiaľ sa nemôže zniesť so spolubratom, nemôže strpieť najmenšie protirečenie, rozptyľuje sa mnohými neužitočnými starosťami, hromadí

množstvo hriechov maškrnosti, zvedavosti a pýchy. A potom do vetra volá: *“Ó, keby som mohol... ó, keby som mal...”* Takéto túžby viacej škodia ako osožia, lebo niektorí žijú len v nich, takto idú životom a sú stále rovnako nedokonalí. Svätý František Saleský hovorieval: *“Neschvaľujem, aby osoba, ktorá je viazaná určitou povinnosťou alebo povolaním, márnila čas túžbami po inom spôsobe života, než ktorý prislúcha jej povolaniu, a po iných cvičeniach, ktoré sa nezrovnávajú s jej doterajším stavom; lebo takto sa rozptyľuje a ochabuje v potrebných cvičeniach.”*

13. Treba túžiť po dokonalosti, ale treba aj rozhodne používať prostriedky, ktoré k nej vedú. Svätá Terézia píše: *“Boh nechce od nás nič iné, iba pevné rozhodnutie, aby potom všetko sám urobil. Diabol sa nebojí duší nerozhodných.”* Rozjímavá modlitba nás donúti používať prostriedky, ktoré vedú k dokonalosti. Mnohí sa veľa modlia, ale bezvýsledne. Svätá Terézia opäť vraví: *“Radšej mám krátku modlitbu, ktorá prináša hojné ovocie, ako modlitbu trvajúcu veľa rokov, v ktorej sa duša nerozhodne urobiť niečo, čo má cenu pred Bohom!”* A inde hovorí: *“Podľa mojej skúsenosti každý, kto sa rozhodne voľačo vykonať, aby sa zapáčil Bohu, nemusí sa ničoho báť, aj keby podujatie bolo akokoľvek ťažké.”*

14. Naším prvým rozhodnutím má byť vynaložiť všetky sily na túžbu radšej zomrieť, ako sa dopustiť vedomého hriechu, aj najmenšieho. Pravda, všetko naše úsilie bez Božej pomoci nepostačí, aby sme premohli pokušenie. Boh však chce naše úsilie, aby ho doplnil svojou milosťou, a prichádza na pomoc našej slabosti, aby sme zvíťazili. Toto rozhodnutie odstraňuje všetko, čo nám bráni

napredovať, a zároveň nás naplňuje odvahou, lebo nás ubezpečuje, že sme v Božej milosti. Svätý František Saleský píše: "Najväčšia istota, ktorú môžeme mať na tomto svete, totiž že sme v Božej milosti, nezakladá sa na citovej láske, ale na čistom a bezvýhradnom odovzdávaní celého nášho bytia do Božích rúk a na pevnom odhodnaní neprivoliť k nijakému hriechu, ani k veľkému, ani k malému.

To znamená, že treba mať citlivé svedomie. Uvedom si, že niečo iné je mať citlivé svedomie a iné je byť úzkostlivým. Citlivé svedomie je potrebné k svätosti, ale úzkostlivosť je chybou, ktorá veľmi škodí. Tu treba poslúchať svojho duchovného otca a premáhať úzkosti, lebo sú to iba bezdôvodné a nerozumné obavy.

15. Treba sa teda bez výhrady rozhodnúť voľiť si to, čo je lepšie: nielen to, čo sa páči Bohu, ale to, čo je mu najmilšie. Svätý František vraví: *"Začnime silným a trvalým rozhodnutím celkom sa odovzdať Bohu, ubezpečme ho, že mu chceme patriť bez výhrady, a toto rozhodnutie často obnovujme."* Svätý Ondrej Avellinský urobil sľub, že bude v dokonalosti každodenne napredovať. Kto chce byť svätý, nemusí, pravda, takýto sľub urobiť, ale musí sa namáhať, aby každý deň urobil pár krokov na ceste k dokonalosti. Svätý Vavrinec Justiniani napísal: *"Kto raz opravdivo nastúpil cestu dokonalosti, cíti ustavičnú túžbu v nej pokračovať. A čím viac rastie v dokonalosti, tým viac rastie v ňom táto túžba. Naozaj v ňom žiari čoraz jasnejšie svetlo a stále si myslí, že nemá dosiaľ nijakú čnosť a že nič dobré nerobí. A keď predsa pozoruje, že koná niečo dobré, zdá sa mu to veľmi nedokonalé, a preto si to málo cení. Z toho vyplýva, že získavanie dokonalosti je preňho ustavičnou prácou, ktorá ho nikdy neunaví."*

16. Treba sa dať do práce hneď a nečakať na zajtrajšok. Kto vie, či ešte budeme mať čas uskutočniť predsavzatie. Zapamätaj si, čo vraví Kazateľ: **“Všetko, čo môže urobiť tvoja ruka, urob hneď”** (Kaz 9, 10a). A pridáva: **“Lebo v podsvetí, kam sa uberáš, nebude ani činnosti ani premýšľania ani múdrosti ani poznania”** (Kaz 9, 10b). Vo večnosti už nebude čas na prácu ani príležitosť získať si zásluhu, zbierať vedomosti či učiť sa múdrosti potrebnej ku konaniu dobra, nebude možnosť radiť iným, lebo už je po smrti a čo sa raz stalo, stalo sa. Istá rehoľnica z kláštora del Specchi v Ríme, menom Bonaventúra, viedla veľmi vlašný život. Keď prišiel páter Lancizio dávať sestrám exercície, sestra Bonaventúra len s nechutou netúžila zanechať svoju vlašnosť. Ale Božia milosť ju premenila už prvou prednáškou natoľko, že hneď padla k nohám duchovného otca a povedala mu s opravdivou rozhodnosťou: *“Otče, chcem sa stať svätou, a to hneď.”* A s Božou pomocou tak pracovala, že v krátkom čase ôsmich mesiacoch žila a umrela ako svätá.

17. Dávid sa povzbudzoval k Božej službe slovami: **“Teraz začnem!”** (Ž 75, 11 poznámka: nový slovenský preklad znie: **“Vtedy som si povedal”**). Tieto slová opakoval svätý Karol Boromejský: *“Dnes začnem slúžiť Bohu.”* To isté máme robiť aj my. Dosiaľ sme vlastne nič nevykonali. Čo sme predsa pre Boha vykonali, nie je nič hrdinské, lebo sme vykonali iba to, čo je naša povinnosť. Denne obnovujeme rozhodnutie, že sa celkom odovzdáme Bohu. Všímajme si iba seba a nechcime vedieť, čo alebo ako robia druhí.

Len veľmi málo ľudí skutočne pracuje na svojom posvätení. Svätý Bernard vraví: *“Dokonalé je to, čo je zriedkavé.”* Ak sa chceme pripodobniť väčšine ľudí,

budeme vždy nedokonalí ako väčšina z nich. Treba všetko premôcť, všetkého sa zrieknuť, aby sme získali všetko. Svätá Terézia vravievala: *“Kedže sme sa ešte celkom neodдали Bohu, ani Boh nám ešte nedal všetku svoju lásku.”* Ó, Bože, všetko je nepatrné, čo konáme pre Ježiša, ktorý za nás obetoval krv i život. Všetko, čo môžeme urobiť, je blato, ak to porovnáme s jedinou kvapkou krvi, ktorú Pán vylial za nás. Svätí obetujú všetko, zriekajú sa všetkého, aby sa zaľúbili Bohu, ktorý sa nám celý daroval bez výhrady práve preto, aby sme mu nič neodopreli. Svätý Chryzostom píše: *“Všetko ti dal, nič si neponechal.”* Boh sa ti dal celý! Nie je to dôvod, aby si aj ty patril výhradne Bohu? Kristus ***“zomrel za všetkých, aby aj tí, čo žijú, už nežili pre seba, ale pre toho, ktorý za nich zomrel”*** (2 Kor 5, 15).

Rozjímanie

18. Tretím prostriedkom posvätenia je rozjímavá modlitba.

Kto neuvažuje o večných pravdách, nemôže bez zázraku žiť ako kresťan. Bez rozjímania ubúda svetla a človek kráča v tmách. Pravdy viery nemožno vidieť telesnými očami, ale iba očami duše - rozjímaním. Kto o nich neuvažuje, nevidí ich a kráča v temnotách. A keďže kráča v tmách, prikláňa sa k zmyslovým veciam, ktoré vidí, a pre ne opovrhne večnými. Svätá Terézia napísala biskupovi z Osmy: *“Hoci sa nám zdá, že nemáme nedokonalosti, predsa ich jasne poznávame, keď nám Boh v rozjímaní otvorí oči duše.”* A už prv napísal svätý Bernard, že kto nerozjíma, nebojí sa seba samého, lebo sa nepozná. Rozjímanie usporadúva naše city aa zameriava k Bohu naše skutky. Bez rozjímania sa naše city pripútavajú k zemi, skutky sa prispôsobujú citom a nastáva neporiadok.

19. Hrozný prípad čítame v životopise ctihodnej sestry Márie od Ukrižovaného zo Sicílie. Pri rozjímaní sa jej zjavil diabol a vystatoval sa, že jednu sestru zdržal od spoločnej modlitby. Túto chybu využil a pokúšal nešťastnicu k ťažkému hriechu tak urputne, že táto už-už privoľovala. Sestra Mária sa ponáhľala k sestre, napomenula ju a vytrhla zo záhuby. Svätá Terézia hovorievala, že kto zanedbáva modlitbu, stane sa v krátkom čase alebo zvieraťom alebo diablom.

20. Kto zanedbáva rozjímanie, ochladne v láske k Ježišovi Kristovi. Rozjímanie je blažené ohnisko, v ktorom sa zapalačuje a udržuje oheň svätej lásky: ***“Srdce sa mi rozpálilo v hrudi a pri rozjímaní vzplanul vo mne oheň”*** (Ž 39, 4). Svätá Katarína Bolonská povedala: *“Kto často nerozjíma, zbavuje sa puta, ktoré ho spája s Bohom. Diabol sa nemusí namáhať pri zvädzaní duše, ktorá ochladla v láske k Bohu, aby okúsila otrávené jablko.”* Svätá Terézia hovorievala opačne: *“Som istá, že toho, kto vytrvá v modlitbe, Pán napokon privedie do prístavu spásy, aj keby ho diabol naviedol na hriechy.”* A na inom mieste: *“Kto sa na ceste rozjímania nezastavuje, hoci neskôr, predsa len dôjde do cieľa.”* A opäť inde píše: *“Diabol sa preto tak namáha, aby dušu odvrátil od rozjímania, lebo vie, že duša, ktorá vytrvá v modlitbe, je pre neho stratená.”* Ó, aké poklady si zhromažďujeme modlitbou! Pri modlitbe sa rodia zbožné myšlienky, prebúdajú sa vrúcne city, vznešené túžby a pevné rozhodnutia úplne sa odovzdať Bohu. Pri modlitbe sa duša zrieka pozemských radostí a všetkých nezriadených žiadostí. Svätý Alojz z Gonzagy hovorí: *“Niet veľkej dokonalosti bez mnohých modlitieb.”* Kto sa chce posvätiť, nech často uvažuje o tomto výroku.

21. K modlitbe však nesmieme pristupovať preto, aby sme pociťovali útechy Božej lásky. Kto sa modlí kvôli úteche, márne čas alebo má z modlitby len nepatrný ošoh. Modliť sa máme len preto, aby sme sa zapáčili Bohu, to jest, aby sme poznali Božiu vôľu a vyprosili si pomoc k jej vyplneniu. Ctihodný Antonio Torres hovorieval: *“Duša, ktorá nesie kríž bez útechy, letí k dokonalosti.”* Modlitba zbavená citových útech najväčšími osoží duši. Ale úbohá je duša, ktorá zanecháva modlitbu preto, že nepociťuje pri nej útechu. Svätá Terézia vraví: *“Duša, ktorá zanedbáva modlitbu, vrhá sa do pekla sama a nepotrebuje na to diabla.”*

22. Duša, ktorá pravidelne rozjíma, myslí stále na Boha. *“Pravý milovník myslí stále na milovaného,”* píše svätá Terézia. Najradšej rozpráva o Bohu, lebo vie, aké je to milé Bohu, keď tí, čo ho milujú, nechádzajú najväčšiu radosť v rozhovore o ňom a o jeho láske. Duša oddaná modlitbe nechce horieť len sama, chce zapáliť aj druhých. Tá istá svätica hovorí: *“Ježiša vždy zaujímajú rozhovory Božích sluhov a veľmi ho teší, keď v ňom nachádzajú najväčšiu radosť.”*

23. V rozjímaní sa rodí aj túžba utiahnuť sa do samoty, zaoberať sa len Bohom a zachovať si vnútornú sústredenosť v nevyhnutných svetských prácach. Hovorím: v nevyhnutných! Ľudia sa musia starať o rodinu, musia svedomite zastávať úrad, ktorý im zverila poslušnosť. Duša, ktorá sa venuje rozjímaniu, nesmie sa zbytočne rozptyľovať neužitočnými prácami, musí milovať samotu. Inak stratí ducha sústredenosti, ktorý je vynikajúcim prostriedkom, ako si udržať spojenie s Bohom. ***“Si zatvorenou záhradou, sestrička moja, nevesta”*** (Pies 4, 12). Duša spojená s

Ježišom Kristom má byť záhradou zatvorenou pre všetky stvorenia. Nesmie prijímať iné myšlienky a práce okrem tých, ktoré sú od Boha a ktoré vedú k Bohu. Tí, čo majú srdcia otvorené pre všetko, sa nestanú svätými. Svätí nestrácajú vnútornú sústredenosť ani v najrozptľujúcejších zamestnaniach. Kážu, spovedajú, obsluhujú nemocných, zmierujú rozvadených, no ich srdce je stále u Boha.

Toto upozornenie platí zvlášť pre tých, čo sa venujú štúdiu. Mnohí veľa študujú, aby sa stali učenými, a predsa sa nestanú ani učenými, ani svätými. Lebo pravá veda a pravá múdrosť svätých je vedieť milovať Ježiša Krista, ved' láska k Bohu obsahuje aj vedomosti aj všetky ostatné dobrá. **"Súčasne s ňou dostal som aj iné dobrá"** (Múd 7, 11). Svätý Ján Berchmans cítil mimoriadnu náklonnosť k štúdiu. Ale čnosť mu nedovolila, aby pre učenie zaostával v duchovnom napredovaní. Apoštol píše: **"... hovorím každému z vás, aby si nik nemyslel o sebe viac ako myslieť treba, ale zmýšľajte triezvo, každý podľa stupňa viery, aký mu udelil Boh"** (Rim 12, 3). Vedomosti sú potrebné. A potrebuje ich zvlášť kňaz. **"Pery kňaza majú zachovávať poznanie a z jeho úst sa vyhladáva zákon"** (Mal 2, 7). Kto pre štúdium zanedbáva modlitbu, dokazuje, že v učení nehľadá Boha, ale seba samého. Kto hľadá Boha, zriekne sa radšej štúdia, ktoré tak naliehavo nepotrebuje, len aby nezanedbal modlitbu.

24. Najhoršie je, že bez rozjímania nejestvuje modlitba. Na mnohých miestach svojich duchovných spisov hovoril som o nevyhnutnosti modlitby. Tomuto predmetu som venoval knižku: Modlitba, veľký prostriedok spásy. Tu sa o tom ešte stručne zmienim. Postačí, ak uvediem, čo napísal ctihodný biskup Palafox: *"Ako si môžeme zachovať lásku, keď nám Boh nedá vytrvalosť, ak*

ho o ňu nebudeme prosiť? A ako ho budeme prosiť bez rozjímania? Bez rozjímania nie sme spojení s Bohom. Ale bez tohto spojenia nevytrváme v čnosti.” Teda kto nerozjíma, slabo pozná potreby svojej duše, nepozná nebezpečenstvá svojej spásy, nepozná prostriedky, ako zvíťaziť nad pokušeniami. A keďže nie je presvedčený o nevyhnutnosti modlitby, modlitbu zanechá a smeruje k istej záhube.

25. Je nesmierne užitočné uvažovať o posledných veciach: o smrti, o súde, o pekle a o nebi. No zvlášť užitočné je rozjímať o smrti: predstavme si, že sme na smrteľnej posteli, že objímame kríž a chystáme sa vstúpiť do večnosti. To sú veľmi užitočné rozjímania. Predsa však pre toho, kto miluje Ježiša Krista a chce v tejto láske rásť, nejestvuje účinnejšia kontemplácia ako kontemplácia o utrpení Božského Vykupiteľa. Svätý František Assiský nazýval Kalváriu vrchom milujúcich. Všetci priatelia Ježiša Krista sa zdržujú na tomto vrchu milujúcich. Všetci priatelia Ježiša Krista sa zdržujú na tomto vrchu, odkiaľ veje vánok Božej lásky. Je nemožné, aby sme nezahoreli vrúcnou láskou k Bohu, keď rozjíname o Ježišovi Kristovi, ktorý z lásky k nám umiera. **“Kristus nás miluje a vydal seba samého za nás”** (Ef 5, 2). Z rán Ukrižovaného neprestajne vychádzajú také ostré šípy, že zraňujú i srdcia z kameňa. Blahoslavený je ten, kto v živote ustavične prebýva na Kalvárii! Ó, blahoslavený vrch, miesto lásky! Ó, drahý vrch, kto by ťa mohol opustiť? Ó, vrch, ktorý vrháš plamene a zapaluješ duše, ktoré tam zotrávajú!

Časté sväté prijímanie

26. Štvrtý prostriedok k dosiahnutiu dokonalosti a zotrvania v Božej milosti je časté sväté prijímanie.

(Poznámka: Niektoré pokyny ohľadom svätého prijímania v tejto kapitole zodpovedajú dobe, v ktorej dielo vznikalo. Dnes sa všeobecne odporúča denné sväté prijímanie.)

O ňom sme si už hovorili v tretej hlave. Tam sme povedali, že duša nemôže urobiť Ježišovi väčšiu radosť, ako keď ho často prijíma vo Sviatosti oltárnej.

Svätá Terézia vravievala: *“Niet lepšieho prostriedku na ceste k dokonalosti ako časté sväté prijímanie. Ach, ako obdivuhodne ťa tu Pán posväcuje.”* Duše, ktoré často prijímajú, rýchlejšie napredujú vo svätosti. V tých kláštoroch, kde sa často prijíma Sviatosť oltárna, vládne väčšia horlivosť. Inocent XI. v dekrét z roku 1679 hovorí, že svätí otcovia odporúčali a podporovali časté, ba denné sväté prijímanie. Podľa tridentského snemu sväté prijímanie nás zbavuje všedných hriechov a chráni nás pred hriechmi smrteľnými. Svätý Bernard ubezpečuje, že sväté prijímanie v nás udúša záchváty hnevu a nestriednosť. A tieto náruživosti nás predsa najčastejšie napádajú. Svätý Tomáš Aquinský sa vyjadruje, že sväté prijímanie odráža útoky diabla. A konečne svätý Ján Chryzostom vraví, že sväté prijímanie vlieva veľkú náklonnosť k čnostiam a naliehajú túžbu pestovať ich. Zároveň oblažuje srdce hlbokým pokojom, a tak nám uľahčuje a spríjemňuje cestu dokonalosti. No predovšetkým nijaká sviatosť nerozplameňuje dušu väčšou láskou k Bohu ako Sviatosť oltárna, v ktorej sa nám dáva Ježiš celý preto, aby sa s nami spojil vo svätej láske. Ctihodný Ján z Avily hovorí: *“Kto zdržuje duše od častého prijímania, pracuje pre diabla.”* Diabol nenávidí túto sviatosť, z ktorej duše čerpajú veľkú silu, aby rástli v láske k Bohu.

27. K hodnému svätému prijímaniu sa treba náležite pripraviť. Kto chce prijímať denne alebo viac rás za týždeň,

1. musí sa chrániť všetkých dobrovoľných hriechov páchaných s plným vedomím; 2. musí sa často venovať rozjímavej modlitbe; 3. musí umŕtvovať zmysly a náruživosti.

Svätý František Saleský vo svojej Filotei učí: *“Kto premohol väčšinu zlých náklonností a dosiahol značný stupeň dokonalosti, môže prijímať každodenne.”* Anjelský učiteľ svätý Tomáš vraví, že každodenne môže prijímať ten, čo skúsil, že v ňom sväté prijímanie rozplameňuje oheň svätej lásky. Preto povedal Inocent XI. v spomenutom dekrét, že častejšie prijímanie závisí od spovedníka, ktorý sa má riadiť úžitkom, aký z neho čerpajú ním vedené duše.

Dosiaľ sme hovorili o vzdialenej príprave.

Bezprostredná príprava na sväté prijímanie je tá, ktorú konáme ráno pred svätým prijímaním. Kto chce z neho veľa načerpať, nech aspoň pol hodiny venuje rozjímavej modlitbe.

28. Chvilé po svätom prijímaní sú sväté chvíle. Kto hneď po svätom prijímaní odchádza z kostola, odíde chudobný, ako prišiel. Vďakyvzdávanie je nesmierne dôležité a máme mu venovať dlhší čas, lebo vo chvíľach po svätom prijímaní môžeme získať veľké poklady milosti. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi hovorievala, že niet vhodnejšieho času na rozhorenie lásky k Bohu ako chvíle po svätom prijímaní. A svätá Terézia napísala: *“Po svätom prijímaní nestrácajme takú dobrú príležitosť na rokovanie s Bohom. Jeho Božská velebnosť nie je skúpa a štedro nám zaplatí za pohostenie, len keď nájde vreľé prijatie.”*

29. Nájdú sa aj malomyselné duše. Spovedník ich povzbudzuje k častejšiemu prijímaniu, ale ony hovoria: *“Nie som hodná častejšie prijímať!”* Nevieš, brat, sestra, že čím menej pristupuješ k svätému prijímaniu, tým menej sa

ho stávaš hodným? Bez prijímania ti ubúda síl a oveľa častejšie sa dopúšťaš hriechov. Len poslúchaj svojho duchovného otca a dovoľ mu, aby ťa viedol. Hriechy, ktoré nie sú celkom dobrovoľné, nesmú ti prekážať v prijímaní. Tvojím najväčším hriechom je, že neposlúchaš svojho duchovného otca.

30. "Lenže ja som v minulosti viedol zlý život." Si chorý, môj drahý? Nevieš, že kto je väčšmi chorý, väčšmi potrebuje lekára a lieky? Ježiš v najsvätejšej Sviatosti oltárnej je lekárom i liekom. Zaštep si do srdca slová svätého Ambróza: *"Kedže stále hreším, stále musím užívať liek."*

lný sa takto vyhovára: "Spovedník mi nepovedal, že mám častejšie pristupovať k prijímaniu!" Ak ti to nepovie sám, popros ho, aby ti dovolil prijímať čo najčastejšie. Keď ti dovolenie odoprie, poslúchni. Ale znova opakuj svoju prosbu. Nie je v tom pýcha? Bola by to pýcha, keby si chcel prijímať proti jeho vôli, ale nie, ak o to pokorne prosíš. Tento nebeský chlieb ťa len vtedy nasýti, ak pociťuješ hlad. Ježiš chce, aby sme po ňom túžili. Aká to myšlienka: Dnes som prijímal... alebo: zajtra chcem prijímať! Táto myšlienka robí dušu veľmi pozornou, chráni sa hriechov a plní Božiu vôľu.

Tretí zas hovorí: "Som veľmi málo horlivý!" Ak hovoríš o citovej horlivosti, vedz, že nie je potrebná. Boh ju nedáva vždy ani svojim najmilším dušiam. Stačí, ak sa tvoja horlivosť prejaví v pevnej vôli patriť celkom Bohu a rásť v jeho láske. Ján Gerson vraví, že kto nepristupuje k svätému prijímaniu preto, že necíti takú zbožnosť, akú by chcel, podobá sa človeku, ktorý sa nepribližuje k ohňu, lebo necíti teplo.

31. Ach, môj Bože, koľko duší prestáva túžiť po prijímaní preto, lebo sa neusilujú žiť sústredenejšie a nechcú sa odlúčiť od svetských vecí. To je pravý dôvod, prečo nechcú prijímať častejšie. Vedia, že s častým prijímaním sa nezrovnáva túžba vystatovať sa, márnivosť v obliekaní, kult tela, pohodlný život a časté zábavy. Vedia, že by sa museli viac modliť, viac si odriekať a umŕtvovať sa, viac sa vzdďalovať od sveta. A preto sa hanbia častejšie pristupovať k oltáru. Zaiste je lepšie, že nechodia častejšie na prijímanie, kým žijú v tomto bidenom stave vlažnosti. Kto však je povolaný k dokonalejšiemu životu, je povinný za každú cenu sa z nej vymaniť, ak nechce vážne ohroziť svoju večnú spásu.

32. Aby sme si zachovali ducha horlivosti, prijímajme čo najčastejšie duchovne. Tridentský snem si to veľmi cení a odporúča to všetkým veriacim. *“Duchovné prijímanie”,* vraví svätý Tomáš, *“je vrúcna túžba prijať Ježiša Krista v najsvätejšej Sviatosti oltárnej”.* Svätí to robievali viac ráz za deň. Môžeme to robiť týmto spôsobom: *“Môj Ježišu, verím, že si prítomný vo Sviatosti oltárnej. Milujem ťa a túžim po tebe. Príd’ do mojej duše. Objímam ťa a prosím, nedopusť, aby som sa do teba odlúčil.”* Alebo kratšie: *“Môj Ježišu, príd’ ku mne. Túžim po tebe. Objímam ťa. Zostaňme vždy spojení!”*

Toto duchovné prijímanie môžeme konať viac ráz denne pri modlitbe, pri návšteve najsvätejšej Sviatosti, a zvlášť pri svätej omši vo chvíli, keď prijíma kňaz. Blahoslavená Angela od Kríža, dominikánka, hovorievala: *“Nebola by som mohla žiť, keby mi spovedník nebol odporučil častejšie cez deň prijímať týmto spôsobom.”*

Modlitba

33. Piatym prostriedkom potrebným pre duchovný život a rast lásky k Ježišovi Kristovi - a to prostriedkom najdôležitejším - je modlitba.

Týmto prostriedkom dáva nám Boh poznať veľkosť svojej lásky k nám. Môže niekto preukázať priateľovi väčšiu lásku, ako keď mu povie: *"Priateľ môj, žiadaj si odo mňa, čo chceš, všetko dostaneš?"* A práve takto hovorí Boh: **"Proste a dostanete! Hľadajte a nájdete..."** (Lk 11, 9). Takto sa potvrdzuje všemohúcnosť modlitby u Boha; môže nám vyprosiť všetky milosti. *"Jedine modlitba môže všetko,"* napísal Teodoret. Kto prosí, dostane od Boha, čo chce. Počujme Dávidove krásne slová: **"Nech je zvelebený Boh, lebo neodmietol moju modlitbu a neodňal mi svoje milosrdenstvo"** (Ž 66, 20). Pri výklade tohto miesta vraví svätý Augustín: *"Ak vieš, že nezanedbávaš modlitbu, môžeš si byť istý, že ťa neopustí ani Božie milosrdenstvo."* A svätý Ján Chryzostom dodáva: *"Vždy sme vyslyšaní, aj keď ešte len prosíme."* Keď Pána prosíme, už nám udelil milosť, o ktorú žiadame, hoci sme ešte neskončili prosbu.

Ak sme teda chudobní na milosti, nariekajme iba sami na seba, lebo sme chudobní preto, že to chceme, a preto si nezasluhujeme súcť. Akýže súcť zasluhuje žobrák, ktorý má veľmi bohatého pána, ochotného mu pomôcť vo všetkom, o čo ho požiada, ale radšej chce zostať vo svojej chudobe, ako by mal pána poprosiť o pomoc? Boh je ochotný obohatiť každého, kto ho vzýva: je **"bohatý pre všetkých, ktorí ho vzývajú"** (Rim 10, 12).

34. Áno, pokorná modlitba dosiahne od Boha všetko. Modlitba nie je len užitočná, ale i nevyhnutná k našej spáse. Jedno je isté: rozhodne potrebujeme Božiu pomoc, aby sme premožli pokušenie nepriateľa. Hoci by

pomáhajúca milosť, ktorú Boh dáva všetkým, mohla na to postačiť, predsa však pre naše zlé náklonnosti často nepostačí, zvlášť v mimoriadne prudkých útokoch. V týchto prípadoch potrebujeme zvláštnu milosť. Kto o ňu prosí, dostane ju; kto neprosí, nedostane a zahynie. Svätý Augustín hovorí o milosti vytrvalosti vo viere.

35. Svätí otcovia hovoria, že modlitba je nám potrebná najmä preto, že je prikázaná. Teológovia tvrdia, že ten, čo sa celý mesiac vôbec nemodlí a neodporúča Bohu svoju večnú spásu, dopúšťa sa ťažkého hriechu. Svätí otcovia dodávajú, že modlitba je nevyhnutná aj ako prostriedok. Z toho vyplýva, že kto sa nemodlí, nemôže byť spasený. Prečo? Pretože nemôžeme byť spasení bez Božej milosti. A Boh udeľuje milosti iba tomu, kto ho prosí. Pretože sme ustavične vydaní napospas pokušeniam a nebezpečenstvám, že stratíme Božiu milosť, musíme sa ustavične modliť. Preto píše svätý Tomáš: *“Kto chce byť spasený, musí sa ustavične modliť.”* A Ježiš Kristus už predtým povedal: **“... treba sa stále modliť a neochabovať”** (Lk 18, 1). Aj Apoštol vraví: **“Bez prestania sa modlite”** (1 Sol 5, 17). V tej chvíli, keď sa prestaneme modliť, diabol nás premôže.

Tridentský snem učí, že milosť zotrvania si nemôžeme zaslúžiť. No svätý Augustín jednako vraví: *“Tento Boží dar zotrvania môžeme si zaslúžiť pokorou, to jest vyprosiť pokornými prosbami.”* Pán chce rozdávať svoje milosti, ale chce, aby sme ho prosili. Áno, chce, aby sme ho svojimi modlitbami takrečeno donútili a vytrvalosťou premohli. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi hovorievala: *“Keď prosíme Pána o milosť, nielen že nás vypočuje, ale v istom zmysle nám aj ďakuje.”* Áno, keďže Boh je nekonečná dobrota, nekonečne túži, aby nám rozdával svoje dary, ale

chce, aby sme ho prosili. Keď teda vidí, že ho niekto prosí, má takú radosť, že je mu v istom zmysle povďačný.

36. Keď teda chceme zotrvať v Božej milosti až do smrti, musíme si počínať ako žobráci. Musíme sa modlitbou jednotajne utiekať k Bohu, aby nám pomohol, a opakovať: *"Môj Ježišu, milosrdenstvo! Nedopušť, aby som sa od teba odlúčil! Pane, stoj pri mne! Môj Bože, pomáhaj mi!"* Starovekí Otcovia púšte pokorne vzdychali: **"Bože, príd' mi na pomoc, Pane, ponáhlaj sa mi pomáhať"** (Ž 70, 2). Pane, pomôž mi, a pomôž mi chytro, lebo keď budeš meškať, padnem a zahyniem! Takto sa máme modliť zvlášť v pokušeniach. Kto to nerobí, je stratený.

37. Modlime sa s veľkou dôverou. Boh prisľúbil, že vyslyší toho, kto ho prosí: **"Proste a dostanete"** (Jn 16, 24). Svätý Augustín vraví: *"Ako by sme mohli pochybovať, keď sa Pán k tomu zaviazal svojím prisľubom? Nemôže nám odoprieť milosť, o ktorú ho prosíme. Keď nám to prisľúbil, je naším dlžníkom."* Odporúčame sa Bohu s pevnou dôverou, že nás vyslyší a že dostaneme, čo chceme. Túto dôveru nám vlievajú slová Ježiša Krista: **"Verte, že všetko, o čo v modlitbe prosíte, ste už dostali, a budete to mať"** (Mk 11, 24).

38. Nájde sa zarmútená duša, ktorá namietne: *"Ja som veľký hriešnik, nezaslúžim si, aby ma Boh vyslyšal!"* Ježiš Kristus vyhlásil: **"... každý, kto prosí, dostane"** (Lk 11, 10). Tu niet výnimky. Každý dostane, či spravodlivý, či hriešnik. Svätý Tomáš učí, že sila modlitby pre udelenie milosti nie je v našich zásluhách, ale v Božom milosrdenstve. Čo Boh sľúbil, to aj splní. Aby nás zbavil strachu, zdôrazňuje Spasiteľ znovu a znovu: **"Veru, veru,**

hovorím vám, ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá vám to!” (Jn 16, 23). Ako keby povedal: vy si nezasluhujete, aby ste dostali milosti, ale proste si ich od môjho Otca v mojom mene, teda pre moje zásluhy a pre moju lásku, a ja vám ručím, že všetko dostanete. Podľa svätého Tomáša prosiť *“v mojom mene”* znamená v mene Spasiteľovom: milosti, o ktoré prosíme, musia sa týkať našej večnej spásy. Prislúbenia sa nevzťahujú na milosti časné. Tieto nám Boh dáva iba vtedy, ak sú užitočné pre večnú spásu. Inak nám ich odopiera. O časné dobrá máme vždy prosiť s podmienkou: ak osožia našej duši. Keď však prosíme o duchovné dobrá, tu sa nekladie nijaká podmienka, len sa žiada pevná dôvera. Prosme: Večný Otče, v mene Ježiša Krista zbav ma tohto pokušenia, daj mi sväté zotrvanie, daj mi svoju lásku, daj mi nebo! O milosti môžeme prosiť aj samého Ježiša Krista a v jeho mene, to jest pre jeho zásluhy. Veď on prislúbil: **“Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím”** (Jn 14, 14).

Keď prosíme Boha, vždy sa tiež utiekajme k Panne Márii, rozdávatelke milostí. Svätý Bernard hovorí, že hoci nám dáva milosť Boh, dáva nám ich rukami Máriinými: *“Hľadajme milosti, ale hľadajme ich prostredníctvom Márie, lebo čo ona hľadá, nájde, a jej prosby nemôžu byť odmietnuté.”* Keď za nás prosí Panna Mária, budme spokojní, lebo Boh všetky jej prosby vyslyší a nič jej neodoprie.

Modlitba

Ježišu, moja láska, rozhodne ťa chcem milovať z celého srdca a chcem sa stať svätým. Svätým sa chcem stať preto, aby som sa ti zapáčil a miloval ťa čo najviac v tomto i v onom živote. Sám nič nemôžem, ale ty môžeš všetko. Viem, že chceš, aby som bol svätý. Uvedomujem si, že vďaka

tvojej milosti moja duša vzdychá a túži len po tebe. Už nechcem žiť len pre seba. Ty túžiš, aby som bol celý tvoj, a ja chcem byť celý tvoj. Príď a spoj ma so sebou a seba so mnou. Ty si nekonečná dobrota. Ty si ma tak veľmi miloval.

Ty ma nesmierne miluješ, a preto si nesmierne hodný milovania. Ako by som teda mohol milovať niečo iné okrem teba? Tvojej lásky dávam prednosť pred všetkými vecami tohto sveta. Ty si jediný predmet a jediný cieľ všetkých mojich túžob. Zriekam sa všetkého, aby som miloval len teba, svojho Stvoriteľa, svojho Vykupiteľa, svojho Tešiteľa, svoju nádej, svoju lásku a svoje všetko.

Urážky, ktorých som sa v minulosti dopustil, nesmú ma pozbaviť nádeje, že sa stanem svätým. Viem, Ježišu môj, že si zomrel, aby si odpustil tomu, kto ľutuje. Teraz ťa milujem celou svojou dušou, milujem ťa celým srdcom, milujem ťa väčšmi ako seba samého a nadovšetko ľutujem, že som tebou, najvyšším dobrom, pohrdal.

Už nepatrím sebe, ale tebe. Ó, Bože môjho srdca, rozhoduj o mne, ako sa ti páči. Aby som sa ti zapáčil, prijímam všetky súženia, ktoré mi chceš poslať, všetky choroby, bolesti, trápenia, starosti, poníženia, chudobu, prenasledovanie a opustenosť. Prijímam tiež smrť, ktorú si mi určil, so všetkými úzkosťami a krížmi, ktoré ju budú sprevádzať. Postačí, ak mi dáš milosť, aby som ťa veľmi miloval. Príď mi na pomoc, daj mi silu, aby som v živote, ktorý mi na zemi ešte ostáva, napravil svojou láskou každú trpkosť, ktorú som ti, jediná láska mojej duše, v minulosti spôsobil.

Nebeská Kráľovná, Božia Matka, veľká orodovnica hriešnikov, tebe dôverujem.

LÁSKA SA NEVYSTATUJE

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, NIE JE PYŠNÝ NA SVOJE DOBRÉ VLASTNOSTI. NAOPAK, PONIŽUJE SA A JE RÁD, ŽE HO AJ DRUHÍ PONIŽUJÚ.

1. Pyšný sa podobá nafúkanému balóniku. V jeho očiach sa zdá veľký, ale tá veľkosť sa v podstate obmedzuje na trochu vzduchu. Balónik praskne a v okamihu všetko zmizne. Kto miluje Ježiša Krista, je naozaj ponížený. Ak v sebe objaví niečo dobré, nenadúva sa pýchou, lebo dobre vie, že všetko, čo má, je Boží dar. Sám od seba nemá nič, iba ničotu a hriech. Keď vidí, že ho Boh zahŕňa milosťami, ešte viac sa ponízuje, lebo si uvedomuje, aký je nehodný a aký je Boh štedrý!

2. Svätá Terézia hovorila o zvláštnych milostiach, ktoré jej Boh udelil: *“Boh robí so mnou, čo ľudia robievajú s domom, ktorý je na spadnutie: spevňujú ho podperami.”* Ak dušu navštívi Božia láska, ktorá sa prejavuje tým, že duša cíti mimoriadnu vrúcnosť, sprevádzanú slzami alebo veľkou útechou srdca, duša si nesmie pripustiť myšlienku, že ju Boh odmeňuje za nejaký dobrý skutok. Naopak, musí sa tým viac ponížiť a pomyslieť si, že ju Boh zahŕňa nežnosťou len preto, aby ho neopustila. Ak sa pre tieto dary oddá

márnivosti a bude sa domnievať, že jej Boh preukazuje zvláštnu priazeň preto, že vernejšie slúži Bohu ako iné duše, Boh ju potresce a odníme jej svoje dary. Aby bol dom pevný, musí mať dve veci: základ a strechu. Základom našej duchovnej budovy má byť pokora, hlboké presvedčenie, že nič nie sme a nič nemôžeme. Strechou je Božia ochrana, na ktorú sa bezvýhradne spoliehame.

3. Čím viac nás Boh zahŕňa milosťami, tým máme byť pokornejší. Keď svätá Terézia dostala nejakú zvláštnu milosť, hneď si predstavila všetky svoje spáchané hriechy. A keďže poníženosť volá po novom dôkaze priazne, Boh ju stále tesnejšie k sebe pripútaval. Čím viac duša uznáva, že nezasluhuje milosti, tým viac ju Boh obohacuje milosťami. Thais, najprv hriešnica, potom svätica, ponížovala sa pred Bohom natoľko, že sa pokladala za nehodnú vysloviť meno Božie. Vo svojich modlitbách sa neodvážila povedať: *“Môj Bože!”* ale hovorievala: *“Môj stvoriteľ, zmiluj sa nado mnou!”* Svätý Hieronym píše, že jej Boh pre túto poníženosť pripravil vyvýšený tón v nebesiach.

S rovnakou pokorou sa blížila k Bohu svätá Margita z Cortony. Keď ju Pán zahrnul väčším prejavom lásky, vykrikla s úžasom: *“Ako, Pane, už si zabudol na to, čím som bola prv? Takto sa mi odplácaš za veľké urážky, ktoré som ti spôsobil?”* A Boh jej odpovedal, že zabúda na všetky urážky, len keď ho duša miluje a úprimne ľutuje, že ho urazila. Ved' povedal ústami Ezechiela: ***“Ak sa hriešnik odvráti od všetkých svojich hriechov, ... nepripomenie sa mu ani jeden z hriechov, ktoré popáchal”*** (Ez 18, 21 n). Na dôkaz pravdivosti týchto slov ukázal jej trón, ktorý jej pripravil v nebi medzi serafínmi. Ó, kiežby sme konečne poznali cenu pokory! Jediný úkon poníženosti má väčšiu cenu ako všetky bohatstvá sveta.

4. Svätá Terézia hovorievala: *“Nemysli si, že si pokročil v dokonalosti, ak sa nepovažuješ za najhoršieho zo všetkých a ak netúžiš byť podnožkou všetkým.”* To neboli prázdne slová, tak sa svätica správala. A tak si počínali všetci svätí. Svätí František Assiský, svätá Mária Magdaléna de Pazzi a ostatní svätí sa pokladali za najväčších hriešnikov na svete. Divili sa, ako ich zem môže nosiť, prečo sa neotvára pod ich nohami. A hovorili veľmi presvedčivo. Ctihodný Ján z Avilly od útlej mladosti viedol svätý život. Keď ležal na smrteľnej posteli, prišiel ho zaopatriť kňaz. Rozprával mu vznešeným tónom a choval sa k nemu ako k veľkému Božiemu služobníkovi a veľkému učencovi. Ale svätý Ján ho upozornil: *“Otče, prosím vás, povzbudzujte moju dušu tak, ako povzbudzujete zločinca odsúdeného na smrť. Ved’ja som jeden z nich.”*

Takto zmýšľajú svätí o sebe v živote i pri smrti.

5. Tak musíme zmýšľať aj my, ak sa chceme spasiť, zachovať sa v Božej milosti až do smrti. Všetku svoju nádej upriamme jedine na Boha. Pyšný verí v svoje sily, a preto padá. Pokorný dúfa iba v Božiu silu, preto stojí pevne, nech sú útoky pokušení akokoľvek prudké. Stále si opakuje: ***“Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje”*** (Flp 4, 13). Diabol nás niekedy pokúša k namyslenosti, inokedy k zúfalstvu. Keď nám našepkáva, že sa nemusíme báť pádu, vtedy sa najväčšmi obávajme, lebo ak nám Boh v okamihu nepríde na pomoc svojou milosťou, sme stratení. Keď nás pokúša k malomyselnosti, obráťme sa k Bohu a povedzme mu s veľkou dôverou: ***“Pane, v teba dúfam, nech nie som zahanbený naveky”*** (Ž 31, 2). Bože môj, len v tebe je moja nádej, dúfam, že nebudem zahanbený a pozbavený tvojej milosti!

Podobné úkony nedôvery v seba a úplnej dôvery v Boha musíme vzbudzovať až do posledného okamihu života. Vždy musíme prosiť Pána, aby nám udelil svätú pokoru.

6. Keď o sebe nízko zmýšľame, keď sa pokladáme za bedárov, to ešte nie je pokora. Naozaj pokorný pohrdá sebou a túži, aby aj druhí ním pohrdali. Ježiš Kristus nám odporúča, aby sme nasledovali jeho príklad: **“Učte sa od mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom”** (Mt 11, 29).

Kto sa považuje za najväčšieho hriešnika na svete, ale sa hnevá, keď iní ním pohrdajú, je pokorný ústami, nie však srdcom. Svätý Tomáš Akvinský vraví, že ten, kto je smutný, keď ním pohrdajú, je veľmi ďaleko od dokonalosti, aj keby robil zázraky. Matka Božia rozkázala svätému Ignácovi z Loyoly, aby naučil svätú Máriu Magdalénu de Pazzi poníženosti. Svätec jej dal túto radu: *“Pokora je radosť zo všetkého, čo nás privádza k pohrdaniu sebou.”* Zdôrazňujem slovo radosť. City sa môžu búriť, keď nami ľudia pohrdajú. To ešte nie je proti poníženosti, len keď sa vo vyšších sférach nášho bytia z toho radujeme.

7. Ako môže duša, ktorá miluje Ježiša Krista, nemilovať pohrdanie pri pohľade na svojho Boha, ktorého zauškurujú a plujú mu do tváre? To všetko Ježiš strpel pri svojom umučení: **“Potom mu plúli do tváre a bili ho pästami, iní ho zauškovali”** (Mt 26, 6). Božský Vykupiteľ chcel, aby bol na oltároch vystavený nie v lesku svojej oslávenej ľudskosti, ale na kríži, aby sme mali vždy na očiach opovrhnutie, ktorému bol na konci života vystavený. Týmto pohľadom sa povzbudzovali svätí, keď ich svet znevažoval. Svätý Ján z Kríža prosil Ježiša Krista, ktorý sa

mu zjavil s krížom utrpenia a pohrdani: *“Pane, trpieť a byť opovrhnutý pre teba!”*

8. Svätý František Saleský vraví: *“Znášať opovrhnutie je skúšobný kameň pravej pokory a každej čnosti.”* Aké vysvedčenie si teda dáva osoba, ktorá vedie zbožný život, ktorá medituje, často prijíma, ktorá sa postí a umŕtvuje, ale nemôže strpieť, aby jej odporovali, nemôže zniesť jediné pichľavé slovíčko? Dáva tým najavo, že je trstina bez pokory a bez čnosti. A čo čaká dušu, ktorá miluje Ježiša Krista, ale nemôže zniesť poníženie z lásky k tomu, ktorý z lásky k nej toľko vytrpel? Tomáš Kempenský píše v knihe Nasledovanie Krista: *“Keď sa tak bojíš poníženia a zahanbenia pre svoje chyby, dosvedčuješ, že nie si opravdivo pokorný, že si ešte neodumrel svetu, a že nemyslíš stále na Boha... Kto nedáva pozor na svoje srdce a nemá Boha pred očami, toho hneď znepokojí každé hanlivé slovo.”* Ak ale nie si schopný znášať z lásky k Bohu zauchať a údery, znes aspoň nejaké slovíčko.

9. Aký údiv vzbudzuje a aké pohoršenie dáva osoba, ktorá často prijíma, ale uráža sa na najmenšiu netaktnosť v reči! Naopak, aký krásny príklad dáva ten, čo na urážky odpovedá mierne a láskavo, aby upokojil toho, kto ho urazil. Naozaj ponížený sa nestážuje, neukazuje zatrpknutosť, mrak nevôle nezastrie úsmev na jeho tvári. Svätý Ján Chryzostom vraví, že tichý človek pokorným znášaním potupy neosoží len sebe, ale aj iným dáva dobrý príklad zhovievavosti v ponížení. Tomáš Kempenský upozorňuje na mnohé prípady, keď máme a môžeme prejaviť pokoru: *“Čo hovoria iní, budú ľudia pozorne počúvať; a tvoje slová budú pokladať za nič. Iní budú prosiť, a dostanú; ty budeš prosiť, a tvoje prosby budú odmietnuté. Iných budú vychvaľovať, ale o tebe budú mlčať. Iným zveria*

takú či onakú úlohu; ale ty budeš pokladaný za na nič súdeho. Takto skúša verného služobníka Pán: 'Vie sa ovládať a zachovať pokoj?' Tvoja prirodzenosť sa niekedy zarmúti, ale urobíš veľký pokrok, ak všetko mlčky znesieš."

10. Svätá Jana de Chantal hovorievala: *"Pravá pokora rastie ponížením."* Pokorný človek si nikdy nemyslí, že ho ponížili tak, ako si zaslúžil. Tých, čo sa takto správajú, Ježiš Kristus vyhlasuje za blahoslavených. To nie sú tí, ktorých si svet váži a ktorých si cení pre ich vznešené postavenie, pre ich učenosť alebo pre majetok, ale tí, ktorým svet zlorečí, ktorých prenasleduje, ktorých potupuje. Ak toto všetko trpezlivo znesú, čaká ich veľká odmena v nebesiach: ***"Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť; radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi"*** (Mt 5, 11).

11. Zvlášť vtedy máme prejať poníženosť, keď nás predstavení pokarhajú pre nejakú chybu. Niektorí sa správajú ako ježe: dokiaľ sa ich nik nedotkne, vyzerajú neochvejne spokojní a tichí, ale ak sa ich predstavený alebo priateľ dotkne a vyčíta im dajakú chybu, zrazu sa naježia a odpovedajú urazení, že to nie je pravda alebo že mali na to dôvod. Nechcú prijať nijakú výčitku. Kto ich pokarhá, je ich nepriateľom. Podobajú sa človeku, ktorý sa hnevá na lekára, že mu pri ošetrovaní rany spôsobuje bolesť. Svätý Ján Chryzostom píše: *"Keď svätého a pokorného človeka pokarhajú, plače nad spáchanou vinou. Aj pyšný plače, keď ho pokarhajú, ale plače preto, že jeho vina vyšla najavo. Preto sa znepokojuje a hnevá sa na toho, kto ju odhalil."*

Svätý Filip Neri dáva krásne poučenie tomu, komu sa zdá, že je bez viny: *“Kto sa chce stať naozaj svätým, nikdy sa nesmie vyhovárať, ani vtedy nie, keby ho obviňovali nespravodlivo.”* Výnimočne môže byť obhajoba potrebná v jedinom prípade: aby sa vyhlo pohoršeniu.

Koľko zásluh si nadobúda u Boha ten, kto mlčí a nevyhovára sa ani vtedy, ak ho nespravodlivo obvinia. Svätá Terézia vravievala: *“Duša, ktorá sa nevyhovára, napreduje v zdokonaľovaní viac, ako keby počula desať kázní. Tým, že sa nevyhovára, začína nadobúdať duchovnú slobodu a nestará sa, či o nej hovoria dobre, alebo zle.”*

Modlitba

Vtelené Slovo, prosím ťa pre zásluhy tvojej svätej poníženosti, s ktorou si z lásky k nám znášalo potupy a krivdy, oslobod' ma od pýchy a daj mi trocha tvojej svätej pokory. Ako by som mohol bedákať nad každou potupou, ktorú budem musieť strpieť ja, ktorý som si tak často zaslúžil peklo? Môj Ježišu, pre zásluhy takých veľkých urážok, ktoré si pri svojom umučení vytrpel, prosím ťa, daj mi milosť, aby som na tomto svete žil a umrel za mňa. Z lásky k tebe si prajem, aby som bol opovrhnutý a opustený všetkými, ale bez teba nič nemôžem.

Milujem ťa, moje najvyššie dobro, ó miláčik mojej duše.

Milujem ťa a s pomocou tvojej milosti, v ktorú dúfam, budem pre teba znášať všetko: potupy, prenasledovanie, bolesti, suchopárnosť i opustenosť. Postačí mi, ak ma ty neopustíš, jediná láska mojej duše. Nedovoľ, aby som sa niekedy od teba odlúčil.

Daj, aby som túžil zapáčiť sa ti. Daj, aby som ťa vrúcne miloval. Daj mi pokojnú myseľ v utrpení, daj mi odovzdanosť vo všetkých skúškach.

Zmiluj sa nado mnou. Nič si nezaslúžim, ale predsa dúfam
od teba všetko, lebo si ma vykúpil svojou krvou.
Aj od teba všetko dúfam, Mária, moja Kráľovná a moja
Matka, lebo ty si útočisko hriešnikov.

BOH JE LÁSKA

JEŽIŠ KRISTUS JE CESTA, PRAVDA A ŽIVOT

LÁSKA NIE JE NEHANEBNÁ

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, ŽIADA SI LEN SVOJHO MILÁČIKA

1. Kto miluje Ježiša Krista, netúži, aby ho ľudia milovali a vážili si ho. Jeho jedinou túžbou je, aby sa zalúbil Bohu, výhradnému predmetu svojej lásky. Svätý Hilár píše, že pocty, ktoré niekto prijíma od sveta, pochádzajú od diabla. Diabol pracuje pre peкло, keď vzbudí v duši túžbu, aby si ju ľudia ctili. Keď duša stratí pokoru, hrozí jej záhuba. Ako Boh vystiera milostiplnú ruku k poníženým, tak ju odťahuje od pyšných: ***“Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť”*** (Jak 4, 6). *“Boh pyšným odporuje,”* to znamená, že ani ich modlitby nevypočuje. Je iste prejavom pýchy, ak niekto túži po tom, aby si ho ľudia vážili, a zakladá si na tom, že mu prejavujú úctu.

2. Veľmi výstražný príklad nám dáva františkánsky brat Justín. Tento vystúpil na neobyčajne vysoký stupeň kontemplácie, predsa však zo svojho srdca nevykorenil túžbu, aby si ho svet vážil. Raz ho k sebe pozval pápež Eugen IV. Svätý otec počul o jeho svätosti, úctivo ho prijal, objal a posadil vedľa seba. Táto veľká pocta tak vstúpila bratovi Justínovi do hlavy, že mu svätý Ján Kapistrán po návrate domov povedal: *“Brat Justín, odišiel si ako anjel, ale vrátil si sa ako diabol!”* Justín nedbal na toto upozornenie. Každým dňom sa stával pyšnejším. Vyžadoval, aby mu preukazovali takú úctu, akú si podľa svojej mienky zasluhoval. Konečne padol tak hlboko, že zavraždil spolubrata, vystúpil z rehole, utiekol do Neapola, kde viedol zločinný život a zomrel ako odpadlík.

Istý slávny Boží sluha vravel múdro: keď padli niektoré libanonské cédre, Šalamún, Tertulián, Ozias, ktorých všetci považovali za svätých, to je dôkaz, že sa neodдали celkom Bohu, ale v srdci živili pýchu. Preto upadli do nevery. Bojme sa, keď sa v nás ozýva túžba vystatovať sa, túžba po uznaní sveta. A keď nám svet pripne na kabát kvetinku pocty, netešme sa z jej vône, lebo by nás mohla omámiť na smrť.

3. Nedovoľme, aby sme sa stali otrokmi ctibažnosti. Svätá Terézia vravievala: *“kto si zakladá na cti, zrieka sa duchovného pokroku.”* Mnohí ľudia sa venujú duchovnému životu, a pritom zbožňujú vlastnú česť. Prejavujú náznaky čnosti, ale chodia s nimi na trh ľudskej chvály. A keď sa nenájde nik, kto by ich chválil, chvália sa sami. Vo všetkom chcú vyzerat' lepší od iných. Keď sa niekto dotkne ich cti, hneď sa znepokojujú, zanechávajú prijímanie, zriekajú sa všetkých pobožností a neuspokoja sa, kým nie sú presvedčení, že znovu získali stratenú vážnosť. No tí, čo naozaj milujú Boha, konajú celkom inak. Vyhýbajú sa chvastaniu, nemajú radi chvály. Trápia sa, keď ich iní chvália, a tešia sa, keď o nich ľudia zle zmýšľajú.

4. Veľmi správne to vystihol svätý František Assiský: *“Som len taký, aký som pred Bohom.”* Aký úžitok budeme mať z toho, keď si nás svet bude vysoko vážiť, a pred Bohom budeme odporní a hodní opovrhnutia? A naopak, čo na tom záleží, že svet nami pohŕda, ak sme drahí a vzácní v Božích očiach? Svätý Augustín napísal: *“Chvála nelieči zlé svedomie, urážka neraní dobré svedomie.”* Ako ten, čo nás chváli, nezbaví nás trestu za zlé skutky, tak ani ten, čo nás haní, nepozbaví nás zásluhy dobrých skutkov. *“Čo záleží na tom,”* povedala svätá Terézia, *“že nás ľudia*

obviňujú a znevažujú, keď v твоjich očiach sme veľkí a bez hriechu?” Svätí po ničom tak netúžili, ako po tom, aby ich ľudia zaznávali a ponížovali. Svätý František Saleský píše: “Aká krivda sa nám deje, ak o nás niekto zle zmýšľa? Nemáme my sami takto o sebe zmýšľať? Ak vieme, že sme zlí, nebolo by spravodlivé namáhať sa, aby nás považovali za čnostných.”

5. Akú istotu nachádzajú v skrytom živote tí, čo chcú milovať Ježiša Krista z celého srdca! Sám Ježiš im dal v tom príklad: tridsať rokov žil skrytý a opovrhnutý v nazaretskej dielni. Svätí sa uchýľovali na púšť a skrývali sa v jaskyniach: chceli uniknúť pred úctou svojich blížnych. Svätý Vincent z Pauly hovorieval, že túžba vystatovať sa, aby ľudia o nás s úctou rozprávali, aby chválili naše podujatia, aby sa rozprávalo o našich zázrakoch, je zlo, pre ktoré zabúdame na Boha. Toto zlo poškvrňuje aj naše najsvätejšie skutky, je to neresť, ktorá najväčšmi škodí pokroku v duchovnom živote.

6. Kto teda chce rásť v láske k Ježišovi Kristovi, musí v sebe usmrtiť kult vlastnej cti. A ako ho usmrtíme? Svätá Mária Magdaléna de Pazzi nám to vysvetľuje: *“Náš sklon k sebaláske podporuje záľuba v dobrej povesti, ktorej sa tešíme. A preto smrť sebalásky tkvie v takom skrytom živote, aby o nás nik nevedel. Kto takto nezomrie, nikdy nebude pravým Božím služobníkom.”*

7. Chceme byť vzácnymi v Božích očiach? Udúšajme túžbu vystatovať sa a byť vzácní v očiach našich blížnych. Ešte väčšmi musíme dávať pozor, aby sme neživili túžbu panovať nad inými. Svätá Terézia si želala, aby radšej oheň

strávil jej kláštor so všetkými rehoľnicami, než aby doň
vstúpila táto zlorečená ctibažnosť.

Chcela, aby každá z jej rehoľníc, ktorá by túžila byť
predstavenou, bola z kláštora vylúčená alebo aspoň navždy
v ňom uväznená.

Duša, ktorá miluje Boha, má živiť jedninú ctibažnosť:
prevýšiť všetkých v poníženosti, ako povedal svätý Pavol: **“V
pokore pokladajte jeden druhého za vyššieho”** (Flp 2, 3).
Slovom, kto miluje Boha, má túžiť len po Bohu!

Modlitba

Môj Ježišu, vnukni mi túžbu páčiť sa len tebe. Daj, aby som
zabudol na všetky stvorenia, aj na seba samého. Čo by
pomohlo, keby ma celý svet miloval, ale keby si ma
nemiloval ty, jediná láska mojej duše? Môj Ježišu, prišiel si
na zem, aby si si získal naše srdcia. Ak ti neviem darovať
svoje srdce, vezmi si ho sám a naplň ho svojou láskou.
Nedopušť, aby som sa od teba odlúčil. V minulosti som sa ti
obrátil chrbtom. Teraz si však uvedomujem, aké zlo som
spáchal, a nenávidím ho celým srdcom. Nič ma tak
nezarmucuje, ako spomienka na toľké urážky, ktorých som
sa dopustil proti tebe. Útechou ma naplňa vedomie, že ty si
nekonečná dobrota, ty neodmietaš milovať hriešnika, ktorý
ťa miluje. Môj milovaný Vykupiteľ, ty sladká láska mojej
duše, v minulosti som tebou pohrdal, ale teraz ťa milujem
väčšmi ako seba samého. Obetujem ti seba samého a
všetko, čo mám. Chcem len teba milovať a len tebe sa
páčiť. Taká je moja ctibažnosť. Prijmi ju a rozmnož a znič vo
mne každú túžbu po pozemských dobrách. Ty si nesmierne
hodný lásky.

Hľa, tu som, chcem byť celý tvoj. Chcem trpieť všetko, čo ty
chceš. Ved' ty si umrel z lásky ku mne bolestnou smrťou na
kríži. Ty chceš, aby som bol svätý. Ty ma chceš urobiť

svätým. V teba skladám svoju dôveru. Dúfam v tvoju ochranu, ó, vznešená Matka Božia Mária!

LÁSKA NIE JE SEBECKÁ

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, USILUJE SA ODPÚTAŤ OD VŠETKÝCH STVORENÝCH VECÍ

ZRIEKNUŤ SA STVORENÝCH DOBIER

1. Kto chce celým srdcom milovať Ježiša Krista, musí z neho vylúčiť všetko, čo nie je Boh, všetko, čo je sebaláska. To znamená nehľadať seba, ale túžiť len po tom, čo sa páči Bohu. Pán to žiada od každého: ***“Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom”*** (Mt 22, 37).

Aby sme milovali Boha celým srdcom, musíme sa zbaviť všetkého pozemského a naplniť sa svätou láskou. Srdce, v ktorom má miesto akákoľvek pozemská záľuba, nemôže celé patriť Bohu. Svätý Filip Neri hovorieval: *“Koľko lásky venujeme stvoreniam, toľko uberieme Bohu.”* Ale ako si očistíme srdce od pozemských pút? Umŕtvovaním a odlúčením sa od stvorených vecí. Niektoré duše bedákajú, že hľadajú Boha, a nenachádzajú ho. Týmto dušiam platia slová svätej Terézie: *“Odpútajte si srdce od stvorení a hľadajte Boha: potom ho nájdete.”*

2. Niektorí sa chcú stať svätými, ale podľa svojho vlastného názoru. A to je omyl. Chcú milovať Boha, ale podľa svojho rozumu. Nechcú obetovať zábavy, márnivosť v obliekaní, vybrané pokrmy. Milujú vraj Boha, ale nie sú nespokojní, ak nedostanú miesto, po ktorom bažia. Keď sa niekto len zďaleko dotkne ich cti, hneď sa rozpaľujú hnevom. Keď sa neuzdravia z choroby, strácajú trpezlivosť. Vraj milujú Boha, ale nechcú sa odpútať od bohatstva, svetských pôct a vzdať sa márnivosti. Chcú, aby ich pokladali za vznešených, učených a lepších od iných. Rozjímajú, pristupujú k svätému prijímaniu, ale zo všetkého majú len málo úžitku, lebo ich srdce je zaujaté pozemskými starosťami. Pán k nim nechce ani hovoriť, lebo vie, že by to boli zbytočné slová. Ježiš Kristus sa sťažoval svätej Terézii: *“Chcel by som sa prihovoriť mnohým dušiam, ale svet robí v ich ušiach taký veľký hluk, že nemôžu počuť môj hlas. Ó, keby sa aspoň trochu vzdialili od sveta!”*

Kto je naplnený pozemskými záľubami, nemôže počuť hlas Boha, ktorý k nemu hovorí. Nešťastný človek, ktorý ostáva pripútaný k dobrám tohto sveta! Vo svojej zaslepenosti istého dňa celkom ľahko zanechá lásku k Ježišovi Kristovi. Aby nestratil tieto pominuteľné dobré, stráca naveky Boha, nekonečné dobro. Hroznú výstrahu nám dáva svätá Terézia: *“Je spravodlivé, aby ten, čo sa ženie za pominuteľnými vecami, sám s nim zahynul.”*

3. Svätý Augustín píše, že cisár Tiberius vyslovil želanie, aby rímsky senát prijal medzi bohov aj Ježiša Krista. Senát však odoprel s pripomienkou, že vraj tento Boh je pyšný, lebo chce božskú poctu len pre seba a nechce sa o ňu s nikým deliť. A je to pravda. Boh chce, aby sa ľudia len jemu klaňali a len jeho milovali. No nie preto, že je pyšný,

ale preto, že si to zaslúži a že nás miluje. Boh nás miluje ako nikto iný a chce všetku našu lásku. Nestrpí, ak iní obsadia časť nášho srdca, ktoré chce mať celé pre seba. *“Ježiš je Boh žiarlivý,”* vraví svätý Hieronym. Nechce, aby sme svoju náklonnosť venovali inému. A ak predsa vidí, že nejaké stvorenie má miesto v srdci človeka, vzmáha sa v ňom v určitom slova zmysle závišť, ako píše apoštol Jakub. V láske nestrpí súpera. Chce byť sám milovaný. *“Alebo si myslíte, že Písmo nadarmo hovorí: ‘Takmer žiarlivo túži po nás Duch, ktorý v nás prebýva?’”* (Jak 4, 5) Pán chváli v Plesni piesní svoju nevestu: *“Si zatvorenou záhradou, sestrička moja, priateľka”* (Pies 4, 12). Nazýva ju zatvorenou, lebo zasnúbená duša zamkla svoje srdce pred každou láskou, aby si uchovala lásku jedine pre Ježiša.

Nezaslúži si Ježiš celé naše srdce? Ach, ako veľmi si ho zaslúži pre svoju dobrotu a lásku k nám! To dobre pochopili svätí. Svätý František Saleský rozhodne hovorí: *“Keby som vedel, že mám v srdci jediné vlákno lásky, ktoré ma nespája s Bohom, hneď by som ho vytrhol!”*

4. Dávid si prial krídla holuba, zbavené príťaže svetskej náklonnosti, aby mohol vzlietnuť a odpočinúť si v Bohu. *“Ktože mi dá holubičie krídla, aby som mohol odletieť a odpočinúť si?”* (Ž 55, 7) Mnohé duše by sa rady oslobodili od každého puta, ktoré ich viaže k zemi, aby mohli odletieť k Bohu. A skutočne by veľmi pokročili v dokonalosti, keby sa odpútali od tohto sveta. Dokiaľ si však ponechajú akúkoľvek nezriadenú náklonnosť a nebudú sa usilovať zlomiť putá, ostanú stále ponorené vo vlastnej biede a neodpútavajú sa od zeme. Svätý Ján z Kríža hovorieval: *“Duša, ktorú spútava akákoľvek náklonnosť, aj k nepatrnej veci, nespojí sa úplne s Bohom, aj keby bola čnosťná. Nie je podstatné, či je vtáčik spútaný povrazmi,*

hrubou alebo tenkou niťou. Kým niť nepretrhne, nech je akokoľvek jemná, ostane stále v zajatí a nemôže odletieť. Boolestne si uvedomujeme, že niektoré veľmi zbožné duše, ktoré vynikajú čnosťami a Božou priazňou, nemôžu dosiahnuť spojenie s Bohom, lebo nemajú odvahu skoncovať s celkom malou záľubou. Stačilo by, keby veľkoryso pretrhli tú niť! Duši oslobodenej od každej stvorenej záľuby Boh nemôže odmietnuť úplné spojenie sa s ňou.”

5. Kto chce, aby Boh patrila celý jemu, musí sa sám odovzdať celkom Bohu: **“Môj milý je môj a ja som jeho”** (Pies 2, 16). Za svoju lásku k nám žiada Ježiš Kristus všetku našu lásku. Kým ju nemá všetku, nie je spokojný. Svätá Terézia napísala predstavenej jedného zo svojich kláštorov: *“Dbajte o to, aby sa duše odpútali od všetkého stvoreného, lebo sú povolané byť snúbenicami takého žiarlivého kráľa, ktorý vyžaduje, aby zabudli aj na seba samé.”*

6. Prosme Boha, aby naše srdce očistil od každej pozemskej náklonnosti: **“Bože, stvor vo mne srdce čisté”** (Ž 51, 12). Inak nemôžeme patriť celkom Bohu, ktorý nastolil túto požiadavku: **“Tak ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojim učeníkom”** (Lk 14, 33). Preto sa otcovia púšte pýtali mladíka, ktorý sa chcel k nim pripojiť: *“Prinášaš prázdne srdce, aby ho mohol naplniť Duch Svätý?”* V tom istom zmysle odpovedal Boh svätej Gertrúde, keď ho prosila, aby jej dal poznať, čo si od nej žiada: *“Nič iné od teba nechcem, iba to, aby v tvojom srdci nebolo miesta pre stvorenie.”*

Povedzme teda Bohu veľkoryso a rozhodne: Pane, dávam ti prednosť pred všetkým, pred zdravím, pred

bohatstvom, pred postavením, pred poctami, pred chválou i vedomosťami, pred útechami, pred nádejami i túžbami, ba i pred milosťami a dobrami, ktoré by som mohol od teba dostať. Slovom, dávam ti prednosť pred každým stvoreným dobrom, pred všetkým, čo nie si ty, Bože! Nijaký dar, ktorý mi dáš okrem seba, mi nepostačí. Chcem jedine teba a nič viac!

7. V tom okamihu, v ktorom sa srdce zbavilo každej náklonnosti k stvoreným veciam, vchádza do neho Božia láska a celkom ho vyplňuje. Svätá Terézia vraví: *“Odvráťte pohľad od nebezpečných príležitostí a duša sa hneď obráti k Bohu, aby ho milovala.”* Duša nemôže žiť bez lásky. Musí milovať alebo Stvoriteľa, alebo stvorenia. Ak nemiluje stvorenia, určite bude milovať Stvoriteľa. Musíme teda opustiť všetko, aby sme získali všetko. *“Všetko za všetko!”* Svätá Terézia mala rada istého svojho príbuzného, nepatrila celkom Bohu. Keď si však dodala odvahy a zriekla sa i tejto náklonnosti, hneď si zaslúžila, aby sa jej Ježiš prihovril: **“Teraz si, Terézia, celkom moja a ja som celkom tvoj!”** Srdce je primalé nato, aby milovalo Boha, ktorý nás tak miluje a je taký hodný lásky, že si zaslúžil nekonečnú lásku. A ja by som ešte chcel deliť toto srdce medzi tvory a Boha? Ctihodný Ľudovít z Pontu sa hanbil povedať Bohu: *“Pane, milujem ťa nadovšetko: väčšmi ako všetky bohatstvá, ako pocty, ako priateľov a rodičov!”* Zdalo sa mu, ako by tým hovoril: *“Pane, milujem ťa väčšmi ako blato, dym a zemské červy.”*

8. Pán je dobrý k tomu, kto ho hľadá (porov. Nár 3, 25). Ale len voči tej duši, ktorá hľadá výhradne jeho. Ó, šťastná vina! Ó, blažený zisk! Stratiť pozemské dobré, ktoré

neuspokojujú srdce a chytré pominú, aby sme získali Boha, najvyššie a večné dobro!

Rozpráva sa, že isté knieža, ktoré poľovalo v lese, stretlo sa s pustovníkom, ktorý sa zamyslene prechádzal hore-dole.

"Kto ste a čo robíte v tejto pustatine?"

"A vy, pane," spýtal sa pustovník, "čo tu robíte?"

"Poľujem na divú zver!"

"A ja poľujem na Boha!" odpovedal pustovník a pobral sa ďalej.

Áno, toto má byť v pozemskom živote naša jediná myšlienka a jediný cieľ: hľadať Boha, aby sme ho milovali a vyplnili jeho vôľu, a zbaviť sa v srdci každej náklonnosti k stvoreniu. A keď sa nám predstavia pozemské dobré a budú nás zvádzať, aby sme sa k nim sklonili, odpovedzme rázne: *"Pre lásku k môjmu Pánovi pohrdol som pozemským bohatstvom a všetkými svetskými lákadlami."* Nie sú všetky pocty a slová tohto sveta dym, prach a márnosť?

Nerozplynú sa po smrti ako bublina? Blažený, kto môže úprimne povedať: *"Môj Ježiš, z lásky k tebe som opustil všetko; ty si moja jediná láska, ty jediný mi postačíš!"*

9. Keď sa láska k Bohu úplne zmocní duše, táto sa hneď sama - pravda, vždy s pomocou Božej milosti - snaží odpútať od každej pozemskej veci, ktorá by jej mohla prekážať, aby patrila celá Bohu. Svätý František Saleský to vystihuje priliehavým obrazom: *"Keď dom horí, vyhadzujú oknom všetko, čo bolo vo vnútri."* Keď sa niekto oddá celkom Bohu, snaží sa vylúčiť zo srdca každú pozemskú náklonnosť. Nečaká, aby ho k tomu povzbudzovali kazatelia alebo spovedníci.

Páter Segneri mladší hovorí, že láska k Bohu je zlodej, ktorý nás ľahko oboerie o všetko, aby sme nemali nič

iné okrem Boha. Istý boháč sa z lásky k Ježišovi Kristovi zriekol celého majetku a stal sa z lásky k nemu chudobným. Priateľ sa ho pýtal, ako prišiel o majetok. Chudobný boháč vytiahol z vrecka Sväté písmo a odvetil: *"Hľa, tento ma obral o všetko!"* Duch Svätý vraví: *"Keby niekto za lásku ponúkol všetko, čo má v dome, len by sa opovrhlo ním"* (Pies 8, 7). Keď duša venuje všetku svoju lásku Bohu, pohádza všetkým: bohatstvami, zábavami, hodnosťami, žezlami i kráľovstvami a nechce nič iné, iba Boha. Stále opakuje: *"Môj Bože, len teba chcem, a nič viac!"* Svätý František Saleský vyhlásil: *"Čistá láska k Bohu stravuje všetko, čo nie je Boh, aby všetko premenila v seba, lebo všetko, čo konáme z lásky k Bohu, je láska."*

10. "Vovádza ma do vínnej pivnice" (Pies 2, 4).

Touto vínnou pivnicou je Božia láska. Keď sa láska k Bohu zmocní srdca, tak ho opojí, že zabúda na všetky stvorenia. Toto opojenie je ako smrť zmyslov: človek necíti, nevníma, nerozpráva. Tak isto si počína duša opojená láskou k Bohu. Nemá zmysel pre stvorené veci. Nechce na nič myslieť, iba na Boha; o ničom nechce rozprávať, iba o Bohu; nič iné si nežiada, iba milovať Boha a jemu sa páčiť. Pán v Piesni piesní zakazuje budiť spiacu snúbenicu (porov. Pies 2, 7). Čo znamená tento blažený spánok duše, ktorá miluje Ježiša Krista? Úplné zabudnutie na všetko. Je to hrdinské a dobrovoľné zabudnutie na všetko stvorenie, aby sme celú pozornosť upútali iba na Boha a mohli zvolať so svätým Františkom: *"Môj Boh a moje všetko!"* Načo mi je bohatstvo, načo hodnosti, načo majetky sveta? Ty, môj Bože, si môj majetok a moje všetko! Tomáš Kempenský sa modlí: *"Môj Boh a moje všetko. Aké sladké slová! Stačia pre toho, kto im rozumie; a kto Boha miluje, rád ich často opakuje."*

11. Dosiaľ sme hovorili všeobecne o odlúčení od stvorení ako o podmienke dokonalého spojenia s Bohom. Je však veľmi potrebné hovoriť o jednej konkrétnej prekážke, ktorou je nezriadená láska k rodičom.

Ježiš Kristus hovorí: ***“Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojim učeníkom”*** (Lk 14, 26). Ako si vysvetliť toto zrieknutie sa rodičov? Často sa stáva, že nemáme väčších nepriateľov nad príbuzných, najmä keď máme na mysli naše duchovné napredovanie. ***“A vlastní domáci budú človeku nepriateľmi”*** (Mt 10, 36). Svätý Karol Boromejský sa priznáva, že sa po každej návšteve rodičovského domu vracal menej horlivý. Krásne odpovedal páter Anton Mendozza na otázku, prečo nechce navštíviť rodičovský dom: *“Zo skúsenosti viem, že rehoľníci nikde inde natolko nestrácajú ducha zbožnosti, ako u svojich najbližších.”*

12. O svojom stave rozhoduje každý sám. V tejto veci nie sme povinní podrobiť sa vôli rodičov. Túto mravnú zásadu jasne vyslovil svätý Tomáš. Ak Boh volá mladíka do rehoľného stavu a rodičia mu v tom bránia, mladík je povinný poslúchnuť Boha, a nie rodičov, ktorí pre vlastné záujmy a pre rehoľné výhody stavajú sa proti jeho duchovnému napredovaniu. Smutne píše o takýchto rodičoch svätý Bernanrd: *“Radšej dopustia, aby boli synovia zatratení, než aby opustili rodičovský dom.”*

13. Takto si nepočínajú len zlí rodičia. I bohabojní rodičia bývajú nepochopiteľne tvrdohlaví. Náruživosťou zaslepení všemožne sa namáhajú, aby znemožnili synovi vstup do kláštora. Uvedomujú si úbohí rodičia, že sa tým dopúšťajú ťažkého hriechu? Len veľmi zriedkavé sú

prípady, (ak vôbec nejaké sú), keď ich okolnosti azda ospravedľujú.

Niekoľko si dovoľí poznámku: Nemôže sa teda spasiť mladík, ak sa nestane rehoľníkom? Či všetci zlí, ktorí ostanú vo svete, budú zatratení?

Odpovedám: tí, ktorých Boh nevolá do rehoľného stavu, spasia sa vo svete, ak budú plniť povinnosti svojho stavu. Tí však, čo sú povolaní a odmietnu Božie volanie, len veľmi ťažko sa spasia. Boh im nedožičí zvláštnu pomoc, ktorú im chcel dať v rehoľnom stave, a bez nej sa len veľmi ťažko môžu spasiť.

Teológ Habert píše: *“Kto nepočúvne Božie volanie, ako keby nezaujal svoje miesto. Len s veľkou námahou môže konať svoje povinnosti a teda spasiť sa.”* A z toho vyvodzuje: *“Hoci zásadne sa môže spasiť, predsa však len ťažko nastúpi cestu a použije nevyhnutné prostriedky spásy.”*

14. Ľudovít z Granady nazval voľbu stavu hlavným kolieskom života. Keď sa v hodinách hlavné koliesko pokazí, celé hodiny sú pokazené. Tak je to aj s našou spásou. Keď si chybné volil životný stav, celý tvoj život bude rozvrátený. Veľa mladíkov a dievčat stratilo povolanie z viny rodičov. A ich koniec? Nešťastný, ako nešťastný bol ich život. Tí, ktorých si rodičia zadržali doma, aby boli ich slávou a bohatstvom, stali sa im hanbou. Istý mladík stratil rehoľné povolanie na otcovo odhováranie. Neskôr k nemu pocítil veľký odpor. Z nedorozumenia bola zvada, v ktorej syn preklal otca vlastnou rukou. Svoj biedny život skončil na šibenici. A chceš ešte iný príklad? Poviem ti rovnako smutný. V seminári žil istý mladík. Boh si ho povolal, aby opustil svet. Ale mladík pohrdol Božím volaním. A výsledok? Začal zanedbávať zbožný život, prestal sa modliť

a pristupovať k svätému prijímaniu. Konečne sa stal verejným nemravníkom. Napokon ho zavraždil jeho protivník, keď v noci vychádzal z domu ženy zlej povesti. Chytro zavolali kňaza, ale mladík bol už mŕtvy. Koľko podobných prípadov by som ti mohol rozprávať.

15. Vráťme sa k veci. Svätý Tomáš Aquinský radí tým, čo sú povolání k dokonalejšiemu životu, aby nepočúvali, keď ich rodičia odhovárajú. Veď v takom prípade sú ich nepriateľmi. Nie sú povinní radiť sa s rodičmi, ale majú ísť za Božím hlasom. Nemusia čakať na rodičovský súhlas, ani sa ho nemusia dožadovať, ak oprávnené predpokladajú, že im súhlas nespravodlivo odopru a prekazia im povolanie. Svätý Tomáš Aquinský, svätý Ľudovít Bertrand a mnohí iní vstúpili do kláštora bez vedomia svojich rodičov, bez ich požehnania.

16. Ako je vo veľkom nebezpečenstve večného zatratenia ten, čo nedbá na Božie volanie kvôli rodičom, tak isto je v tomto nebezpečenstve aj ten, čo vstupuje do kňazského stavu bez pravého povolania, len aby vyhovel rodičom. Znaky, podľa ktorých môžeme poznať pravé povolanie do takého stavu sú tri: 1. vedomosti, 2. úmysel venovať sa výhradne Božej službe a 3. vzorný život. Nás najväčšmi zaujíma tretí znak. Tridentský snem nariadil, aby biskupi udeľovali vyššie svätenia iba tým, ktorí vedú vzorný život. To isté žiadalo už prv kanonické právo, kde sa hovorí: *“Len ten nech je vysvätený, kto bol dôkladne vyskúšaný.”* Hoci sa tu mieni vonkajšia skúška, ktorú musí požadovať biskup o schopnostiach kandidáta, jednako nemožno pochybovať, že snem myslí predovšetkým na schopnosti vnútorné, bez ktorých je vonkajšia spôsobilosť iba zdanlivá. Preto snem dodáva: *“Biskupi nech si uvedomia, že k týmto*

sväteniam môžu pribrať iba hodných, ktorí už dlhý čas žijú dobrým životom." Aby sa dobrý život kandidáta mohol osvedčiť, snem predpisuje časový odstup medzi rôznymi stupňami svätenia: *"Aby s vekom rástla v nich čnosť aj vedomosti."*

17. Svätý Tomáš odôvodňuje túto požiadavku tým, že sa kandidát každým svätením blíži k najvyššiemu - slúžiť Ježišovi Kristovi vo Sviatosti Oltárnej. Svätosť kňaza musí prevyšovať svätosť rehoľníka. Obracajúc pozornosť hlavne na tých, ktorí majú byť vysvätení, upozorňuje ich, že taký svätý úrad majú prijať utvrdení vo svätosti. To znamená, že svätosť kandidáta musí predchádzať svätenie. Je rozdiel medzi stavom rehoľným a stavom kňazským. V kláštore sa členovia od nerestí očisťujú; aby však niekto mohol prijať vyššie svätenie, musí byť už svätým životom očistený. Všimnite si slov anjelského učiteľa: *"Kňazský stav požaduje svätosť, kým stav rehoľný je prípravou k svätosti. Bremeno kňazského stavu treba položiť na múry spevnené svätosťou, kým rehoľný stav spevňuje múry, vysúša v srdci vlhkosť hriechu."*

Túto myšlienku rozvíja ďalej: *"Ako tí, čo prijímajú svätenie, sú vyvýšení nad veriacich, tak nech ich prevyšujú aj v čnosti."*

A túto preukázanú čnosť vyžaduje svätec pred vysvätením. Vyhlasuje to za potrebné nielen preto, aby kandidát dôstojne vykonával kňazské povinnosti, ale aby mohol byť dôstojne zaradený medzi služobníkov Ježiša Krista.

Napokon končí slovami. *"Pri samej vysviacke udeľujú sa veľké dary milosti; tie ich uschopňujú stať sa dokonalými."*

Sviatostná milosť poskytuje vysvätenému výdatnejšiu pomoc a uschopňuje ho, aby si získal väčšie zásluhy. Tým sa

však naznačuje, že vysvätený už musí mať istý stupeň milosti, ktorý ho robí hodným členom kresťanského ľudu.

18. Vo svojej Mravouke som obsírne rozobral tento námet a jasne som dokázal, že tí, čo bez osvedčeného dobrého života prijímajú svätý úrad, dopúšťajú sa ťažkého hriechu, lebo vystupujú na taký vznešený stupeň bez Božieho povolania. A nemôžeme povedať, že je na tento úrad povolaný ten, kto ho prijíma, a nezbavil sa hriešneho návyku, zvlášť proti čistote.

Aj keby takýto mladík bol schopný prijať sviatosť pokánia, lebo sa k nej lútosťou náležite pripravil, predsa nie je schopný v tomto stave prijať kňazské svätenie, ktoré už vopred vyžaduje dobrý, bezúhonný život osvedčený po dlhšiu dobu. Ak ho predsa prijme, dopúšťa sa ťažkého hriechu, pretože sa votrel do posvätnej služby bez potrebného povolania a vystavuje sa nebezpečenstvu zatratenia. Svätý Anzelm hovorí, že ten, kto sa dá vysvätiť, aby hľadal svoju vlastnú slávu, je zlodejom Božej milosti. Taký pritiahne na seba skôr preklatie ako požehnanie.

Biskup Abelly píše: *“Kto vie, že ho Boh nevolá, a predsa sa vtisne, prijme sviatosť kňazstva, bezpochyby sa vrhá do zjavného nebezpečenstva zatratenia.”* To je prípad kandidáta, ktorý prijíma vysviacku, hoci žije v akomkoľvek veľmi hriešnom návyku.

To isté učí Soto. Pozitívna svätosť u kandidáta je Božím príkazom: *“Hoci bezúhonnosť mravov nepatrí k podstate sviatosti, predsa sa vyžaduje podľa Božieho príkazu... Pre tých, čo majú prijať vyššie svätenia, nestačí všeobecná príprava, ktorá je potrebná na prijatie inej sviatosti, aby sviatosťná milosť nenarazila na prekážku. V sviatosti kňazstva človek neprijíma iba milosť, ale vystupuje*

na vznešenejší stupeň. Tomuto však musia zodpovedať početné mravy a vynikajúce čnosti.”

Rovnako zmýšľa Tomáš Sanchez, páter Holzman aj teológovia salamanskej univerzity. Čo som napísal, nie je teda mienka jediného učenca, ale je to všeobecná mienka. A všetci autori sa opierajú o náuku svätého Tomáša.

19. Teda ťažko hreší kandidát, ktorý prijíma svätenie, hoci nežije dlhší čas čnostným životom. Rovnako ťažko hreší i biskup, ktorý ho vysviaca bez potrebnej skúšky. Biskup musí mať istotu o jeho dobrom živote.

Ťažko hreší aj spovedník, keď dáva rozhrešenie kandidátovi, ktorý žije v hriešnom návyku a chce prijať vyššie svätenie, hoci jeho polepšenie nemá záruku v dlhšom čnostnom živote. Ťažko hrešia i rodičia, ktorí vedia o zlom správaní svojho syna, a predsa ho nútia prijať svätenie zo sebeckého záujmu, aby bol oporou rodiny. Ježiš Kristus neustanovil kňazský stav na hmotnú podporu rodín, ale iba na to, aby sa staral o Božiu slávu a o spásu duší. Niektorí ľudia pokladajú kňazský stav za svetské zamestnanie alebo remeslo, ktoré otvára cestu k poctám a bohatstvu. To je omyl. Keď teda rodičia naliehajú na biskupa, aby vysvätil ich nevzdelaného syna pochybných mravov, a svoju žiadosť odôvodňujú svojou chudobou, má im biskup odpovedať: *“Nie, syn môj, kňazský stav je ustanovený výhradne pre dobro Cirkvi, a nie na podporu rodičovského domu!”* Takto rozhodne ich treba odbaviť a viac si ich nevšímať. Veď takíto nehodní po vysvätení neškodia len svojim dušiam, ale i rodine a vlasti.

20. Ešte pár slov o kňazoch, ktorí žijú v rodičovskom dome. Keby rodičia nástojili, aby sa viacej zaoberali rodinnými záležitosťami ako povinnosťami svojho úradu,

majú im odpovedať to, čo Ježiš Kristus odvetil svojej Matke: *“Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?”* (Lk 2, 49). *“Som kňaz. Mojou povinnosťou nie je zarábať peniaze, viesť hospodárstvo, ani bažiť po cti, ale žiť utiahnuto, modliť sa, študovať a zachraňovať duše.”*

V nevyhnutnosti má pomáhať rodičom, ako len vládze, ale ani tak nesmie zanedbávať svoje hlavné povolanie: bdieť nad posväcovaním seba i druhých.

21. Kto chce patriť celkom Bohu, musí sa zriecť svetskej cti. Koľkí sa pre túto zlorečenú česť vzdávajú od Boha. A toľkí ho strácajú. Keď počujú rozprávať o svojich chybách, urobia všetko, aby sa vyhovorili a presvedčili druhých, že je to lož a ohováranie. Keď však vykonajú niečo dobré, musia o tom všetci vedieť, aby im každý blahoželal. Svätí si tak nepočínajú. Oni by chceli, aby celý svet vedel o ich chybách, aby ich považoval za takých úbožiacov, za akých sa pokladajú sami... Želajú si len jedno: aby o ich čnosti vedel iba Boh. Netúžia po ničom, len aby mu urobili radosť. Preto tak milujú skrytý život. Majú na mysli slová Ježiša Krista: ***“Keď dávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí pravá”*** (Mt 6, 3). A pripomínajú si aj tento výrok: ***“Keď sa ideš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor za sebou dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti”*** (Mt 6, 6).

22. Ak chceme dosiahnuť dokonalosť, musíme sa predovšetkým zrieknuť seba samých, to jest vlastnej vôle.

Kto premáha seba samého, ľahko zdolá všetky ostatné prekážky. Svätý František Xavorský dával všetkým jednu radu: *“Premáhaj seba samého!”* Vyplýva to zo slov Ježiša Krista: ***“Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba”*** (Mt 16, 24). Tieto slová obsahujú všetko, čo máme

robiť, aby sme sa stali svätými. Svätý František Assiský vraví, že premáhať seba a zrieknuť sa vlastnej vôle je najväčší dar, ktorý nám Boh môže dať. Svätý Bernard píše: *“Keď nebude vlastnej vôle, nebude pekla.”* A na inom mieste píše: *“Vlastná vôľa je veľké zlo, lebo je príčinou, že tvoje dobré skutky nie sú dobrom pre teba.”* Vlastná vôľa poškvrňuje dobré skutky. Kajúcnik chce napríklad konať skutky pokánia proti vôli svojho duchovného otca. Taký pôst, také bičovanie vykonané z podnetu vlastnej vôle nie je čnosťou, ale chybou. Beda tomu, kto žije ako otrok vlastnej vôle! Bude túžiť po mnohých veciach, ale nebude ich môcť dosiahnuť. Bude utekať pred mnohými ťažkosťami, ale bude ich musieť znášať. ***“Odkiaľ sú medzi vami boje a odkiaľ rozbroje? Či nie odtiaľ, z vašich žiadostivostí, ktoré broja vo vašich údoch? Žiadostiví ste, a nemáte”*** (Jak 4, 1n).

Prvý boj vzniká so žiadosti po zmyslových rozkošiach. Odstráňme príležitosti, krotíme zrak, odporúčajme sa Bohu a bude po boji. Druhý boj vzniká z túžby po bohatstve. Naučme sa milovať chudobu a nebude boja. Tretí boj vzniká zo ctibažnosti. Milujme pokoru a skrytý život a boj je skončený. Štvrtý a najnebezpečnejší boj vzniká z túžby uplatňovať všade vlastnú vôľu. Odovzdajme sa vo všetkom do Božej vôle a boj je vyhratý.

Svätý Bernard píše: *“Odkiaľ pramení nepokoj, ak nie z toho, že nemôžeme uplatniť vlastnú vôľu?”* Práve na to si Pán sťažoval svätej Márii Magdaléne de Pazzi: ***“Niektoré duše chcú mať môjho ducha, ale podľa svojej vôle. Tak sa stávajú neschopnými prijať ho.”***

23. Treba milovať Boha, ako sa páči jemu, a nie ako sa páči nám. Boh chce, aby sa duša zbavila všetkého. Až potom sa s ním môže spojiť a naplniť sa jeho láskou.

Počujme svätú Teréziu: *“Rozjímanie sa mi nezdá ničím iným, ako odumretím všetkým pozemským veciam, aby sme mohli požívať jedine Boha. Je isté, že čím viac sa z lásky k Bohu odlúčime od stvorenia, tým viac nás Boh naplní sebou samým a tým viac budeme s ním spojení.”* Mnohé zbožné osoby by chceli dosiahnuť spojenie s Bohom, ale nechcú prijať skúšky, ktoré im Boh posiela. Nechcú znášať choroby, ktoré ich trápia, ani chudobu, v ktorej žijú, ani urážky, ktoré sa im dostávajú. No kým sa celkom neodovzdajú do Božej vôle, nemôžu sa s Bohom dokonale spojiť. Svätá Katarína Janovská rozvíjala túto myšlienku ďalej: *“Aby sme dosiahli spojenie s Bohom, musíme znášať protivenstvá, ktoré nám Boh posiela, lebo ony sú prostriedkom, ktorý v nás stravuje všetky zlé náklonnosti, čo poškvrňujú naše srdci i naše skutky. Pohrdanie, choroby, chudoba, pokušenia a iné protivenstvá sú nesmierne potrebné. Sme nútení bojovať proti nim, a keď zvíťazíme, potlačíme v sebe svoje nezriadené hnutia natoľko, že ich už nebudeme ani pociťovať. Dokiaľ nám z lásky k Bohu nebudú protivenstvá vítané, dokiaľ ich budeme prijímať ako horké pilulky, nebudeme môcť hovoriť o dokonalom spojení s Bohom.”*

24. Napokon uvádzam praktické pokyny, ktoré nám dáva svätý Ján z Kríža. Podľa neho na dokonalé spojenie *“treba úplne umŕtvíť zmysly a žiadostivosť. Z lásky k Bohu zrieknime sa každého zmyslového vzrušenia, ktoré nevyplýva z čistej Božej lásky. Napríklad túžime vidieť alebo počuť také veci, ktoré zásadne nevedú k Bohu. Máme sa toho zrieknuť. S mužnou odvahou vyvolíme si vždy to, čo je horšie, nepríjemnejšie a chudobnejšie, a netúžme po inom ako trpieť a byť opovrhovanými.”*

Slovom, kto naozaj miluje Ježiša Krista, stráca záľubu vo všetkých pozemských dobrách a snaží sa zbaviť

všetkého, aby sa bezvýhradne spojil s Bohom a toto spojenie si zachovával. Všetky túžby zameriava na Ježiša, stále na Ježiša myslí, po Ježišovi vzdychá. Ježišovi sa chce zapáčiť na každom mieste, v každom čase a pri každej príležitosti. No aby to dosiahol, musí sa v každej chvíli usilovať vyprázdniť srdce od každej náklonnosti, ktorá sa nevzťahuje na Boha.

Pýtam sa: Čo má robiť duša, aby sa celkom darovala Bohu? Táto duša musí:

1. zriecť sa všetkého, čo sa nepáči Bohu, a konať všetko, čo je mu najmilšie;
2. prijať bezvýhradne všetko, čo prichádza z jeho rúk, nech je to akokoľvek ťažké a nepríjemné;
3. vo všetkom dať prednosť Božej vôli pred vlastnou vôľou.

Modlitba

Môj Boh a moje všetko! Viem, že hoci som nedbanlivý v tvojej službe, ustavične ma nabádaš, aby som ťa miloval. Už ti nechcem vzdorovať. Chcem sa zrieknuť všetkého, aby som bol celý tvoj. Nechcem už žiť pre seba. Čo všetko si vykonal, len aby si ma donútil milovať ťa.

Môj Ježišu, moja duša je do teba zaľúbená a túži len po tebe. A mohol by som milovať niečo iné, keď si zomrel takou bolestnou smrťou na kríži, aby si ma spasil? Ako by som mohol pozeráť na teba, ktorý si zomrel bolesťou strávený, a nemilovať ťa celým srdcom? Milujem ťa, môj drahý Vykupiteľ! Milujem ťa celou svojou dušou a po ničom netúžim, iba po tom, aby som ťa miloval v tomto živote i po celú večnosť.

Láska moja, nádej moja, moja sila a moje potešenie, posilni ma, aby som ti ostal verný... Osvieť ma a daj mi poznať, od čoho sa mám odlúčiť. Daj mi silu, aby som ťa vo všetkom poslúchal.

Láska mojej duše, tebe sa obetujem a tebe sa oddávam,
aby som splnil tvoju túžbu po spojení so mnou. Chcem sa s
tebou celkom spojiť, môj Boh a moje všetko! Príď teda. Môj

Ježišu, zmocni sa ma celého a ovládni všetky moje
myšlienky a všetky moje žiadosti.

Zriekam sa všetkých svojich túžob, všetkej útechy a
každého stvorenia. Ty jediný mi postačíš. Daj mi milosť, aby
som na nič iné nemyslel, iba na teba, nič iné si neželal, iba
teba, nič iné nehľadal, iba teba, moja jediná láska a moje
jediné dobro!

Ó, Mária, Matka Božia, vypros mi sväté zotrvanie!

LÁSKA SA NEROZČUĽUJE

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, NIKDY SA NEHNEVÁ NA SVOJHO BLÍŽNEHO

1. Čnosť láskavosti, ktorá nás v nedorozumeniach zdržuje od hnevu, je dcérou miernosti. O úkonoch láskavosti sme si pohovorili v predchádzajúcich hlavách. Avšak preto, že je to čnosť, v ktorej sa musí cvičiť každý, kto sa stýka s ľuďmi, chcem sa k nej ešte raz vrátiť a povedať viac poznámok užitočných pre život.

2. Najväčšmi zo všetkých čností miloval Ježiš Kristus pokoru a tichosť. Týmto čnostiam učil aj svojich učeníkov, ktorí ho sprevádzali: **“Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom”** (Mt 11, 29). Svätý Ján Krstiteľ ho nazval Božím Baránkom (Jn 1, 29). Ježiš bol Baránkom preto, že sa mal obetovať na kríži, aby zadostučinil za naše hriechy, ako i pre tichosť, ktorú prejavoval v celom živote, ale najmä vo svojom utrpení. V Kajfášovom dome ho obvinil sluha z opovážlivosti: **“Tak odpovedáš veľkňazovi?”** (Jn 18, 22) Svoje obvinenie zosilňuje zauchom. A čo robí Ježiš? Háji sa božsky a dôstojne: **“Ako som zle povedal, dokáž, čo bolo zlé, ale ak dobre, prečo ma biješ?”** (Jn 18, 23). Ježiš Kristus bol tichý i v hodine smrti. Keď visel na kríži, keď sa mu všetci posmievali a rúhali, nedal sa strhnúť prchkosťou. Naopak. Prosil svojho večného Otca, aby im odpustil: **“Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia!”** (Lk 23, 34)

3. Akí drahí sú Ježišovi Kristovi tí, čo majú tiché srdcia, čo vedia znášať krivdy, výsmech, potupy, prenasledovania, dokonca i údery a muky, a nevzplanú hnevom proti tým, čo ich urážajú alebo zraňujú: ***“Vždy ti bola milá modlitba ponížených a tichých”*** (Jdt 9, 16) v slovenskom vydaní Svätého písma z roku 1995 tento verš sa nenachádza). Modlitby tichých boli Bohu vždy príjemné, vždy ich vyslyšal. Nebo je zvlášť prisľúbené tichým:

“Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme” (Mt 5, 4). Nebo je vlastou ponížených, je vlastou pohrdaných, prenasledovaných a pošliapaných. Nebo nie je príbytkom pyšných, zahrnutých poctami a uznaním sveta.

No tichým patrí nielen nebo, ale i zem. Dávid napísal, že tichí budú mať večnú blaženosť, ale už v tomto živote dosiahnu veľký pokoj: ***“Tichí však zdedia zem a budú žiť v šťastí a v pokoji”*** (Ž 37, 11).

Nenávisť rozpaľuje, ale svätí nepoznajú nenávisť voči tým, ktorí s nimi zle zaobchodia. Ešte väčšmi ich milujú. Vnútorň pokoj, ktorý Pán v nich rozohňuje, je odmenou za ich trpezlivosť. Svätá Terézia sa priznáva: *“Zdá sa mi, že väčšmi milujem tých, ktorí o mne zle rozprávajú.”* Rímska Rota o nej vyhlásila: *“Urážky v nej vzbudzovali prejavy lásky. Poskytovali jej dôvod, aby väčšmi milovala toho, kto ju väčšmi urazil.”* Takúto tichosť môže dosiahnuť iba ten, čo je veľmi ponížený, pokorne o sebe zmyšľá a verí, že si zasluhuje každú potupu. Naopak, pyšní sú stále hnevliví a pomstiví, lebo si veľa namýšľajú a považujú sa za hodných každej pocty.

4. *“Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi, už odteraz”* (Zjv 14, 13). Teda človek má zomrieť v Pánovi, aby bol už v tomto živote šťastný a začal požívať blaženosť. Blaženosť, ktorej je človek schopný už tu na zemi, je istotne

oveľa menšia ako nebeská blaženosť, ale predsa je taká veľká, že prevýši všetky pozemské zmyslové radosti. Túto blaženosť žičí Apoštol svojím veriacim: ***“A Boží pokoj, ktorý prevyšuje každú chápanosť, uchráni vaše srdcia”*** (Flp 4, 7). Ale podmienkou tohto pojoja je umrieť v Pánovi a to aj uprostred urážok a potúp.

Mŕtvy necíti, keď s ním zle zaobchodia, necíti, keď po ňom šliapu. To je dokonalý obraz tichého človeka. Ani ten nevidí, necíti a pokojne znáša protivenstvá od ľudí. Až tak ďaleko dôjde bez námahy iba ten, kto celým srdcom miluje Ježiša Krista. S dokonalým pokojom a odovzdanosťou do jeho vôle prijíma veci príjemné i nepríjemné, útechy i trápenia, bezprávie i prejavy pozornosti. Na tomto stupni bol Apoštol, keď napísal: ***“Napĺňa ma potecha a prekypujem radosťou pri všetkom našom súžení”*** (2 Kor 7, 4).

Aký šťastný je ten, čo vystúpil na tento stupeň! V jeho srdci bude trvalý pokoj. A to je dobro, ktoré prevyšuje všetky dobrá tohto sveta. Svätý František Saleský vraví: *“Čo je celý svet v porovnaní s pokojom srdca?”* Čo ti pomôže bohatstvo, načo sú ti všetky pocty sveta, ak nemáš pokoj v srdci?

5. Ak chceme ostať spojení s Ježišom Kristom, nesmieme sa znepokojovať. Nech príde čokoľvek, nech nás stihne akékoľvek protivenstvo, všetko robme pokojne. Pán neprebýva v srdci rozbúrenom (porov. 1 Kr 19, 11). Veľmi krásne ponaučenia v tejto veci nám dáva učiteľ tichosti, svätý František Saleský. Hovorí: *“Neoddávajme sa nikdy hnevu a pod nijakou zámienkou mu neotvárajme dvere. Ak mu len jediný raz pootvoríme, už nebude v našej moci vyhnáť ho alebo skrotiť, aj keby sme naozaj chceli. Prostriedky sú tieto:*

1. *Hnev potlačme, obráťme pozornosť inam a nedajme sa s ním do reči.*
2. *Podľa príkladu apoštolov, ktorých zastihla búrka na šírom mori, utiekajme sa k Bohu, lebo len on môže utíšiť srdcia.*
3. *Ak cítime, že pre našu dušu slabosť hnev už vkročil do duše, snažme sa upokojiť a vzbudzujme úkony poníženia a lásky voči tomu, proti komu cítime hnev."*

Ale to všetko treba konať láskavo, nie násilne, lebo veľmi záleží na tom, aby sa rany nejatili. Spomínaný svätec, nazývaný aj majster tichosti, sa musel veľmi namáhať, aby premohol hlavne dve vášne, ktoré v ňom prevládali, totiž hnev a lásku. To vieme z jeho vlastného priznania. Aby premohol hnev, musel zápasíť celých dvadsaťdva rokov. Inak postupoval proti vášni lásky. Tu sa snažil zmeniť jej predmet - odvrátiť sa od stvorenia a zamerať všetko k Bohu. A potom sa v ňom rozlial taký veľký vnútorný pokoj, že vyžaroval aj navonok. Vždy ho vídali s jasnou tvárou a s úsmevom na perách.

6. Povedzme, že si utprel krivdu. Cítiš, že sa v tebe vzráha hnev. Zdá sa ti, že sa ti uľahčí a že sa upokojíš, ak si ho vybijieš skutkom alebo aspoň slovom. Veľmi sa mylíš. Kto len raz povolil hnevu, rozrušuje sa stále viac. Ak si chceš zachovať ustavičný pokoj srdca, dbaj, aby si nikdy nepodľahol zlej nálade. A keď predsa cítiš, že sa ťa zmocňuje, hneď ju zažeň. Nech s tebou neusína. Rozptýľ sa čítaním dobrých kníh, zaspievaj si nábožnú pieseň alebo sa porozprávaj s priateľom o príjemných udalostiach. Duch Svätý hovorí: **"Lebo hnev prebýva v lone hlupáka"** (Kaz 7, 10). Hnev zapustí korene na dlhý čas iba v srdci bláznov, ktorí málo milujú Ježiša Krista. Ale v srdciach tých, čo ho milujú, sa hnev neudrží. A keby predsa nepozorovane vstúpil, okamžite bude vyhodnený. Duša, ktorá miluje Ježiša

Krista, sa nebude nikdy oddávať zlej nálade. Keďže nič iné nechce, iba čo chce Boh, je stále pokojná a vyrovnaná, lebo má vždy to, čo si žiada. Odovzdanosť do Božej vôle zachováva pokoj v duši vo všetkých protivenstvách. Sama veľmi dobre vie, čo znamená trpieť, preto sa ku všetkým chová s najväčšou láskavosťou. Bez veľkej lásky k Ježišovi sa vlúdnosti nenaučíme. Čím nežnejšie sa vinieme k Ježišovi, tým vlúdnejšie a s tým väčšou miernosťou sa skláňame k svojim blížnym.

7. Keďže vždy nepocitujeme takúto vlúdnosť, musíme sa vnútornou modlitbou pripraviť na všetky protivenstvá, ktoré nás môžu postihnúť. Na tejto nákově svätí kovali svoje srdcia. Z rozjímania odchádzali s predsavzatím, že budú trpezlivo a ticho znášať všetky urážky, ba i údery a rany. To platí aj pre nás. Ťažko sa budeme môcť rozhodnúť, čo máme robiť vo chvíli, keď nás blížni nespravodlivo napadnú, ak nebudeme už vopred pripravení a nedáme sa strhnúť henvom. Náruživosť nám bude našepkávať, že je rozumné, aby sme sa odvážne postavili proti opovážlivosti toho, kto nám nespravodlivo ubližuje. Svätý Ján Chryzostom však píše, že nie je správne hasiť oheň, ktorý sa zapálil v duši blížneho, ohňom hnevlivej odpovede. Táto býva príčinou, že oheň ešte mocnejšie vzplanie.

Možno namietneš: Nie je rozumné zdovriť a milo odpovedať pochabému, ktorý ťa nerozumne uráža.

Svätý František Saleský ti odpovedá: *“Bojujte proti svojej netrpezlivosti a preukážte svätú dobrosrdečnosť a vlúdnosť.”*

8. “Vlúdna odpoveď krotí hnev” (Prís 15, 1).

Láskavé slovo je najlepším prostriedkom, ktorým uhasíme

oheň hnevu. Svätý Bernard píše: *“Oko zachvátené hnevom zle vidí.”*

Vášeň je ako závoj, ktorý nám zacláňa oči: nerozoznávame dobro od zla. Svätý František Saleský uzavrel s jazykom zmluvu, že neprehovorí, kým bude srdce rozbúrené.

9. Niekedy sa zdá, že je nevyhnutne potrebné skrotiť bezočivca prísnyim slovom. Dávid hovorí: ***“Hneváte sa, ale nehrešte”*** (Ž 4, 5). Je teda dovolené niekedy sa hnevať, ale musí to byť hnev bez hriechu. A tu je práve kameň úrazu. Ak otázku rozoberáme vo všeobecnosti, zdá sa nám, že proti niekomu môžeme prísnejšie vystúpiť, aby sa spamätal. No v skutočnosti je veľmi ťažké urobiť to bez hriechu. Svätý František Saleský sa priznáva: *“Nikdy som sa nedal strhnúť hnevom, aby som to potom neolutoval.”*

Porozprávajme sa s každým láskavo a potlačme hnev v zárodku. Ak sa v nás búri rozhorčenie, radšej mlčme a ponechajme si dohováranie alebo odpoveď na vhodnejší čas, až sa srdce utíši.

10. V tichosti sa máme zvlášť cvičiť, keď nás predstavení alebo priatelia napomínajú. Svätý František píše: *“Kto ochotne prijíma pokarhanie, dokazuje, že miluje čnosť, ktorá je opakom pýchy, pre ktorú ho karhajú. Je to tiež veľkým znamením, že napreduje v dokonalosti.”*

Aj voči sebe treba zachovať tichosť. Diabol nás presviedča, že je chváľitebné, keď sa hneváme na seba, že sme sa dopustili chyby. To je lešť nepriateľa, ktorý sa usiluje zväčšovať náš nepokoj a tak nás urobiť neschopnými konať dobro. Svätý František Saleský vraví: *“Budme si istí, že myšlienky, ktoré nás znepokojujú, nepochádzajú od Boha, Kniežata pokoja, ale od diabla alebo od sebalásky.*

Znepokojujúce myšlienky hneď odmietnime a nezaoberajme sa nimi.”

11. Napokon ešte poznámka. Tichosť nevyhnutne potrebujeme, keď musíme karhať iných. Napomenutie dané s trpkou horlivosťou často viac uškodí ako osoží. To platí zvlášť vtedy, keď ten, koho musíme napomínať, je rozčúlený. V tomto prípade odložme napomenutie a počkajme, až sa v ňom búrka hnevu utíši. Ale nenapomínajme ani vtedy, keď sme sami v zlej nálade. Taká nálada je zlý radca. Naše napomenutie v hneve by istotne vyznelo tvrdo a neprinieslo by ošoh.

Pre naše vlastné dobro dokážme, že milujeme Ježiša Krista: znášajme pokojne a radostne, keď s nami zle zaobchádzajú, keď nás prenasledujú a nami pohrdajú.

Modlitba

Môj opovrhnutý Ježišu, moja láska a radosť mojej duše, podľa tvojho príkladu tí, čo ťa milujú, si cenia poníženie.

Sľubujem ti, že od dnešného dňa chcem znášať každú potupu z lásky k tebe, ktorým na tomto svete tak opovrhovali. Posilni ma, aby som svoj sľub dodržal! Daj, nech poznám, čo si odo mňa žiadaš, a daj milosť, aby som to splnil. Môj Boh a moje všeto! Nechcem hľadať iné dobro okrem teba, ktorý si nekonečne dobro. Ty sa veľmi staráš o moje napredovanie, daj, aby som sa aj ja staral len o to, aby som sa ti páčil. Daj, nech sa moje myšlienky neprestajne zamestnávajú iba tým, aby som sa vyhol hriechu a hľadal spôsob, ako sa ti vo všetkom zapáčiť. Vzdial' odo mňa každú príležitosť, ktorá by ma odvrátila od tvojej lásky. Zriekam sa svojej slobody a všetku ju podrobujem tvojej Božskej vôli.

Milujem ťa, nekonečná dobrota, milujem ťa, môj miláčik. Vtelené Slovo, milujem ťa väčšmi ako seba samého. Zmiluj

sa nado mnou a uzdrav moju dušu zo všetkých rán, ktoré som utrížil, keď som ťa urážal. Vo všetkom sa odovzdávam do tvojho náručia. Môj Ježišu, chcem byť celý tvoj, chcem všetko znášať z lásky k tebe a nechcem od teba nič iné ako teba.

Svätá Panna a Matka moja, Mária, milujem ťa a dôverujem ti. Príď mi na pomoc svojím mocným príhovorom.

LÁSKA NEMYSLÍ NA ZLÉ. NETEŠÍ SA Z NEPRÁVOSTI, ALE RADUJE SA Z PRAVDY.

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, CHCE IBA TO, ČO CHCE JEŽIŠ

1. Kde je láska, tam je pravda. Keď duša poznáva, že Boh je jediný, pravé dobro, chráni sa nepravosti, ktorá odporuje Božej vôli. Láska v ničom inom nemá zaľúbenie, iba v tom, čo chce Boh. Duša, ktorá miluje Boha, sa nestará, čo si o nej myslia alebo hovoria ľudia, lebo vždy a všade sa chce páčiť výhradne Bohu. Blahoslavený Henrich Susone hovorí: *“Ten je s Bohom naozaj vyrovnaný, kto sa snaží zadostúčiť pravde a nevšíma si, čo si o ňom myslia alebo rozprávajú ľudia.”*

2. Veľa rás som vyslovil tvrdenie, že dokonalosť svätosti je v zapieraní seba a v plnení Božej vôle. V tejto hlave chcem túto pravdu rozobrať obširnejšie. Ak sa chceme stať svätými, nesmieme nikdy uplatňovať svoju vôľu, ale vždy Božiu vôľu.

Podstata všetkých Božích príkazov a rád je v tom, že konáme a trpíme to, čo chce Boh a ako chce Boh. Prosme vrúcne Pána, aby nám dal svätú slobodu ducha. Naplnení touto slobodou prijmemo všetko, čo sa páči Bohu, a nebudeme si všímať odpor sebalásky či ľudských ohľadov. Láska k Ježišovi Kristovi naplní duše lahostajnosťou: či sladké a či horké, všetko im je dobré. Nechcú to, čo sa páči im samým, ich sebaláske, chcú všetko, čo sa páči Bohu. S rovnakým pokojom vykonávajú svoje drobné povinnosti i uskutočňujú veľké plány, to, čo je príjemné, aj to, čo je nepríjemné. Stačí, ak sa páčia Bohu.

3. Svätý Augustín vraví: *“Miluj a rob, čo chceš!”* Kto naozaj miluje Boha, snaží sa mu vždy a všade vyhovieť. Len v jedinom nachádza svoju radosť: keď robí to, čo sa páči Bohu. Svätá Terézia píše: *“Kto sa nestará o nič iné, len ako urobiť radosť svojmu miláčikovi, nachádza radosť vo všetkom, čo milého poteší. Sila dokonalej lásky je taká veľká, že človek zabúda na vlastné výhody a vlastné uspokojenie a myslí iba na to, aby sa zapáčil milovanému. Premýšľa, ako by si ho mohol sám uctiť a ako by dosiahol, aby si ho aj iní uctili. Ó, Pane, všetka naša bieda pochádza z toho, že nemáme svoje oči upreté iba na teba! Keby sme si na našich cestách všímali len teba, chytró by sme sa priblížili k cieľu. Ale padáme a potkýname sa tisíc rás a dokonca blúdime, lebo nesledujeme pozorne pravú cestu.”* Božia vôľa musí byť teda jediným predmetom všetkých našich myšlienok, skutkov, túžob i modlitieb. Cesta, po ktorej

máme kráčať a ktorá vedie k dokonalosti, je odovzdanosť do Božej vôle.

4. Boh chce, aby ho každý z nás miloval celým srdcom (porov. Mt 22, 37). Takto miluje Ježiša Krista duša, ktorá sa ho vždy a vo všetkom pýta s Apoštolom: **“Čo mám robiť, Pane?”** (Sk 22, 10)

Uvedomme si: ak chceme to, čo chce Boh, chceme určite väčšie dobro ako to, ktoré sme chceli my. Veď Boh nám istotne chce to najlepšie. Svätý Vincent z Pauly hovorí: *“Odovzdanosť do Božej vôle je poklad kresťana a liek na všetky biedy, lebo obsahuje všetky čnosti.”* “Pane, čo chceš, aby som urobil?” V tejto otázke a v našej odpovedi na Božie želanie je kresťanská dokonalosť.

Ježiš Kristus nám slúbil: **“Ani vlas sa vám z hlavy nestraťí”** (Lk 21, 18). Pán odmeňuje každú dobrú myšlienku, ktorej predmetom bola túžba páčiť sa mu, každé utrpenie, ktoré sme prijali s pokojom v srdci, odovzdaní do Božej vôle. Všimni si slová svätej Terézie: *“Pán nám nikdy nepošle ťažkosti, ktoré by vždy neodmenil, ak ich odovzdane prijmem.”*

5. Naša odovzdanosť do Božej vôle musí byť dokonalá, bez výhrad a bez prerušenia. V tom je vrchol kresťanskej dokonalosti a k tomu, opakujem, majú smerovať všetky naše myšlienky, všetky naše práce, všetky túžby a všetky modlitby. Pri tejto príležitosti musím vystríhať pred úskalím. Niektoré zbožné duše čítajú o extázach a vytrženiach svätej Terézie, svätého Filipa Neriho a iných svätých. Toto čítanie ich natoľko oduševňuje, že aj ony túžia dosiahnuť toto nadprirodzené spojenie. Pozor na takéto túžby! Odmietajme ich, lebo sa protivia poníženosti. Ak sa chceme stať svätými, musíme sa usilovať o pravé spojenie s

Bohom, ktoré je v dokonalom zjednotení našej vôle s Božou vôľou. Svätá Terézia píše: *“Mýlia sa tí, čo si myslia, že spojenie s Bohom je v extázach, vytrženiach a v útechách. Nle! Ono je v úplnom podrobení našej vôle Božej vôli. A toto podrobenie je dokonalé, keď je naša vôľa odlúčená od všetkého a zjednotená iba s Božou vôľou. To je pravé a podstatné zjednotenie, ktoré som si vždy žiadala a o ktoré som Pána ustavične prosila.”*

A na inom mieste píše: *“Ach, koľkí z nás takto hovoria a zdá sa, akoby naozaj nič iné nechceli. Ale, žiaľ, je veľmi málo tých, ktorí takú dokonalosť dosiahnu!”*

Mnohí z nás hovoria: Pane, oddávam ti všetku svoju vôľu, nechcem nič iné, iba čo chceš ty! Keď však prídu nepríjemnosti, nie sme schopní nájsť pokoj v podrobení sa Božej vôli. Večne nariekame, že sa nám na svete zle vodí, že len nás stíhajú všetky nešťastia a že sme v živote nešťastní.

6. Keby sme boli vo všetkých skúškach zjednotení s Božou vôľou, stali by sme sa určite nielen svätými, ale aj najšťastnejšími ľuďmi na tomto svete. Kto je zjednotený s Božou vôľou, ten s rovnakou láskou prijíma veci príjemné i nepríjemné.

Duch Svätý nás napomína: **“Nevej pri každom vetre”** (Sir 5, 11). Mnohí si počínajú ako veterníky, ktoré sa točia, ako vietor zaveje. Ak je vietor priaznivý, ak sa ich túžby plnia, sú celí natešení a láskaví. No ak je protivietor, ak sa čosi stane proti ich vôli, sú celí namrzení a netrpezliví. Takíto ľudia sa nikdy neposvätia, povedú nešťastný život, lebo v tomto živote zakusujeme oveľa viac trápení ako radostí. Svätej Dorote Boh povedal, že kto prijme všetko, čo ho postihne, s vedomím, že to pochádza z Božích rúk, naučí sa zachovať si trvalý pokoj a vyrovnanosť srdca. Otcovia

púšte neboli nikdy rozhnevaní alebo smutní, lebo radostne všetko prijímali z rúk Božích.

Blažený, kto sa úplne zverí do Božej vôle! Svojimi úspechmi sa nevystatuje a neúspechy ho nezronia, lebo vie, že všetko pochádza z tej istej ruky. Jeho jediným pravidlom je Božia vôľa. Robí iba to, čo chce Boh, chce len to, čo dáva Boh. Nerozptyľuje sa mnohými činnosťami, ale chce dokonale urobiť to, čím sa zaľúbi Bohu. Najnepatrnejším povinnosťiam svojho stavu dáva prednosť pred najslávnejšími skutkami. Vie, že vo veľkých činoch sa môže skrývať sebaláska, ale v pokorných prácach svojho stavu sa určite podriaďuje Božej vôli.

7. Budeme teda blažení, ak sa podrobíme všetkým Božím úmyslom v dokonalom odovzdaní do Božej vôle, či nám budú po chuti a či nie.

Svätá Jana de Chantal hovorievala: *“Kedy príde čas, že budeme pociťovať sladkosť Božej vôle vo všetkom, čo na nás príde? Kedy budeme myslieť len na to, aby sme sa zaľúbili Bohu, ktorý istotne s rovnakou láskou a pre naše dobro nám posiela raz skúšky, inokedy útechy? Kedy príde čas, že sa úplne vrhneme do náručia nášho najmilostivejšieho nebeského Otca, ponecháme mu starosť o seba a o naše veci, a sebe iba túžbu jemu sa zaľúbiť?”*

Priatelia svätého Vincenta takto o ňom hovorievali: *“Pán Vincent je vždy pánom Vincentom.”* Tým chceli povedať, že svätý Vincent bol vždy a vo všetkých okolnostiach rovnaký, vždy sa tváril pokojne. Veď sa celkom oddal Bohu. A čože má očakávať, čoho sa obávať človek, ktorý nič iné nechce, iba páčiť sa Bohu?

Svätá Terézia píše: *“Z tejto svätej odovzdanosti sa rodí krásna sloboda ducha, ktorou sa vyznačujú dokonalí a v ktorej sa skrýva každé šťastie, aké si len možno žiadať v*

tomto živote. Pretože sa ničoho neobávajú, nič nechcú a po ničom na svete netúžia, majú všetko v plnej miere.”

8. Mnohí si chcú zariadiť svätosť podľa vlastných náklonností. Tí, čo sú povahy smutnej, životom osamelým; čo sú povahy činnej, kázňami a ohlasovaním pokoja; čo sú povahy prísnej, kajúcnosťou a umŕtvovaním; čo sú štedrí, almužnami; iní dlhými ústnymi modlitbami, iní púťami. V tom vraj je všetka svätosť!

No nezabúdajme, že vonkajšie úkony sú plodmi lásky k Ježišovi. Pravá láska spočíva v úplnom odovzdaní sa do Božej vôle, v zriekaní sa seba samého a v prijatí toho, čo sa najväčšmi páči Bohu, preto, že sa to jemu páči.

9. Zasa iní chcú slúžiť Bohu len v istom zamestnaní, na istom mieste, s istými spoločníkmi alebo v istých okolnostiach. Inak prácu zanedbávajú alebo ju vykonávajú s nechutou. Tí nemajú slobodu ducha, ale sú otrokmi sebalásky. Preto si získavajú málo zásluh ešte aj v tom, čo robia dobre. Naopak, žijú v nepokoji, lebo lipnú na vlastnej vôli. Jarmo Ježiša Krista ich vraj gniavi. Kto naozaj miluje Ježiša Krista, miluje len to, čo sa páči Ježišovi, a len preto, že je mu to milé. To znamená robiť vtedy, keď to chce Ježiš, kde to chce Ježiš a ako to chce Ježiš. Nezáleží mu na tom, či Ježiš chce, aby sa zamestnával prácami čestnými, alebo nízkymi a pokornými, či chce, aby žil v živote verejnom, alebo skrytom a pohrdanom. Záleží mu len na čistej láske k Ježišovi Kristovi. K nej musíme smerovať a bojovať proti sebaláske, ktorá nás núti k slávnym skutkom alebo k činom podľa našich záľub. Čo by nám pomohlo, keby sme boli na svete bohatí, slávni a uctievaní, a keby to bolo proti Božej vôli? Blahoslavený Henrich Susone sa vyslovil: *“Radšej by*

som bol na zemi nepatrným červíkom, keby to Boh chcel, ako v nebi Serafínom proti jeho vôli."

10. Nespasia nás slová, ani zázraky, ani proroctvá.

"Mnohí mi v onen deň povedia: Pane, Pane, či sme neprorokovali v tvojom mene? Nevyháňali sme v tvojom mene zlých duchov a neurobili sme v tvojom mene veľa zázrakov?" (Mt 7, 22) Takto sa budú vyhovárať na Božom súde. Ale Ježiš im odpovie: ***"Nikdy som vás nepoznal; odídte odo mňa vy, čo pacháte neprávosti!"*** (Mt 7, 23) Chodte si svojou cestou. Nikdy som vás nepokladal za svojich učeníkov, lebo dávate prednosť svojím rozmarom pred mojou vôľou. To platí zvlášť pre tých kňazov, ktorí pracujú na spáse a zdokonaľovaní iných, sami však žijú v bahne svojich nedokonalostí.

Dokonalosť je:

1. v opravdivom pohrdaní sebou
2. v dokonalom umŕtvení vlastných žiadostí
3. v dokonalej odovzdanosti do Božej vôle

Komu chýba jedna z týchto čností, ten zišiel z cesty dokonalosti. Preto hovorieval istý veľký Boží služobník, že je lepšie vytýčiť si za cieľ plniť Božiu vôľu ako získať Božiu slávu. Keď si vytýčime za cieľ Božiu slávu, často sa oklameme, lebo pod kepienkom Božej slávy budeme plniť svoju vlastnú vôľu. Svätý František Saleský píše: *"Veľa je tých, ktorí hovoria: Pane, oddávam sa ti bez výhrad! Ale málo je tých, ktorí plnia záväzky tohto odovzdania. Vieme, že sme sa oddali Bohu, keď s dokonalou ľahostajnosťou prijímame všetko, čo nám určí Božia prozreteľnosť: súženia práve tak ako útechy, chorobu tak ako zdravie, chudobu tak ako bohatstvo, potupu a opovrhnutie práve tak ako pocty a slávu."*

11. Či naozaj milujeme Ježiša Krista, poznáme najmä podľa toho, keď trpezlivo prijímame utrpenie a radostne znášame protivenstvá, ktoré zraňujú našu sebalásku. Tomáš Kempenský vraví: *“Kto nie je odhodlaný všetko vytrpieť kvôli milovanému a vo všetkom plniť jeho vôľu, nie je hoden nazývať sa priateľom.”* Naopak, kto sa v krížoch spokojne odovzdá do Božej vôle, naplno beží k Bohu. Svätá Terézia napísala: *“Môže byť ešte väčšie šťastie ako vedomie, že sa ľúbime Bohu?”*

Nič nás nemôže tak bezpečne uistiť, že sa ľúbime Bohu, ako keď prijímame kríže, ktoré nám Boh posiela, a pritom si v srdci zachovávame pokoj. Pánovi sa páči, keď ďakujeme za dobrodenia, ktoré nám udeľuje, ale svätý Ján z Ávily k tomu hovorí: *“Väčšiu cenu má v nešťastí raz povedať 'nech je zvelebený Pán', ako tisíce vdakyvzdávaní v šťastí.”*

12. Uvedomme si, že nestačí odovzdať prijatú skúšku, ktoré nám Boh posiela, napríklad choroby, nedostatok talentu, prípadne stratu našich majetkov. Rovnako musíme prijímať aj to, čo nám neprichádza priamo od Boha, ale od ľudí, napríklad prenasledovania, krádeže, urážky.

Človek je zvláštny tvor. Príliš sa zamestnávame sebou. Ľahšie znesieme kríže, ktoré nám posiela priamo Boh, ako tie, ktoré nám kladú na plecia ľudia. Zabúdame, že aj tieto nám posiela Boh, hoci nepriamo. Boh nám pošle chorobu, dá nám menšie nadanie, vezme si majetok. Ľudia nás prenasledujú, kradnú to málo, čo nám zostalo, krivdia nám. Krásny príklad dokonalej odovzdanosti nám dal kráľ Dávid. Uteká pred svojím synom Absolónom. Na úteku ho pristavuje bývalý sluha Semei. Vylieva si zlosť na nešťastnom kráľovi. Vrhá mu do tváre potupné slová a

hádže do neho kamene. Priateľ potupeného kráľa chce neverného sluhu zabiť, ale Dávid s tým nesúhlasí:

“Nechajte ho, nech zlorečí, ako mu prikázal Pán” (2 Sam 16, 11). Tým chcel povedať: Boh ma takto poníža, aby ma potrestal za moje hriechy. Preto dovolil, aby ma Semei takto potupil.

13. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi vraví, že naše modlitby majú mať jediný cieľ: vyprosiť si od Boha milosť, aby sme vo všetkom plnili jeho vôľu. Duše, ktoré túžia po duchovných útechách, hľadajú v modlitbe iba príjemné pocity. Silné duše, ktoré chcú naozaj patriť celkom Bohu, prosia ho o svetlo, aby poznali jeho vôľu, a o silu, žeby ju dokonale vyplnili. Aby človek dosiahol čistú lásku, musí vo všetkom podrobiť svoju vôľu Božej vôli. Svätý František Saleský hovorieval: *“Nikdy si nenamýšľajte, že ste dosiahli čistotu srdca, ktorú ste povinní dosiahnuť, kým sa vaša vôľa aj v najprotivnejších veciach pokorne nepodrobí Božej vôli.”*

Svätá Terézia vraví: *“Keď oddáme svoju vôľu Bohu, Boh sa k nám skloní a spojí sa s našou krehkosťou.”* No k takému spojeniu s Bohom dospejeme iba rozjímavou modlitbou, ustavičnými prosbami vysielanými k Božskému majestátu a vrúcnyimi túžbami patriť celkom a bez výhrad Bohu.

14. Najláskavejšie Srdce môjho Božského Spasiteľa, Srdce horiace láskou k ľuďom, pretože nás miluješ s takou nežnosťou, Srdce, ktoré je určené kralovať a vlastniť všetky srdcia! Kiež by som mohol urobiť, aby všetci ľudia poznali lásku, ktorou ich miluješ, a nežnosť, s akou sa skláňaš k tým, ktorí ťa bezvýhradne milujú! Prijmi, Ježišu, moja láska, obeť mojej vôle, ktorú ti dnes celkom zasväcujem! Daj,

nech poznám, čo odo mňa žiadaš, a s pomocou tvojej milosti to aj verne urobím.

15. Najistejší a najbezpečnejší prostriedok, ako poznať, čo Boh od nás chce, a ako to uskutočniť, je poslušne sa podrobiť predstaveným a duchovným vodcom. Svätý Vincent z Pauly povedal: *“Božiu vôľu nikdy lepšie nesplníme, ako keď poslúchame svojich predstavených.”* Bohu sa väčšmi páči obeta našej vôle v poslušnosti ako všetky ostatné obety, ktoré mu môžeme priniesť. Duch Svätý vraví: **“Pristúp čím bližšie, aby si počul - ved’to je cennejšia obeta”** (Kaz 4, 17) V ostatných obetách, ako sú almužna, pôst, bičovanie a iné, dávame Bohu to, čo nám patrí, ale v obetovaní vlastnej vôle mu dávame seba samých. Keď mu obetujeme majetky, umŕtvenia, dávame mu časť, keď mu však obetujeme svoju vôľu, dávame mu všetko.

16. Kto sa zasvätil poslušnosti, musí sa vo všetkom zrieknuť vlastnej mienky. Svätý František Saleský hovorí: *“Každý má svoje vlastné názory, ale tie nám nebránia dosiahnuť dokonalosť, bráni nám v tom len láska k nim.”*

Bože, ako ťažko je vzdať sa práve vlastných názorov. Tak málo je duší, ktoré sa celkom venujú Bohu, lebo málo je tých, ktorí sa vo všetkom podriaďujú poslušnosti. Niektorí sa natoľko pridŕžajú svojej vôle, že všetko, v čom je len tieň podriadenosti, konajú s nechutou. Keby si to sami zvolili, radostne by to splnili. Keď to však žiada poslušnosť, hneď je po radosti.

Svätí si počínajú celkom inak. Pociťujú uspokojenie iba v tých prácach, ktoré im ukladá poslušnosť. Svätá Jana de Chantal povedala raz dcéram v čase rekreácie, že v ten deň môžu robiť, čo sa im páči. Keď nadišiel večer, prišli k

nej sestry s úpenlivou prosbou, aby im už nedávala takú voľnosť, lebo sa ešte nikdy tak nenudili ako dnes, keď boli zbavené poslušnosti.

17. Veľmi sa mýli, kto si myslí, že iný skutok ako ten, ktorý nám ukladá poslušnosť, môže byť lepší. Svätý František Saleský sa vyslovil: *“Zanedbávať zamestnanie, ktoré nám uložila poslušnosť, aby sme sa v modlitbe, duchovnom čítaní alebo v rozjímaní spojili s Bohom, by znamenalo vzdávať sa od Boha a paktovať so sebaláskou.”* Svätá Terézia k tomu pridáva, že *“kto niečo robí proti poslušnosti, istotne to robí na diablovu radu, a nie z Božieho vnuknutia, ako si to nahovára. Božie vnuknutia sú vždy v súlade s poslušnosťou.”* A na inom mieste píše: *“Boh nežiada od duše, ktorá sa ho rozhodla milovať, nič iné ako poslušnosť.”* Väčšiu cenu ako všetky naše podujatia má práca vykonaná z poslušnosti. Väčšiu cenu má z poslušnosti zdvihnúť slamku ako dlho sa modliť alebo do krvi sa bičovať, ak to konáme z vlastného rozhodnutia. Svätá Mária Magdaléna de Pazzi chcela radšej vykonávať vonkajšie práce z poslušnosti, ako sa modliť, lebo *“poslušnosťou plním Božiu vôľu, ale v inom zamestnaní túto istotu nemám.”*

Všetci učitelia duchovného života sa zhodujú v tom, že je lepšie z poslušnosti zanechať nejaké cvičenia zbožnosti, ako ho vykonať proti poslušnosti. Najsvätejšia Panna zjavila svätej Brigite, že kto sa z poslušnosti zriekne nejakého umŕtvenia, má z toho dvojnásobný úžitok: získa si zásluhu za umŕtvenie, ktoré chcel vykonať, ale ešte väčšiu zásluhu má za poslušnosť, pre ktorú sa ho zriekol.

Slávny páter František Arius prišiel jedného dňa na návštevu k svojmu priateľovi, ctihodnému Jánovi z Avilly. Našiel ho hlboko zamysleného a smutného. Keď sa ho opýtal, prečo je taký smutný, Ján odvetil: *“Vy ste šťastný,*

lebo žijete v poslušnosti. Preto ste si istý, že konáte to, čo chce Boh. Kto však mňa uistí, čo je Bohu milšie: chodiť po dedinách a poučovať chudobných roľníkov, alebo sedieť v spovednici a počúvať každého, kto sa príde vyspovedať alebo vyžalovať? Kto žije v poslušnosti, je podľa Božej vôle, ba že v tom má Boh najväčšie zalúbenie.” Je možná väčšia útecha pre tých, ktorí sa zasvätili poslušnosti?

18. Aby poslušnosť bola dokonalá, treba podriaadiť vôľu aj rozum. Podrobiť svoju vôľu znamená poslúchať dobrovoľne, nie z donútenia, ako to robia otroci. Podrobiť svoj rozum znamená zjednotiť svoj úsudok s úsudkom predstaveného bez rozoberania toho, čo nám bolo uložené. Krásne to zhrnula svätá Mária Magdaléna de Pazzi: *“Dokonalá poslušnosť vyžaduje dušu, ktorá sa vzdáva svojho názoru.”* Podobne hovorieval svätý Filip Neri, že k dokonalkej poslušnosti nestačí vykonať, čo poslušnosť ukladá, ale treba to vykonať bez zbytočných rečí. Budme presvedčení, že to, čo nám bolo uložené, je pre nás to najdôležitejšie, čo môžeme robiť, aj keby opak bol v skutočnosti pred Bohom lepší.

19. Tieto zásady neplatia len o rehoľníkoch, ale aj o ľuďoch vo svete, ktorí žijú v dobrovoľnej poslušnosti k svojim duchovným otcom. Je pre nich požehnaním, ak majú duchovného otca, ktorý im radí, ako si majú počínať v duchovnej aj svetskej oblasti. Majú vždy istotu, že konajú to najlepšie. Svätý Filip Neri radí: *“Tí, čo chcú na ceste k Bohu napredovať, nech sa podrobia múdremu spovedníkovi, ktorého majú poslúchať ako samého Boha. Kto si tak počína, má istotu, že sa nebude pred Bohom zodpovedať za svoje skutky.”* A ďalej hovorí: *“Dôverujme svojmu spovedníkovi, lebo Pán nedovolí, aby sa mylil. Niet istejšieho prostriedku*

na zmarenie diablových nástrah ako podrobiť sa v každom dobrom konaní. A nič nie je také nebezpečné, ako chcieť sa riadiť vlastnou radou.” Tak isto zmýšľal svätý František Saleský: *“To je najlepšia rada: Hľadajte akokoľvek, vraví zbožný Avilla, nikdy nepoznáte bezpečnejšie Božiu vôľu ako v pokornej poslušnosti, ktorú tak odporúčali a v ktorej vynikali všetci zbožní mužovia.”*

To isté dosvedčuje svätý Bernard, svätý Bernardín Sienský, svätý Anton, svätý Ján z Kríža, svätá Terézia, Ján Gerson a všetci teológovia a učitelia duchovného života. Svätý Ján z Kríža napísal: *“Pochybovať o tejto pravde bolo by takmer to isté, ako pochybovať o viere. Nepriať to, čo povie spovedník, je pýcha a nedostatok viery.”*

Svätý František Saleský uvádza zvlášť dve zásady, ktoré veľmi potešia úzkostlivé duše:

1. ešte nik naozaj poslušný nebol zatratený
2. duša sa má uspokojiť s uistením duchovného otca, že je na dobrej ceste, a nemá hľadať zvláštne dôkazy.

Mnohí učitelia (Gerson, svätý Anton, Navara, Sanchez, Bonacina, Corduba, Castropalao, teológovia na univerzite v Salamanke a iní) učia, že úzkostlivý je pod ťažkým hriechom povinný bojovať proti úzkostlivosti, keď je obava, že úzkosťami utrpí značnú škodu na telesnom alebo duševnom zdraví. Úzkostliví sa majú viacej obávať, ak neposlúchnu spovedníka, ako keď úzkosťami pohrdajú. Napokon, aby som zhrnul všetko, čo som v tejto hlave povedal, naša spása a naša dokonalosť je v tom:

1. aby sme sa zapierali
2. aby sme plnili Božiu vôľu
3. aby sme sa neprestajne modlili k Bohu o silu oboje uskutočniť

Modlitba

“Ved’kohože mám na nebi? A keď som pri tebe, nič pozemské ma neteší... no Boh je Boh môjho srdca a podiel večitý” (Ž 73, 25 n.). Môj milovaný Vykupiteľ, ó, nekonečná láska, keďže si zostúpil z neba, aby si sa mi celý daroval, čo by som ešte hľadal na zemi a na nebi okrem teba, ktorý si moje najvyššie dobro, jediné dobro, hodné milovania? Bud’ teda jediným Pánom môjho srdca, celé si ho vezmi. Nech moja duša miluje iba teba, nech len teba poslúcha a usiluje sa ti zapáčiť. Nech iní oplývajú bohatstvami tohto sveta, ja si žiadam len teba. Ty si a budeš môj poklad v tomto živote i vo večnosti. Darujem ti, môj Ježišu, celé svoje srdce i všetku svoju vôľu. Predtým sa ti táto vôľa vzpierala, ale teraz ti ju celú zasväcujem. Pane, čo chceš, aby som urobil? Povedz mi, čo chceš odo mňa; s tvojou pomocou urobím všetko, čo si žiadaš. Rob so mnou a s tým, čo je moje, ako sa ti líbi. Všetko prijímam a celkom sa ti odovzdávam. Ó, láska, hodná lásky nekonečnej, ty si ma milovala až na smrť. Milujem ťa celým srdcom, milujem ťa väčšmi ako seba samého. Do tvojich rúk porúčam svoju dušu. Zriekam sa teraz každej pozemskej náklonnosti, zriekam sa všetkého stvoreného dobra a tebe sa celý odovdzávam. Pre zásluhy tvojho umučenia prispej mi na pomoc a daj, nech ti zostanem verný až do smrti. Môj Ježišu, môj Ježišu, odteraz chcem žiť iba pre teba, nechcem nič milovať okrem teba, nehľadám nič iné ako teba. Chcem plniť tvoju vôľu. Príd’ mi na pomoc svojou milosťou. Prispej mi aj ty, nádej moja, Mária, svojou ochranou.

LÁSKA VŠETKO ZNÁŠA

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, ZNÁŠA PRE JEŽIŠA VŠETKO, ALE ZVLÁŠŤ CHOROBY, CHUDOBU A OPOVRHNUTIE

1. V piatej hlave sme si pohovorili o čnosti trpezlivosti vo všeobecnosti. Tu chcem uviesť niektoré situácie, ktoré si rozhodne žiadajú cvičiť sa v tejto čnosti.

“Je nemysliteľné,” povedal páter Baltazár Alvarez, “aby kresťan pokročil v čnosti, kým nemá v srdci pevne zakorenené bolesti, chudobu a opovrhnutie, ktoré znášal Ježiš Kristus, kým nevie z lásky k nemu znášať s láskyplnou trpezlivosťou každé utrpenie, odriekanie, opovrhovanie.”

I. TRPEZLIVOSŤ V CHOROBÁCH

Najprv sa pohovárime o chorobách, o telesnom utrpení. Zabezpečujú nám slávnú korunu zásluh, ak ich trpezlivo znášame.

Svätý Vincent z Pauly sa vyslovil: *“Keby sme poznali veľké dobro a vzácny poklad, ktorý sa skrýva v chorobe, prijali by sme ju s takým jasotom, s akým prijímame najväčšie dobrodenia.”* Sám ustavične trpel takými veľkými bolesťami, že mu nedopriali odpočinku ani vo dne ani v noci, ale znášal ich s takou vyrovnanosťou a s takou veselou tvárou, bez nariekania, že sa zdalo, akoby vôbec netrpel.

Aký krásny príklad dáva chorý, ktorý spokojne znáša choroby, ako to robil svätý František Saleský. Aj jeho Boh navštívil. A ako si počíнал v chorobe? Opísal jednoducho svoju chorobu lekárovi, poslúchol ho vo všetkom, užíval všetky predpísané lieky, nech boli akokoľvek nepríjemné. Pri tom si zachoval veselú myseľ a nestážoval sa na bolesti.

Opačne si počínajú tí, čo pri najslabšom pocite nevoľnosti bedákajú a chcú, aby všetci, rodičia i priatelia, prejavovali im sústrasť a s nimi trpeli ich biedy. Svätá Terézia povzbudzovala svoje sestry: *“Sestry, naučte sa niečo znášať z lásky k Pánovi a nechcete, aby všetci o tom vedeli.”*

Na Veľký piatok obdaroval Ježiš Kristus pátra Ľudovíta z Pontu takými veľkými telesnými bolesťami, že nebolo na jeho tele miesta, ktoré by netrpelo. Ľudovít hľadal útechu u priateľa a vyrozprával mu svoje kruté utrpenie. Len čo dokončil, tak to oľutoval, že urobil sľub, že nikdy viac nikomu nevyzradí svoje utrpenie.

2. Povedal som, že ho Ježiš Kristus *“obdaroval”* utrpením. Svätí považujú choroby a bolesti, ktoré im Boh posiela, za dar. Raz ležal svätý František Assiský na lôžku, trýznený krutými bolesťami. Spolubrat, ktorý svätého opatroval, mu radil: *“Otče, prosť Boha, aby zmiernil vašu*

bolesť a aby jeho ruka na vás tak ťažko nedoliehala!” Keď to svätý počul, chytro vstal, kľakol si na zem a ďakoval Bohu za toto utrpenie. Potom dohovárať svojmu bratovi: “Keby som nevedel, že si to povedal z nerozvážnosti, nechcel by som ťa už ani vidieť!”

3. Niektorý chorý si povzdychne: Neznepokojuje ma natoľko, že znášam chorobu, ako skôr to, že nemôžem chodiť do kostola, aby som si odbavil svoje pobožnosti, že nemôžem prijímať a byť prítomný na svätej omši, že sa nemôžem so svojimi bratmi zúčastniť na liturgii hodín, že nemôžem sláviť svätú omšu, že sa dokonca nemôžem ani modliť, lebo ma strašne bolí hlava.

Ale povedz mi, prosím ťa, prečo chceš chodiť do kostola alebo chóru, prečo chceš prijímať, sláviť svätú omšu alebo byť na nej prítomný? Aby si sa zapáčil Bohu? Ale Boh to teraz od teba nežiada. On chce, aby si trpezlivo odpočíval na lôžku a znášal útrapy choroby. Viem, že moje slová ti nie sú po vôli, lebo sa nesnažíš konať to, čo sa páči Bohu, ale to, čo sa páči tebe.

Ctihodný učiteľ Ján z Avilly napísal istému kňazovi, ktorý sa práve na toto sťažoval: *“Priateľ, netráp sa tým, čo by si robil, keby si bol zdravý, ale uspokoj sa so svojou chorobou, lebo tak sa páčiš Bohu. Ak chceš plniť Božiu vôľu, nie je dôležité, či si zdravý alebo chorý.”*

4. Hovoríš, že sa nemôžeš ani modliť, ani rozjímať, lebo ťa bolieva hlava. Ale prečo si nevzbudzuješ úkony odovzdanosti do Božej vôle? To by bola zaiste najkrajšia

modlitba, ktorú by si mohol konať. Prijmi teda s láskou choroby, ktoré ťa sužujú!

Tak si počíнал svätý Vincent z Pauly. Keď bol chorý, pokojne sa pohrúžil do Božej prítomnosti. Nenamáhal sa sústrediť myseľ na určitý predmet. Chvílkami si vzbudzoval úkony lásky, hneď dôvery, hneď zasa vďačnosti a najčastejšie úkony odovzdanosti, zvlášť vtedy, keď ho zachvátili bolesti. Svätý František Saleský vraví: *“Ak posudzujeme súženia samé osebe, vyzerajú hrozne, ale ak v nich vidíme Božiu vôľu, sú milovania hodné a príjemné.”*

Nemôžeš sa modliť? Vari je krajšia modlitba, ako zadávať sa občas na kríž a Mužovi bolesti obetovať svoje drobné utrpenia, ktoré spojíš s jeho nesmiernymi bolesťami na kríži?

5. Istá čnostná pani ležala na posteli, sužovaná mnohými chorobami. Služka jej podala kríž a prehovárala ju, aby prosila o vyslobodenie zo svojich múk. No chorá odvetila: *“Ako by som mohla zostúpiť z kríža, keď držím v rukách ukrižovaného Boha? Bože uchovaj! Chcem trpieť pre toho, ktorý chcel pre mňa trpieť oveľa väčšie bolesti, ako sú moje.”* A práve toto zdôraznil sám Ježiš svätej Terézii, keď bola chorá a veľmi trpela. Zjavil sa jej pokrytý ranami a povedal jej: *“Pozri, dcéra moja, aké ukrutné sú moje muky. Môžu sa tvoje muky merať s mojimi?”*

V tejto škole kríža sa svätá naučila trpieť: *“Keď si pomyslím, akými rozličnými mukami trpel Pán, ktorý bol celkom nevinný, neviem, či by som mala odvahu sťažovať sa na svoje utrpenie.”* Svätá Lidvína tridsaťosem rokov trpela na všetky možné choroby: horúčky, dnu, zápal hrdla, rany

na celom tele; a predsa na lôžku bola vždy spokojná, ba veselá, lebo mala stále na očiach bolesti Ježiša Krista.

Kapucín svätý Jozef de Leonessa sa musel podrobiť ťažkej operácii. Bratia ho chceli poviazať, aby sa pre ukrutné bolesti nemykal. On však zvieral v ruke kríž a povedal im: *“Načo povrazy! Hľa, tento ma spúta, aby som z lásky k nemu pokojne zniesol každú bolesť.”*

Svätý mučeník Jonáš bol na tyranov rozkaz po celú noc ponorený v ľadovej vode. Ráno sa vyslovil, že nikdy nemal takú pokojnú noc ako túto, lebo si predstavoval Ježiša visiaceho na kríži a vlastné bolesti v porovnaní s jeho bolesťami sa mu zdali skôr pohladkaním ako utrpením.

6. Koľko zásluh si môže človek získať trpezlivým znášaním choroby! Boh zjavil pátrovi Baltazárovi Alvarezovi veľkú slávu, ktorú pripravil jednej horlivej rehoľníčke, ktorá svoju chorobu znášala s hrdinskou trpezlivosťou. Poučil ho tiež, že táto rehoľníčka si počas osemmesačnej choroby získala viac zásluh ako iné horlivé rehoľníčky za niekoľko rokov.

Trpezlivým znášaním choroby si zasluhujeme veľkú, ba vari najväčšiu časť koruny, ktorú nám Boh pripravil v nebi. To Boh zjavil svätej Lidvíne. Cez všetky bolestné choroby, ktoré znášala, túžila umrieť mučeníckou smrťou za Ježiša Krista. Keď raz vzdychala po mučeníctve, uzrela krásnu korunu, ale nebola dokončená. Pochopila, že túto korunu jej pripravuje Pán. Vrucne túžila, aby bola dokončená. Preto prosila Boha, aby rozmnožil jej utrpenie. Pán ju vyslyšal. Poslal k nej vojakov, ktorí ju potupili a strýznili. Nato sa jej zjavil anjel s dokončenou korunou a

povedal jej, že tieto posledné útrapy boli vzácne drahokamy, ktoré v nej ešte chýbali. Čoskoro na to svätica umrela.

7. Duše, ktoré vrúcne milujú Ježiša Krista, si cenia bolesti a potupy a túžia po nich. Preto svätí mučeníci s takou radosťou vystupovali na škipce, dali sa trhať železnými hákmi a skláňali hlavy pod ostré meče a sekery. Svätý mučeník Prokop povedal mučiteľovi: *“Trýzni ma, koľko chceš, ale vedz, že pre toho, kto miluje Ježiša Krista, niet nič milšieho ako trpieť z lásky k nemu!”* Podobne povedal svätý Jordan mučiteľovi, ktorý mu hrozil smrťou: *“Ty mi hroziš smrťou, mňa však mrzí to, že nemôžem viackrát zomrieť pre nášho milovaného Ježiša!”* Hovorili takto svätí preto, že boli necitliví na bolesti alebo že boli choromyselní? *“Nie,”* vraví svätý Bernard, *“to nebola choromyselnosť, ale láska.”* Neboli choromyselní, cítili bolesti mučenia. Pretože tak milovali Boha, pokladali za veľký zisk utrpenie, stratu majetku ba i života z lásky k nemu.

8. Zvlášť v chorobe musíme byť nadovšetko ochotní prijať smrť, a to takú, aká sa páči Bohu. Smrti sa nevyhneme a v poslednej chorobe musíme skončiť svoj život. Ale nevieme, ktorá bude naša posledná choroba. Preto v každej budme pripravení prijať smrť, akú nám určil Boh.

Niektorý chorý si azda vzdychne: *“Spáchal som toľko hriechov a tak málo som sa kajal. Chcel by som žiť nie pre sám život, ale aby som dal Bohu náhradu, aspoň nejaké zadostučinenie prv, než zomriem.”* Ale povedz mi, brat môj, ako vieš, že keby si ešte žil, robil by si pokánie a že by si sa

nestal ešte horším? Teraz môžeš dúfať, že ti Boh odpustí. Môže byť krajšie pokánie ako odovzdane prijať smrť, keď to Boh chce?

Svätý Alojz Gonzaga umieral ako dvadsaťtriročný mladík. Radostne prijal smrť, lebo ho tešila myšlienka: *“Dúfam, že som v Božej milosti. Ale neviem, čo by bolo so mnou v budúcnosti. Preto umieram spokojne, keď sa Bohu páči povolať ma teraz do druhého života.”*

Kto je aspoň prostredne pripravený, má túžiť po smrti, aby sa vyhol nebezpečenstvu, v ktorom na tomto svete stále žijeme - zhrešiť a stratiť Božiu milosť.

9. Naša prirodzená krehkosť pôsobí, že nevládzeme žiť na tomto svete bez toho, žeby sme sa nedopúšťali aspoň všedných hriechov. Už z toho jediného dôvodu, aby sme viac neurazili Boha, máme s radosťou prijať smrť. Tým skôr, ak naozaj milujeme Boha, máme vrúcne túžiť, aby sme ho uzreli a milovali všetkými silami v nebi, keď ho nemôžeme dokonale milovať a poznať v tomto živote. Ak nám smrť neotvorí dvere, nemôžeme vstúpiť do blaženej vlasti lásky. Preto svätý Augustín roznieťený láskou k Bohu zvolal: *“Pane, daj nech zomriem, aby som ťa uvidel!”*

II. TRPEZLIVOSŤ V CHUDOBE

Druhým skúšobným kameňom trpezlivosti je chudoba.

Viem, pri nedostatku pozemských dobier treba mať veľkú trpezlivosť. Svätý Augustín vraví: *“Kto nemá Boha, nemá nič, kto má Boha, má všetko.”* Mať Boha a podriaďiť sa jeho svätej vôli znamená nájsť v Bohu všetky dobrá. Kto bol

taký chudobný ako svätý František Assiský? Veľký zobráčik Boží chodil bosý a odetý vrecovinou. Povedal: *“Môj Boh a moje všetko!”* a pokladal sa za bohatsšieho ako všetci králi sveta.

Chudobný je ten, kto túži po tom, čo nemá. Kto však po ničom netúži a je spokojný so svojou chudobou, je nesmierne bohatý. Nádherne to vyslovuje svätý Pavol: *“akoby sme nič nemali, a pritom nám všetko patrí”* (2 Kor 6, 10). Tí, čo naozaj milujú Ježiša Krista, nič nemajú, a predsa majú všetko, lebo v nedostatku volajú: *“Môj Ježišu, ty jediný mi postačíš!”* Tieto slová ich plne uspokojujú.

Svätí nielen trpezlivo znášajú svoju chudobu, ale usilujú sa zbaviť všetkého, aby sa mohli spojiť jedine s Bohom. Ak nemáme odvahy zrieknuť sa všetkých pozemských majetkov, uspokojme sa aspoň s tým stavom blahobytu, v ktorom nás chce mať Boh. Nestarajme sa o pozemské bohatstvá, ale o majetky nebeské, ktoré sú nesmierne vzácnejšie a sú večné. Buďme presvedčení o pravdivosti slov svätej Terézie: *“Čím menej budeme mať tu, tým šťastnejší budeme tam.”*

11. Svätý Bonaventúra zdôrazňuje, že hojnosť časných dobier je lepidlom, ktoré duši bráni v rozlete k Bohu. Naopak, chudoba je cesta, po ktorej kráčame k Bohu bez prekážky. ***“Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo”*** (Mt 5, 3). V ostatných blahoslavenstvách Boh sľubuje nebo v budúcnosti, chudobným však je prisľúbené nebo, to jest nebeská blaženosť už tu na zemi: *“ich je nebeské kráľovstvo.”* Chudobní v duchu sú nielen tí, čo nemajú dostatok

pozemských dobier, ale aj tí, čo po nich prestali túžiť. Sú spokojní, keď majú toľko, koľko im stačí na výživu a odev.

“Uspokojíme sa s tým, že máme čo jesť a čo si obliecť!” (1 Tim 6, 8)

“Ó, blažená chudoba,” volá svätý Vavrinec Justiniani, *“ktorá nič nemá a ničoho sa neobáva. Je vždy veselá a vždy oplývajúca, lebo každý nedostatok jej slúži na duchovný pokrok.”* Svätý Bernard píše, že lakomý lačnie po pozemských dobrách ako žobrák, ale chudobný nimi pohŕda ako pán. Lakomý je neprestajne žiadostivý ako žobrák, lebo nikdy nebude mať toľko bohatstva, v akej miere po ňom túži. Chudobný však ako pán všetkého ním pohŕda, lebo po ničom nebaží.

12. Ježiš Kristus povedal raz blahoslavenej Angele z Foligna: *“Keby chudoba nebola takým veľkým dobrom, nevyvolil by som si ju a nezanechal by som ju ako dedičstvo svojím vyvoleným.”* Svätí milovali chudobu, lebo vždy mali pred očami Ježišovu chudobu. Svätý Pavol vraví, že túžba po bohatstve je pascou, ktorou diabol veľa ľudí vláka do pekla: ***“Lebo tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a osídla a do mnohých nezmyselných a škodlivých žiadostí, ktoré ľudí ponárajú do záhuby a zatratenia.”*** (1 Tim 6, 9) Nešťastní, ktorí pre biedne dobrá tohto sveta strácajú Boha, nekonečné dobro!

Správne odkázal svätý mučeník Bazil cisárovi Liciniov, ktorý mu sľuboval, že ho urobí predstaveným svojich kňazov, ak sa zriekne Ježiša Krista: *“Povedzte cisárovi, že keby mi dal celú svoju ríšu, predsa by mi nedal toľko, koľko by mi vzal, keby som stratil Boha!”* Teda nech nám stačí Boh

a uspokojme sa s dobrom, ktoré nám dá Boh. Radujme sa, že sme chudobní, tešme sa, že nemáme to, po čom túžime, lebo v tom je zásluha. Svätý Bernard upozorňuje: *“Nie chudoba, ale láska k chudobe je čnosťou.”* Mnohí sú chudobní, pretože však nemilujú svoju chudobu, nenadobúdajú si zásluhy. Preto svätý Bernard zdôrazňuje, že čnosť chudoby nie je v tom, že človek je chudobný, ale že miluje chudobu.

13. Láskou k chudobe majú vynikať zvlášť rehoľníci, ktorí zložili sľub chudoby. Je bolestné, že mnohí rehoľníci chcú byť chudobní, ale pod podmienkou, že im nič nebude chýbať. Posmešne sa o tom vyjadruje svätý František Saleský: *“Chcú česť chudoby, nie však ťarchu chudoby.”* O takýchto rehoľníkoch platia slová klarisky blahoslavenej Salome: *“Anjeli i ľudia sa vysmejú z rehoľníčky, ktorá chce byť chudobná, ale pri tom narieka, že jej niečo chýba.”* Dobré rehoľníčky milujú chudobu nad každé bohatstvo.

Raz prišiel vojvoda Albert na návštevu k svojej sestre Margite z Kríža, dcére Maximiliána II., ktorá bola v kláštore svätej Kláry. Pohoršil sa nad poplátaným rúchom, ktoré nosila. Ved' sa to nezrovnávalo s jej vznešeným rodom. Sestra mu odvetila: *“Brat môj, som oveľa spokojnejšia v týchto handrách ako všetci panovníci vo svojom purpure!”*

Svätá Mária Magdaléna de Pazzi sa vyslovila: *“Šťastní rehoľníci, ktorých svätá chudoba privádza k úplnému odlúčeniu; preto môžu právom povedať: **'Ty, Pane, si môj podiel na dedičstve a na kalichu'**”* (Ž 16, 5).

Keď svätá Terézia dostala raz od istého kupca hojnejšiu almužnu, uistila ho, že jeho meno je zapísané v

knihe života a že na dôkaz toho stratí celý majetok. A naozaj, kupec prišiel o všetko a zostal chudobným až do smrti.

Svätý Alojz Gonzaga hovorieval: *“Niet istejšieho znamenia, že niekto patrí do počtu vyvolených, ako žiť v bázni Božej, byť sužovaný útrapami a protivenstvami tohto života.”*

14. K svätej chudobe patrí v určitom zmysle aj smrť rodičov a priateľov. Tu treba veľkú trpezlivosť. Mnohí sa po smrti rodičov alebo priateľov zatvárajú do izby a natoľko sa oddávajú zármutku, že svojmu okoliu sa stávajú neznesiteľní. Chcel by som vedieť, komu sa chcú týmto prílišným zármutkom, toľkými neprimeranými slzami zapáčiť. Bohu? Istotne nie, lebo Boh chce, aby sme sa odovzdali do jeho vôle. Duši, ktorá odišla? Ani tej nie! Ak je tá duša zatratená, nenávidí vás i vaše slzy. Ak je spasená a je už v nebi, chce, aby ste za ňu ďakovali Bohu. Ak je v očistci, chce, aby ste jej pomáhali modlitbami, aby ste sa podriadili Božej vôli a stali sa svätými, aby ste boli raz jej spoločníkmi v nebi. Komu teda osoží taký veľký plač? Keď pátrovi Caracciolovi, teatínovi, zomrel brat, oslovil svojich príbuzných, ktorí neprestajne plakali: *“Ach, už dosť, nechajme si tieto slzy pre lepšiu predmet, oplakávajme smrť Ježiša Krista, ktorý je nám otcom, bratom, snúbenicou a zomrel z lásky k nám!”*

Keď nám smrť vyrve niekoho, koho sme milovali, nasledujme zbožného Jóba. Keď mu oznámili, že synovia nešťastne zahynuli, odovzdal sa úplne do Božej vôle a

povedal: ***“Pán dal, Pán vzal; stalo sa, ako sa Pánovi páčilo. Nech je zvelebené meno Pánovo”*** (Jób 1, 21).

III. TRPEZLIVOSŤ V OPOVRHNUTÍ

15. Po tretie, máme sa cvičiť v trpezlivosti a dokazovať svoju lásku k Bohu, keď nás ľudia potupujú.

Keď sa niekto celkom oddá Bohu, Pán sa postará alebo dopustí, aby ním ľudia opovrhovali a prenasledovali ho. Anjel sa zjavil blahoslavenému Henrichovi Susone a upozornil ho: *“Henrich, až dosiaľ si sa umŕtvoval podľa svojej vôle. Odteraz ťa budú umŕtvať iní po svojom.”* Keď sa na druhý deň priblížil k oknu, uzrel psa, ktorý držal v pysku kus plátna a celkom ho roztrhal. Vtom počul tajomný hlas: *“Takto budeš aj ty roztrhaný ústami ľudí!”* Henrich sa ponáhlal na ulicu. Pozorne pozbieral kúsky plátna a zanesol si ich do izby. Pohľadom na roztrhané plátno sa chcel povzbudzovať vo chvíľkach, keď naňho doľahnú predpovedané skúšky.

16. Potupy a prenasledovania sú radosti, ktoré svätí žiadostivo vyhľadávajú. Svätý Filip Neri veľmi trpel v dome svätého Hieronyma, kde s ním niektorí veľmi zle zaobchádzali. Jeho milí synovia v oratóriu pri Novom kostole ho prosili, aby sa presťahoval k nim, ale svätý vytrvalo odmietal. Ostal v dome, kde mu pôsobili toľko nepríjemností celých tridsaťtri rokov. Konečne musel zakročiť sám pápež výslovným rozkazom. Až potom splnil svätý Filip želanie verných synov.

Krásny príklad trpezlivosti nám dal aj svätý Ján z Kríža. Ťažká choroba ho prinútila odísť zo svojho kláštora, kde mal určité pohodlie a kde mu bol predstavený naklonený. Lekári nariadili zmenu vzduchu. Svätý Ján si vybral chudobný kláštor, ktorého predstavený mu nemohol prísť na meno. Po celý čas svätcovho pobytu, ba skoro až do smrti, choval sa k nemu nepriateľsky, pohrdavo, dokonca zakázal rehoľníkom ho navštevovať.

Svätí dospeli až tak ďaleko, že vedome vyhľadávali potupy. Svätá Terézia napísala tieto pamätihodné slová: *“Kto túži po dokonalosti, nech sa chráni povedať, že sa mu bez príčiny krivdí. Kto chce niešť iba ten kríž, ktorý si zaslúži, nikdy nedosiahne dokonalosť.”* Známa je odpoveď, ktorú dal Ukrižovaný svätému mučeníkovi Petrovi, keď sa Pánovi sťažoval, že ho bez príčiny uväznili: *“A čo zlé som urobil ja, že som pribitý na kríži, aby som trpel a umrel za ľudí?”*

Akú útechu nachádzali svätí v súženiach, keď si pomysleli na potupy, ktoré vytrpel Ježiš Kristus! Svätého Eleazara sa pýtala jeho manželka, ako môže tak trpezlivo znášať toľké príkoria, dokonca i od svojich sluhov. Manžel odvetil: *“Keď sa zadívam na potupeného Ježiša, poznávam, že moje príkoria nie sú ničím v porovnaní s tým, čo on vytrpel pre mňa. Potupený Ježiš mi dáva silu, že všetko znášam pokojne.”*

Ako pôsobia utrpenia, potupy, chudoba a všetky ostatné súženia na človeka, ktorý nemiluje Boha? Ešte viac ho vzdalujú od neho. No pre dušu, ktorá Boha miluje, sú dôvodom, aby sa ešte pevnejšie s ním spojila a ešte väčšmi ho milovala. Útrapy, nech sú akokoľvek časté a ťažké,

nielenže neudúšajú, ale ešte väčšmi rozdúchávajú plamene lásky v srdci, ktoré miluje jedine Boha (porov. Pies 8, 7).

17. Rád by si vedel, prečo nás Boh navštevuje takými veľkými krížmi a prečo ho teší, keď nás svet sužuje, potupuje, prenasleduje a zle s nami zaobchádza... Je vari Boh tyran? Ukrutná bytosť, ktorú teší, keď nás vidí trpieť? Nie, náš Boh nie je tyran! Ani ukrutná bytosť. Je voči nám plný milosrdenstva a lásky. Stačí, ak povieme, že z lásky k nám umrel. Raduje sa síce, keď nás vidí trpieť, ale raduje sa pre naše dobro, lebo keď trpíme, odpúšťajú sa nám tresty, ktoré nás čakajú v onom živote za hriechy, ktorých sme sa dopustili proti Božej spravodlivosti. Raduje sa preto, aby nás tieto súženia zbavili pozemských zmyslových rozkoší. Matka, ktorá chce prestať koiť dieťa, natrú si prsník žľou, aby si ho dieťa sprotivilo. Boh sa raduje z nášho utrpenia preto, lebo ak trpíme trpezlivo a odovzdane, podávame dôkaz o našej láske. Raduje sa napokon preto, lebo utrpením si môžeme získať väčšiu slávu v nebi. Všetky tieto dôvody, prečo sa Pán teší, keď nás vidí trpieť, svedčia o jeho milosrdenstve a láske.

18. Ukončme túto kapitolu. Len vtedy sa budeme správne cvičiť v trpezlivosti vo všetkých súženiach, keď budeme presvedčení, že každé súženie pochádza z Božích rúk alebo priamo alebo nepriamo prostredníctvom ľudí.

Ďakujme teda Pánovi za súženie a prijmime s radosťou všetko, čo sa nám určí, príjemné či nepríjemné, lebo všetko nám posiela pre naše dobro. ***“Vieme, že tým, čo milujú Boha... všetko slúži na dobré”*** (Rim 8, 28). A

keď je naše trápenie príliš ťažké, nazrime do pekla, ktoré sme si často zaslúžili. Každý iný trest bude nekonečne ľahší ako peklo.

Aby sme vládali trpezlivo znášať každú potupu, každú bolesť a každé utrpenie, treba sa uchýliť k modlitbe, a nie k úvahám. Boh nám pri nej poskytuje pomoc, lebo vidí, že naše sily sú prislabé. Svätí sa v modlitbe odporúčali Bohu a tak zdolali všetky súženia a prenasledovania.

Modlitba

Pane, presvedčil som sa, že bez utrpenia a bez trpezlivosti v súženiach nemôžem dosiahnuť nebeskú korunu. Kráľ Dávid sa priznáva: ***“Iba on je moje útočisko a moja spása, moja opora, nezakolíšem sa”*** (Ž 62, 6). O to isté prosím aj ja: daj mi trpezlivosť v utrpení! Zaumieňujem si, že pokojne prijmem všetky súženia. Keď však na mňa doľahnú, hneď som smutný a malomyselný. A ak predsa trpím, trpím bez zásluhy a bez lásky, lebo neviem trpieť preto, aby som sa zapáčil Bohu. Ach, môj Ježišu, prosím ťa pre zásluhy trpezlivosti, s ktorou si znášal také veľké muky z lásky ku mne, daj mi milosť, aby som znášal všetky svoje kríže z lásky k tebe!

Milujem ťa z celého srdca, môj drahý Vykupiteľ, milujem ťa, moje najvyššie dobro, milujem ťa, moja láska, ktorá si zaslúžiš, aby si bola nekonečne milovaná.

Nadovšetko ľutujem, že som ťa hneval. Sľubujem, že odovzdane prijmem všetky súženia, ktoré mi pošleš. Ale dúfam, že mi pomôžeš, aby som odovzdane zniesol bolesti smrteľného zápasu a pokojne prijal smrť.

Ó Mária, Kráľovná moja, vypros mi pravú odhodlanosť
vytrpieť všetko, čo na mňa má prísť v živote i pri smrti.

LÁSKA VŠETKO VERÍ

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, VERÍ VŠETKÝM JEHO SLOVÁM

1. Kto miluje, verí všetko, čo povie milovaný. Čím väčšmi niekto miluje Ježiša Krista, tým pevnejšia a živšia je jeho viera. Keď kajúci lotor videl nášho Vykupiteľa umierať na kríži a znášať ukrutné muky s takou veľkou trpezlivosťou, hoci nič zlé neurobil, začínal ho milovať. Uchvátený toľkou láskou a osvietený Božím svetlom uveril, že tento muž bolesti je naozaj Božím Synom. Oboch stihol ten istý pozemský osud. No aký bude osud budúci? Boží Syn odíde k Otcovi a on, lotor? Slzy ľútosti a lásky sa mu lejú z očí a rozpukané pery prosebne volajú: ***“Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva!”*** (Lk 23, 42)

2. Viera je základ, na ktorom spočíva láska, ale zasa láska zdokonaľuje vieru. Kto dokonale miluje Boha, dokonale verí. Láska pôsobí, že človek bez pochyb verí nielen rozumom, ale i vôľou. Niektorí majú čisto rozumovú vieru, ktorá nezapája vôľu. Takí sú hriešnici: dobre vedia, že

viera im prináša pravdu, ale predsa nechcú žiť podľa Božích príkazov. Keby mali živú vieru, verili by, že Božia milosť je najväčšie dobro a že hriech je najväčšie zlo, pretože nás olupuje o Božiu milosť; iste by svoj život zmenili. Keď teda dávajú prednosť biednym dobrám tohto sveta pred Bohom, tým dokazujú, že vôbec neveria alebo že ich viera je veľmi slabá. Veriť rozumom i vôľou znamená mať úprimnú vieru, ale zároveň to znamená veriť láske, ktorá sa nám v Bohu zjavuje a v tejto viere nachádzať svoju radosť. To je dokonalá viera, ktorá sa usiluje podriadiť svoj život pravdám viery.

3. Nie je to preto, že viera je zahalená, ale preto, že tí, čo žijú v hriechu, majú nedostatočnú vieru. Boh naozaj chcel, aby nám pravdy viery boli zahalené a skryté; chcel to preto, aby sme si vierou získali zásluhy. No predsa pravdivosť viery je potvrdená takými jasnými dôkazmi, že pochybovať o nich by bolo nemúdre, bezbožné, ba šialené.

Mnohí ľudia majú slabú vieru pre svoje zlé mravy. Kto pohŕda Božím priateľstvom a oddáva sa zakázaným rozkošiam, žiada si, aby nebolo prikázania, ktoré ich zakazuje, ani trestu pre hriešnika. Táto túžba ho vedie k tomu, že odvracia zrak od večných právd, od smrti, od súdu, od pekla a od Božej spravodlivosti. Tieto pravdy ho zastrášujú a prekážajú mu v rozkošiach, preto si láme hlavu, ako by našiel aspoň pravdepodobné dôkazy, ktorými by sa presvedčil alebo si nahovoril, že niet ani Boha, ani duše, ani pekla. A tak chce žiť a umrieť ako zviera, ktoré nemá ani zákon ani rozum.

4. Táto skaza mravov je prameňom, z ktorého vyvieralo a stále vyviera toľko kníh a toľko systémov, ako materializmus, indifferenizmus, deizmus, polyteizmus, naturalizmus. Jedni popierajú jestvovanie Boha, iní Božiu prozreteľnosť. Títo hovoria, že Boh síce ľudí stvoril, ale viac sa o nich nestará. Je mu jedno, či ho milujú, alebo urážajú, či budú spasení, alebo zatratení. Iní popierajú Božiu dobrotu. Tvrdia, že Boh stvoril niektoré duše pre pekle, a preto ich sám navádza na hriech, aby zahynuli a večne mu v ohni zlorečili.

5. Akí sú ľudia nevďační a zlomyseľní! Boh ľudí stvoril vo svojom milosrdenstve, aby boli v nebi večne blažení. Zahrnul ich takým svetlom, dobrodeniami a milosťami, len aby mali účasť na jeho večnom živote. Preto ich vykúpil nesmiernym utrpením a nesmiernou láskou. A ľudia sa usilujú neveriť, aby sa mohli voľne vyžívať v nerestiach. No darmo sa namáhajú. Pred Bohom sa neskryjú. Títo nešťastníci nebudú môcť nikdy umlčať výčitky svedomia a strach z Božej pomsty.

O tomto predmete som vydal osobitnú knihu pod názvom *Pravdivosť viery*. Tam som jasne dokázal márnosť všetkých systémov moderných nevercov.

Ó, keby ľudia zanechali svoje neresti a vrátili sa k milovanému Ježišovi! Potom by zmizli pochybnosti o dare viery a všetci by pevne uverili v pravdy, ktoré Boh zjavil.

6. Kto z celého srdca miluje Ježiša Krista, stále uvažuje o večných pravdách a nimi sa riadi v každom počínaní. Kto miluje Ježiša, rozumie výroku Múdrosti:

“Márnosť, len márnosť a všetko je márnosť” (Kaz 1, 2).

Každá pozemská veľkosť je dym, blato a klam. Jediné dobro a pravá blaženosť je v milovaní Stvoriteľa a v plnení jeho vôle. Len tým sme, čím sme pred Bohom. Kto miluje Ježiša, ten pochopí, že keby sme aj celý svet získali, nič nám to nepomôže, ak stratíme dušu; pochopí, že všetky pozemské dobrá nemôžu uspokojiť ľudské srdce, ale že ho uspokojí iba Boh; pochopí, že treba opustiť všetko, aby sme získali všetko.

7. Láska všetko verí. Všetci kresťania nie sú takí zlí, ako tí, o ktorých sme hovorili, že nič nechcú veriť, aby sa mohli voľne a bez výčitiek oddávať svojim vášňam. Sú kresťania, ktorí veria, ale ich viera chradne. Veria v najsvätejšie tajomstvá, veria v pravdy zjavené v evanjeliu, v najsvätejšiu Trojicu, vo vykúpenie, vo sviatosti. A predsa neveria celému evanjeliu. Ježiš Kristus blahoslaví chudobných v duchu, blahoslaví tých, čo žalostia, tých, čo sú hladní a smädní, tých, ktorých svet prenasleduje a na ktorých nepravdivo všetko zle hovorí (porov. Mt 5, 4 n.). Oni však hovoria: *“Blahoslavený, kto má peniaze, blahoslavený, kto netrpí, blahoslavený ten, čo si môže dopriať. Chudobný je ten, čo je prenasledovaný a s kým svet zle zaobchádza.”* Treba o nich povedať, že vôbec neveria v evanjelium alebo veria len sčasti.

Kto však verí všetkým slovám evanjelia, pokladá si za výsadu a prijíma to ako dôkaz Božej priazne, keď je na tomto svete chudobný, nemocný, keď mu svet nemôže prísť na meno. To je viera, to sú slová toho, ktorý verí

všetko, čo obsahuje evanjelium, a ktorý naozaj miluje Ježiša Krista.

Modlitba

Môj milovaný Vykupiteľ, život mojej duše, verím, že ty si jediné dobro, hodné milovania. Verím, že ty ma najväčšmi miluješ, lebo len láska ťa priviedla k tomu, že si za mňa zomrel strávený bolesťami. Verím, že najväčšie šťastie v tomto i onom živote je milovať ťa a plniť tvoju vôľu. Toto všetko pevne verím, a preto sa zriekam všetkého, aby som bol celý tvoj, aby som nemal nič iné okrem teba. Pomôž mi pre zásluhy tvojho utrpenia a povedz, čo si odo mňa žiadaš. Neomylná Pravda, verím v teba! Nekonečné Milosrdenstvo, dúfam v teba. Nekonečná Dobrota, milujem ťa. Nekonečná Láska, ktorá si sa mi celá darovala vo svojom utrpení a vo Sviatosti oltárnej, celý sa ti oddávam.
I k tebe sa utiekam, útočište hriešnikov, Matka Božia, Mária.

LÁSKA VŠETKO DÚFA

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA, DÚFA, ŽE OD JEŽIŠA KRISTA VŠETKO DOSTANE

1. Nádej rozvíja lásku a láska rozvíja nádej. Nádej v Božiu dobrotu rozmnožuje v nás lásku k Ježišovi. Svätý Tomáš píše: *“Keď od niekoho očakávame nejaké dobro, sme k nemu priťahovaní ako k svojmu dobru a začíname ho milovať.”* Boh nechce, aby sme svoju dôveru vkladali do stvorenia: **“Nespoliehajte sa na kniežatá”** (Ž 146, 2), a zlorečí tomu, čo dôveruje v človeka (porov. Jer 17, 5). Nechce, aby sme sa spoliehali na stvorenia, lebo nechce, aby sme im venovali svoju lásku. Svätý Vincent z Pauly nás varuje: *“Nespoliehajme sa príliš na ľudskú priazeň. V akej miere sa prikláňame k tvorom, v takej miere sa od nás vzdáľuje Tvorca. Naopak, čím viac dúfame v Boha, tým istejšie napredujeme v láske k nemu.”*

“Pobežím po ceste tvojich príkazov, lebo ty dávaš môjmu srdcu odvahu” (Ž 119, 32). Ó, ako beží po ceste dokonalosti ten, kto má srdce naplnené dôverou v Boha! Nebeží, ale letí! Keďže sa celkom spoľahol na Pána, stratil svoju slabosť a stal sa silným tou silou, ktorú Boh udeľuje tým, čo mu dôverujú. Títo rozprestrú krídla ako orly, vzlietnu a neúnavne sa vznášajú nahor, neochabujú. Orol, čo sa vznáša do výšok, približuje sa k slnku; duša posilnená dôverou opúšťa zem a v láske sa tesnejšie spája s Bohom.

2. Nádej rozmnožuje lásku k Bohu; rovnako láska upevňuje nádej. Láskou nás Boh prijíma za synov. V prirodzenom poriadku sme dielom jeho rúk, ale v poriadku nadprirodzenom na základe zásluh Ježiša Krista sa stávame Božími deťmi a máme účasť na jeho božskej prirodzenosti.

“Tým nám daroval vzácne a veľmi veľké prislúbenia, aby ste sa skrze neho stali účastnými na božskej

prirodzenosti” (2 Pt 1, 4). Deti majú právo na dedičstvo. Ak sme Božími deťmi, sme aj dedičmi neba; deti majú bývať v otcovskom dome. Naším otcovským domom je nebo. Láskou sa upevňuje nádej na raj. Duše, ktoré milujú Boha, neprestajne volajú: *“Príd, príd kráľovstvo tvoje!”*

3. Ako človek, tak i Boh sa odpláca láskou: ***“Ja milujem tých, čo mňa milujú”*** (Prís 8, 17) a obohacuje milosťami toho, kto ho s láskou hľadá (porov. Nár 3, 25). Kto Boha väčšmi miluje, väčšmi dúfa v jeho dobrotu. Z tejto dôvery čerpajú svätí neochvejný pokoj, ktorý spôsobuje, že sú vždy veselí a pokojní aj uprostred súženia. Svätí vedia, že Ježiš je štedrý k tomu, kto ho miluje. Preto je ich jedinou nádejou a v ňom nachádzajú odpočinok.

Nevesta z Piesne piesní bola nesmierne šťastná, lebo milovala výhradne svojho milého a on jej rovnakou mierou odplácal. Bol jej jedinou oporou, preto sa nemusela ničoho obávať: ***“Ktože je tá, čo vystupuje zo stepi, opretá o svojho milého?”*** (Pies 8, 5) Veľmi pravdivo hovorí Kniha múdrosti: ***“Súčasne s ňou som dostal aj iné dobrá”*** (Múd 7, 11).

4. Hlavným predmetom kresťanskej nádeje je vlastniť Boha v kráľovstve blažených. Táto nádej nie je prekážkou lásky, lebo je s ňou nerozlučne spojená. Láska v nebi dosiahne dokonalosť a svoje naplnenie.

Láska, hovorí Kniha múdrosti, je nekonečné dobro, ktoré nás robí priateľmi Boha: ***“Je nevyčerpatelným pokladom pre ľudí. Tí, čo ho získajú, stávajú sa Božími priateľmi”*** (Múd 7, 14). Anjelský učiteľ svätý Tomáš píše, že priateľstvo sa zakladá na spoločnej účasti na dobre. A keďže priateľstvo nie je nič iné ako vzájomná láska medzi priateľmi, je nevyhnutné, aby sa vzájomne delili o dobrá podľa toho, koľko komu patrí. *“Keby nebolo spoločnej účasti, nebolo by priateľstva.”* Preto Ježiš Kristus nazval svojich učeníkov priateľmi, lebo im oznámil všetky svoje tajomstvá: ***“Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca”*** (Jn 15, 15).

5. Svätý František Saleský hovorí: *“Predstavme si nemožnú vec, že by jestvovala nekonečne dobrá bytosť, ktorej by sme nijako nepatrili a s ktorou by sme sa nemohli spojiť ani dohovoriť; určite by sme si ju väčšmi vážili ako seba. Mohli by sme túžiť po tom, aby sme ju milovali, no vlastne by sme ju nemilovali, lebo láska túži po spojení. A ešte menej by sme mohli očakávať lásku od nej, pretože láska je priateľstvo a priateľstvo sa zakladá na účasti a napokon na spojení.”* Svätý Tomáš z toho vyvodzuje, že láska nevylučuje túžbu po odmene, ktorú nám Boh pripravuje v nebi, ale nám ju dokonca predstavuje ako hlavný predmet našej lásky. Našou hlavnou odmenou je

sám Boh, ktorý je podstatou blaženosti svätých. Priateľstvo totiž žiada, aby priatelia mali účasť na tej istej radosi.

6. O tejto účasti, o tomto vzájomnom dare sa zmieňuje snúbenica v Plesni piesní: **“Môj milý je môj a ja som jeho”** (Pies 2, 16). Duša sa v nebi dáva celá Bohu a Boh sa celý dáva duši podľa jej schopnosti, podľa miery jej zásluh.

Avšak duša poznáva aj svoju ničotu tvárou tvár nekonečnej Božej dobrote. Jasne si uvedomuje, že Boh si nekonečne viac zasluhuje jej lásku, ako ona si zasluhuje lásku Boha. Preto túži oveľa väčšmi po tom, aby sa zaľúbila Bohu, než aby sa sama radovala. A preto sa väčšmi teší z toho, že sa môže celkom oddať Bohu, aby sa mu páčila, ako z toho, že sa jej Boh celý dáva. A to ju podnecuje, aby sa sama darovala Bohu vrúcnejšou láskou. Raduje sa z oslavy, ktorú jej Boh udeľuje, ale raduje sa preto, že ju môže opäť vrátiť Bohu a pokiaľ je to možné, jeho slávu zväčšovať.

Duša nemôže v nebi nemilovať Boha všetkými silami, ako ani Boh ju nemôže nenávidieť. Keby však bolo možné, že by Boh mohol nenávidieť dušu, ktorá ho miluje, a blažená duša by mohla žiť bez lásky k nemu, predsa by radšej znášala všetky pekelné muky, len keby ju on nenávidel. Nechcela by žiť bez lásky k nemu, aj keby pri tom požívala všetky ostatné nebeské rozkoše. Blažená duša vie, že Boh si zasluhuje byť nekonečne väčšmi milovaný ako ona, preto oveľa väčšmi túži milovať ho ako byť ním milovaná.

7. *“Láska všetko dúfa.”* Kresťanská nádej, ako učí svätý Tomáš s Majstrom sentencií, je očakávanie večnej blaženosti s istotou. Táto vyplýva z neomylného Božieho prisľúbenia, že dá večný život svojim verným služobníkom. Keď teda láska vyháňa hriech, odstraňuje zároveň prekážku blaženosti. Čím väčšia je láska, tým väčšmi rozmnožuje a spevňuje našu nádej. Táto nádej neznižuje čistotu lásky, lebo láska - podľa svätého Dionýza Areopagitu - prirodzene túži po spojení s predmetom svojej lásky. Láska je zlatou reťazou, ktorá navzájom spája srdce milujúceho s milovaným. A keďže sa toto spojenie nemôže uskutočniť na diaľku, milujúci si vždy žiada prítomnosť milovaného. Keď bola snúbenica z Piesne piesní vzdialená od svojho milého, vzdychala a prosila svoje družky, aby mu oznámili, ako sa trápí, žeby prišiel a potešil ju svojou prítomnosťou (Pies 5, 8). Kto miluje Ježiša Krista, nemôže žiť tu na zemi bez toho, aby netúžil a nedúfal, že čoskoro príde do neba, aby sa spojil so svojím milovaným Pánom.

8. Kto teda túži prísť do neba, aby tam uzrel Boha, nie tak pre vlastnú blaženosť, ktorú mu zabezpečí jeho láska k nemu, ako skôr pre radosť, ktorú pripraví Bohu svojou láskou, toho láska je čistá a dokonalá. Čím väčšia bude láska, tým väčšia bude blaženosť. Tieto dve zložky sa nedajú oddeliť. No blahoslavení pociťujú oveľa väčšiu blaženosť v láske k Bohu ako v odmene za ňu.

Niektorí namietnu: Túžiť po odmene je láska žiadostivá, a nie priateľská. Rozlišujeme časné odmeny prisľúbené ľuďmi a nebeské odmeny prisľúbené Bohom tým, čo ho milujú. Odmeny, ktoré dávajú ľudia, bývajú

rozličné podľa osôb. Ak niekoho odmeňujú, nedávajú seba, ale iba svoje dobré. No hlavná odmena, ktorú Boh udeľuje blahoslaveným je v tom, že im dáva seba samého (porov. Gn 15, 1). Teda ak túžime po nebi, túžime po Bohu, ktorý je naším posledným cieľom.

9. Rád by som sa zmienil o pochybnosti, ktorá ľahko môže skrsnúť v duši, ktorá miluje Boha a snaží sa vo všetkom podriaďovať jeho vôli. Keby tejto duši bolo zjavené, že bude večne zatratená, bola by povinná prijať tento výrok, aby sa podriadila Božej vôli? Svätý Tomáš odpovedá záporne. Vraví dokonca, že by hrešila, keby k tomu privolila, lebo by súhlasila žiť v stave, ktorý je spojený s hriechom a protiví sa jej poslednému cieľu, ktorý jej určil Boh. Boh nestvoril duše pre pekel, aby ho tam nenávideli, ale pre nebo, aby ho tam milovali. Preto nechce smrť hriešnika, ale chce, aby sa obrátil a spasil. Pán nechce zatradiť nikoho, zatratení budú len ten, kto chce byť zatratení. Kto by teda súhlasil so svojou večnou záhubou, nepodriadil by sa Božej vôli, ale hriechu. A ešte jedna otázka. Keby Boh predvídal niečí hriech, rozhodol by o jeho zatratení a toto rozhodnutie by mu zjavil, bol by tento človek povinný s ním súhlasiť? Nijako nie! Toto zjavenie by nesmel pokladať za neodvolateľné rozhodnutie, iba ak za hrozbu, ktorú by Boh splnil, keby zotrval v hriechu.

10. Každý nech sa snaží odmietnuť tieto hrozné myšlienky, ktoré sú iba na to, aby oslabili nádej a lásku. Milujme Ježiša Krista, ako len môžeme, v každom okamihu túžme po tom, aby sme ho v nebi uzreli a dokonale ho

milovali. A to nech je hlavným predmetom celej našej nádeje: dostať sa do neba a milovať Boha všetkými silami. Pravda, už v tomto živote máme príkaz milovať Boha **“z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle”** (Lk 10, 27), predsa však za svojho pozemského života tento príkaz nemôžeme dokonale vyplniť. Len Ježiš Kristus, Boh a človek, a najsvätejšia Panna Mária, ktorá bola naplnená milosťou a uchránená od dedičnej viny, ho dokonale vyplnili. Avšak my, úbohé Adamove deti, poškvrnené hriechom, nemôžeme milovať Boha bez istých nedokonalostí. Až v nebi, kde ho uzrieme z tváre do tváre, budeme ho dokonale milovať a bude pre nás nemožné nemilovať ho zo všetkých síl.

11. To je cieľ našich túžob, vzdychov, myšlienok, našej nádeje: stretnúť sa s Bohom v nebi, milovať ho zo všetkých síl a tešiť sa z jeho blaženosti. Je isté, že v kráľovstve šťastia sa blažení radujú z vlastnej blaženosti. Ale ich hlavným šťastím, ktoré pohlcuje a prevyšuje ostatné, je poznanie blaženosti, ktorú prežíva ich milovaný Boh. Ved' milujú Boha nekonečne väčšmi ako seba samých. Každý z nich by rád stratil všetku svoju blaženosť a vytrpel každú muku, aby Bohu nechýbala, keby to bolo možné, ani čiastočka blaženosti. Čo nebo robí pre ľudí nebom, je vidieť, že Boh je nekonečne šťastný a že jeho šťastie je večné. Takto sa vysvetľujú Pánove slová, adresované každej duši, ktorú určil pre slávu: **“Vojdi do radosti svojho pána!”** (Mt 25, 21) Nevchádza teda radosť do blahoslaveného, ale blahoslavený vchádza do radosti svojho Boha, lebo Božia

blaženosť je hlavným predmetom radosti blahoslaveného. Božie bohatstvo bude jeho bohatstvom, Božia blaženosť jeho blaženosťou.

12. Keď sa duša dostane do neba a svetlo slávy jej odhalí nekonečnú Božiu krásu, bude celá uchvátená a strávená láskou. Duša akoby prestala jestvovať, vnorí sa do onoho mora nekonečnej Božej dobroty. Zabudne na seba a opojená svätou láskou bude myslieť iba na to, aby milovala svojho Boha. ***“Pijú z potoka tvojich rozkoší”*** (Ž 36, 9). Kto z neho pil, už nemyslí na seba. Duša opojená Božou krásou bude myslieť iba na to, aby milovala Boha a jemu sa páčila. Bude túžiť, aby bol celý jej, a v tom okamihu ho už má bez obáv, že by ho mohla stratiť. Želá si, aby mu v každom okamihu celkom patrila a v každom okamihu sa dáva Bohu bez výhrad. Boh ju s láskou objíma a drží vo svojom objatí a bude ju držať po celú večnosť.

13. Duša v nebi je teda celkom spojená s Bohom a miluje ho zo všetkých síl, dokonalou a plnou láskou. Pravda, táto láska je konečná - lebo tvor nie je schopný nekonečnej lásky - ale predsa je taká veľká, že dušu úplne uspokojuje a nasycuje. Aj Boh sa duši celkom zjavuje, celý sa s ňou spája a naplňa ju sebou v takej miere, v akej je duša schopná prijať ho podľa miery svojich zásluh. Spája sa s ňou nie prostredníctvom vonkajších darov, osvietení a prejavov lásky, ako to robí za nášho pozemského života, ale svojou vlastnou podstatou. Oheň rozpaľuje železo a tak ho preniká, že ono sa stáva akoby ohňom; podobne Boh preniká dušu a naplňa ju sebou. Duša pritom nestráca

svoju podstatu, ale tak sa ponára do oceánu Božieho bytia, že sa v ňom zdanlivo stráca. To je ten druh blaženosti, ktorý Apoštol želá svojim žiakom: **“aby vás naplnila Božia plnosť celá”** (Ef 3, 19).

14. To je posledný cieľ, ktorý nám Boh vo svojej добрote určil a ktorý máme očakávať vo večnosti. Tak to bude v nebi, kde sa uskutoční dokonalé spojenie s Bohom. Naša duša nenájde úplný odpočinok tu na zemi, uspokojí sa až vtedy, keď sa s Bohom v nebesiach dokonale spojí. Povedali sme teda nepravdu, keď sme uviedli, že tí, čo milujú Boha, nájdu odpočinok v odovzdanosti do Božej vôle? Vonkoncom nie! No dokonalý pokoj budú požívať až vtedy, keď sa budú dívať na Boha z tváre do tváre a budú stravované jeho láskou. Kým však duša dosiahne tento cieľ, ostáva jej len nepokoj, plač, vzdychanie a nárek: **“Hľa, moja veľká trpkosť mi je pre dobro, ty si vyrval môj život z priepasti záhuby”** (Iz 38, 17).

15. Áno, môj Bože, žijem v pokoji v tomto slzavom údolí, lebo je to tvoja vôľa. Predsa však pociťujem nevýslovnú trpkosť, lebo vidím, že som od teba vzdialený a len nedokonale s tebou spojený. Ved' ty si môj cieľ, moje všetko, môj dokonalý odpočinok. Už sa nedivím svätým, ktorí horeli k tebe úprimnou láskou, že na svete nič iné nerobili, iba vzdychali po nebi. Chápeť Dávida, ktorý bolestne volá: **“Beda mi, že som vyhnancom...”** (Ž 120, 5). Rozumiem slovám: **“... nasýtím sa pohľadom na teba”** (Ž 17, 15). Aj ja si žiadam so svätým Pavlom byť s Kristom (Flp 1, 23). Nedivím sa ani Františkovi Assiskému, keď

odhodlane hovorí: *“Dobro, ktoré očakávam, je také veľké, že každé trápenie mi je drahé.”* Takto vzdychá dokonalá láska.

Podľa učenia anjelského učiteľa najvyšší stupeň lásky, ktorý môže duša na zemi dosiahnuť, je intenzívna túžba prísť do neba, zjednotiť sa s Bohom a radovať sa s ním. Táto radosť nespočíva natoľko v prijímaní daru radosti od Boha, ako skôr v šťastí z toho, že Boh sa raduje; veď duša ho miluje viac ako seba.

16. Najväčším trápením svätých duší v očistci je túžba mať Boha. A táto bolesť bude trýzniť zvlášť tie duše, ktoré na tomto svete málo túžili po nebi. Kardinál Bellarmino vraví, že v očistci je žalár, v ktorom niektoré duše netrpia telesne, ale iba tým, že nemôžu vidieť Boha. O tom sa zmieňujú svätý Gregor, svätý Béda Ctihodný, svätý Vincent Ferreri, svätá Brigita. Boh neukladá tento trest za spáchané hriechy, ale len za chlad v túžbach po nebi. Mnohé duše túžia po dokonalosti, ale sú veľmi ľahostajné, keď sa majú rozhodovať, či odísť do neba, alebo zostať v tomto pozemskom živote. Večný život je dobro, ktoré s ničím nemožno porovnávať a ktoré nám Ježiš Kristus zaslúžil svojou smrťou. Preto trestá v očistci tie duše, ktoré málo túžili po večnej radosti.

Modlitba

Ó, Bože, môj Stvoriteľ a Vykupiteľ, ty si ma stvoril pre nebo. Vytrhol si ma z pekla, aby si ma uviedol do raja, a ja som ťa tak často urazil, zriekol som sa neba a zmieril sa s

myšlienkou, že som odsúdený do pekla! Ale nech je požehnané tvoje nekonečné milosrdenstvo, lebo si mi, ako dúfam, vždy odpustil a vytrhol ma z pekla. Môj Ježišu, kiež by som ťa nikdy nebol urazil! Kiež by som ťa bol vždy miloval! Je mi útechou, že mi ostáva čas, aby som to urobil.

Milujem ťa, láska mojej duše, milujem ťa z celého srdca, milujem ťa väčšmi ako seba. Viem, že chceš, aby som bol spasený, aby som ťa miloval po celú večnosť v blaženom kráľovstve lásky. Ďakujem ti a prosím ťa, aby si mi pomáhal v živote, ktorý mi ešte ostáva. Chcem ťa tu na zemi veľmi milovať, aby som ťa mohol milovať vo večnosti.

Môj Ježišu, kedy nadíde ten deň, keď už bude po nebezpečenstve, že by som ťa mohol stratiť, a kedy strávený láskou k tebe uzriem tvoju nekonečnú krásu, kedy budem prinútený milovať ťa? Ó, sladké prinútenie! Ó, šťastné, milované a vytúžené prinútenie, ktoré ma zbaví každého strachu, že by som ťa mohol uraziť, a ktoré ma prinúti, aby som ťa miloval všetkými silami! Svedomie ma naplňa strachom, lebo mi hovorí: Čo, ty ešte môžeš očakávať nebo? Ale tvoje zásluhy, môj drahý Vykupiteľ, sú mojou nádejou.

Mária, nebeská Kráľovná, tvoj príhovor u Boha je všemohúci. V teba dôverujem.

LÁSKA VŠETKO VYDRŽÍ

KTO MILUJE JEŽIŠA KRISTA SILNOU LÁSKOU, MILUJE HO I V POKUŠENIACH A BEZÚTEŠNOSTI

1. Najväčším trápením pre duše, ktoré milujú Boha, nie sú chudoba, choroby, opovrhovania a prenasledovania, ale pokušenia a duchovná opustenosť. Kým sa duša teší z Božej prítomnosti plnej nežnosti, bolesti, urážky a osočovania ju nielen netrápia, ale sú jej dokonca vítané, lebo jej dávajú príležitosť, aby ich obetovala Bohu ako dôkaz lásky; sú drevom, ktoré živí oheň. Keď sa však ocitne v pokušeniach a hrozí jej, že stratí Božiu milosť, alebo v bezútešnosti, keď sa bojí, že ju už stratila, to sú utrpenia príliš bolestné pre dušu, ktorá z celého srdca miluje Ježiša Krista. Láska ju však posilní, že ich ponesie trpezlivo a vytrvá na začatej ceste dokonalosti. Ach, aké pokroky robia duše v týchto skúškach, ktorým Boh často vystavuje ich lásku!

I. POKUŠENIA

2. Pre duše, ktoré milujú Ježiša Krista, niet ukrutnejšieho utrpenia nad pokušenie. Všetky ostatné skúšky, ak ich odovzdane prijímú, pobádajú ich k tomu, aby sa ešte tesnejšie spojili s Bohom. Ale pokušenia ich vystavujú nebezpečenstvu, že stratia Ježiša, a preto sú oveľa trpkejšie ako všetky ostatné muky. Pravda, pokušenia nepochádzajú od Boha, ale od diabla alebo od našich

zlých náklonností. **“Ved’Boha nemožno pokúšať na zlé a ani on sám nikoho nepokúša”** (Jak 1, 13). No Boh dovolí najviac pokúšať práve tie duše, ktoré najväčmi miluje. Predovšetkým preto, lebo v pokušeníach najlepšie poznávajú svoju slabosť, poznávajú, že potrebujú Božiu pomoc, aby nepadli. Keď duša cíti, že ju Boh navštevuje útechami, myslí si, že je schopná premôcť všetky nepriateľské útoky a že môže pre Božiu slávu vykonať všetko. Keď však príde prudké pokušenie, keď stojí na kraji priepasti, do ktorej sa môže zrútiť v každom okamihu, vtedy oveľa jasnejšie poznáva, aká je slabá a neschopná odporu, ak jej Boh nepomôže. Toto poznal svätý Pavol, ktorý napísal, že Pán dovolil, aby ho veľmi trápili prudké pokušenia zmyslov, aby nespyšnel: **“A aby som sa nevyvyšoval, bol mi daný do tela osten, satanov posol, ktorý ma bije po tvári...”** (2 Kor 12, 7).

3. Boh dopúšťa na nás pokušenia aj preto, aby sme sa čoraz väčšmi odpútavali od sveta a túžili uzrieť ho v nebeskej vlasti. Keď zbožné duše vidia, že ich vo dne v noci napádajú pokušenia, zošklivujú si svet a volajú: **“Beda mi... už pridlho žijem s tými, čo nenávidia pokoj”** (Ž 120, 5). Túžia po hodine, ktorá ich vyslobodí zo smrteľného tela a vráti im večnú slobodu Božích detí.

Kým však duša žije na tejto zemi, je stále pripútaná k hrude a stále musí zápasit’ s pokušeniami. Toto puto roztrhne iba smrť. Preto duša túži po nej, lebo ona jediná ju zbaví nebezpečenstva, že stratí Boha.

4. Boh dopúšťa na nás pokušenie aj preto, aby sme sa obohatili zásluhami. Kto bol medzi Židmi svätejší ako Tobiáš? A predsa ho Boh podrobil veľmi ťažkej skúške. Koho Boh väčšmi miluje, tomu posielala väčšie ťažkosti

(porov. Tob 12, 13). Duša sa nemá v pokušeníach obávať, že je v nemilosti u Boha. Práve naopak, tým skôr musí byť presvedčená, že ju Boh miluje. Diabol je ľstivý. Našepkáva úzkostlivým dušiam, že už samo pokušenie je hriech a poškvrňuje dušu. Nie! Boha nestráca ten, kto má zlé myšlienky, ale ten, kto s nimi súhlasí. Nech sú nečisté predstavy akokoľvek živé, nech je diabolské našepkávanie akokoľvek silné, ak ich odmietneme, nepoškvrňujú dušu, ale ešte väčšmi ju očisťujú, zosilňujú a robia milšou Bohu.

Svätý Bernard vraví: *“Zakaždým, keď pokušenie premôžeme, získavame novú korunu.”* Anjel sa zjavil istému rehoľníkovi z rádu cistercitov, odovdzaľ mu korunu a kázal mu, aby ju zanesol inému bratovi, ktorý si ju zaslúžil tým, že pred krátkym časom premohol pokušenie. Ani to nás nesmie ľakať, keď zlá myšlienka nechce z našej mysle ustúpiť a jednostajne nás trápi. Stačí, ak ju nenávidíme a usilujeme sa jej zbaviť.

5. Boh je verný. Nedopustí nás pokúšať nad naše sily. *“Skúška, ktorá na vás dolieha, je iba ľudská. A Boh je verný. On vás nedovolí skúšať nad vaše sily, ale so skúškou dá aj schopnosť, aby ste mohli vydržať”* (1 Kor 10, 13). Kto pokušeniam odporuje, nič nestráca, naopak, veľa získava.

Pán často dopúšťa, aby jeho milované duše boli skúšané veľkými pokušeniami, aby si tým získali väčšie zásluhy a v nebi väčšiu slávu. Nehybná voda čoskoro zhnije. Duši, ktorá sa oddáva nečinnosti, žije bez zápasov a bez pokušení, hrozí záhuba. Prečo? Pretože si samolúbo namýšľa, že si získala veľa zásluh a už dosiahla dokonalosť. Preto sa málo obáva, málo sa modlí a málo sa usiluje zabetpečiť si spásu. No ak ňou zmietajú pokušenia, ak pozoruje, že je v nebezpečenstve padnúť do hriechu,

obracia sa k Bohu, utieka sa k Božej Matke, obnovuje predsavzatie, že chce radšej zomrieť ako hrešiť, ponizuje sa a vrhá do náručia Božieho milosrdenstva. A skúsenosť dosvedčuje, že tým nadobúda väčšiu silu a tesnejšie sa pripútava k Bohu.

6. Z toho neplynie, že máme túžiť po pokušení.

Naopak, stále musíme prosiť Boha, aby nás zbavil pokušení, zvlášť tých, o ktorých Boh vie, že by sme im podľahli. To je zmysel prosby: *“A neuved’ nás do pokušenia.”* No keď Boh na nás dopustí pokušenie, neznepokojujme sa, že nás prenasledujú zlé myšlienky, nestrácajme odvahy. Obráťme sa s dôverou na Ježiša a prosme ho o pomoc. On nám istotne neodoprie silu, aby sme ich zdolali. Svätý Augustín nás povzbudzuje: *“Vrhni sa pred ním na kolená, neboj sa, lebo neodstúpi od teba natoľko, aby si padol.”* V úplnej dôvere sa spoliehaj na Boha; ak ťa posielajú do boja, bude stáť pri tebe a chrániť ťa pred pádom.

7. A teraz si všimnime, aké prostriedky musíme používať, aby sme premohli pokušenia.

Učitelia duchovného života ich spomínajú veľa. No najpotrebnejší a najistejší prostriedok - jediný, o ktorom chcem hovoriť - je pokorne a s dôverou sa obrátiť na Boha a volať: ***“Bože, príd’ mi na pomoc, Pane, ponáhľaj sa mi pomáhať!”*** (Ž 70, 2) Táto jediná prosba postačí, aby sme odrazili útoky všetkých pekelných duchov, lebo Boh je nekonečne silnejší ako všetci diabli. On predsa vie, že nie sme takí silní, aby sme sami zdolali všetky pokušenia moci temnoty. Veľmi učený kardinál Gotti hovorí, že Boh nám musí poskytnúť pomoc, keď na nás útočia a hrozí nám nebezpečenstvo, že im podľahneme. Avšak povinný je pomôcť iba vtedy, ak ho pokorne voláme na pomoc.

8. Nemusíme sa báť, že nám Ježiš odoprie pomoc. Vezmi si Sväté písmo a čítaj. Presvedčíš sa, koľkokrát ti Boh prisľúbil pomoc. **“Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním”** (Mt 11, 28). **“Vzývaj ma v čase súženia: ja ťa zachránim a ty mi úctu vzdáš”** (Ž 50, 15). **“Vtedy budeš volať a Pán ti odpovie, budeš kričať o pomoc a on ti povie: ‘Tu som!’”** (Iz 58, 9) **“Kýmže opovrhol, ak ho niekto vzýval o pomoc?”** (Sir 2, 12) Dávid dúfal, že mu Pán pomôže a zvíťazí nad svojimi nepriateľmi. **“Vzývať budem Pána, lebo jemu patrí chvála, a budem zachránený pred nepriateľmi”** (Ž 18, 4). **“Blízky je Pán všetkým, čo ho vzývajú”** (Ž 144, 18). **“Pán je bohatý pre všetkých, ktorí ho vzývajú”** (Rim 10, 12).

9. Dal by Boh, aby sa všetci ľudia k nemu utiekali, keď príde pokušenie. Tak by ho určite nikto neurazil! Mnohí padajú. Zvrátené náruživosti sú príliš silné. Úbožiaci, aby nestratili chvíľkové rozkoše, strácajú najvyššie dobro - Boha. Skúsenosť až priveľmi dosvedčuje, že ten, kto sa v pokušeniach utieka k Bohu, nepadá. Kto sa však neutieka, klesá, a zvlášť v pokušeniach proti čistote.

Šalamún si bol vedomý, že je príliš slabý na to, aby zachoval zdržanlivosť, ak ho Boh nepodporí svojou silou. Preto ponížene predstúpil pred Pána a prosil ho o potrebnú silu (porov. Múd 8, 21). V pokušeniach proti čistote a proti viere neradno zápasíť v otvorenom boji. Oveľa ľahšie zdoláš nepriateľa, ak budeš vzbudzovať úkony lásky alebo ľútosti nad hriechmi, alebo jednoducho obrátiš pozornosť na iný predmet. Len čo sa nám vynorí podozrivá myšlienka, usilujme sa ju potlačiť, zavrime jej dvere pred nosom, zabráňme jej prístup do vnútornej svätyne srdca.

Nezaujímajme sa o to, čo nám chce povedať alebo žiadať si. Strasme ju ako iskru, ktorá nám padne na odev.

10. Ešte väčší pozor si musíme dať, keď už nečisté pokušenie preniklo do srdca, tam rozvinulo svoje vnuknutia a rozbúrilo naše zmysly. V týchto chvíľach nás zachráni iba okamžité pritúlenie sa k Bohu. Volajme úpenlivo: "Pane, príd' mi na pomoc!" Vzývajte najsvätejšie mená Ježiš a Mária, lebo v nich sa skrýva zvláštna sila proti nečistým pokušeniam.

Keď deti zazrú vlka, hneď sa vrhajú do otcovho alebo matkinho náručia a tam sa cítia bezpečné. Tak to robme aj my: utiekajme sa hneď k Pánu Ježišovi a k Panne Márii. Zdôrazňujem slovko hneď. Nepočúvajte pokušenie a nedajte sa s ním do rečí. V knihe *Myšlienky svätých Otcov* sa hovorí, že diabol sa chválil svätému Pachomiovi, ako často privádza k pádu istého mnícha, lebo keď ho pokúša, mních ho počúva a nevolá Boha na pomoc. Naopak druhý diabol sa sťažoval: *"Ja so svojím mníchom nemôžem nič spraviť. Vôbec si ma nevšímne, hneď sa obráti ku svojmu Pánu Bohu - preto odchádzam vždy s porážkou."*

11. Neznepokojme a nerozčuľujme sa, ak pokušenie vytrvalo útočí. Práve tento nepokoj by mohol byť naším zradcom. Diabol by mohol znásobiť úsilie a zapríčiniť náš pád. Odovzdajte sa pokorne do Božej vôle. Ak Boh dopúšťa, aby nás zlá myšlienka sužovala, má iste najsvätejší dôvod. Obráťme sa na Pána: *"Pane, zaslúžim si, aby ma trápilo toto ohavné pokušenie. Prijímam ho ako trest za urážky, ktoré som ti spôsobil. No predsa mi príd' na pomoc a ak je to tvoja vôľa, zbav ma ho."* Vzývajte najsvätejšie mená Ježiš a Mária! Ak ani potom útoky neustanú, obnovujeme

predsavzatie, že chceme znášať každé súženie a radšej tisíckrát zomrieť, ako uraziť milého Boha.

Keby bolo pokušenie také prudké, že by sme boli vo veľkom nebezpečenstve mu privoliť, ponáhľajme sa k Oltárnej Sviatosti, vrhnime sa k nohám Ukrižovaného, padnime na kolena pred obrazom preblahoslavenej Panny Márie, modlime sa s najväčším zápalom, vzdychajme, plačme, kým nám opäť nezasvitne slnko pokoja. Boh je vždy ochotný vypočuť toho, kto ho prosí. On nám dá silu odporovať, nie naše úsilie. Najprv však žiada našu námahu, potom doplní našu neschopnosť, slabosť, s jeho pomocou zvíťazíme.

12. Nezabúdajme ani na znamenie svätého kríža. Diabol sa ho bojí. Žehnajme sa ním v pokušení a satan odstúpi.

Je veľmi užitočné zveriť sa s pokušením duchovnému otcovi. Svätý Filip Neri hovorieval, že pokušenie, ktoré sme vyjavili, sme už spoločne premohli.

Treba zdôrazniť a pripomenúť, že je všeobecným názorom teológov, a to aj prísnejšieho smeru, že osoby, ktoré dlhší čas viedli duchovný život a sú na pochybách, či privolili k ťažkému hriechu, majú byť presvedčené, že nestratili Božiu milosť. Je totiž mravne nemožné, aby sa vôľa dlhší čas v dobrých predsavzatiach utvrdená naraz zmenila a privolila k smrteľnému hriechu bez toho, žeby si to jasne neuvedomila. Ťažký hriech je také strašné zlo, že nemôže vstúpiť do duše, ktorá sa ho dlhý čas hrozila, bez toho, aby si to jasne neuvedomila. To som zreteľne dokázal vo svojej *Morálke*. Svätá Terézia sa vyslovila: *“Nik nie je zatratený bez toho, že by o tom nevedel, a nik nie je oklamáný bez toho, že by nechcel byť oklamáný.”*

13. Mnohé duše utvrdené v čnosti majú veľmi citlivé svedomie, ale pritom sú veľmi bojazlivé, zvlášť keď ich znepokojujú pokušenia proti viere a čistote. Týmto dušiam by mal spovedník zakázať pokušenia vyjavovať a o nich hovoriť. Keby totiž boli povinné ich vyjavovať, rozvažovali by, ako tie myšlienky vznikli, či o nich rady rozprávali, či v nich nemali záľubu. Takýmto prílišným uvažovaním by zlé myšlienky vnikli hlbšie a ešte väčšmi ich znepokojovali.

Ak spovedník má istotu, že duša s týmito myšlienkami nesúhlasí, urobí dobre, keď jej pod poslušnosťou zakáže o nich hovoriť. Takto si počínala svätá Jana de Chantal. Rozprávala o sebe, že veľa rokov ju znepokojovali hrozné búrky pokušení, ale nikdy si nebola vedomá toho, že by s nimi súhlasila. Preto sa z nich ani nikdy nespovedala, poslúchajúc tak pokyn svojho duchovného vodcu. Mučili ju záchvaty úzkostlivosti, vnárala sa a opäť vynárala z vln pochybnosti. Jediným jasným bodom, ktorý jej svietil v tomto strašnom a bolestnom vlnobití, bola poslušnosť duchovnému vodcovi. No ako sme už povedali, zásadne je veľmi užitočné zveriť sa spovedníkovi, aby sa pokušenie oslabilo.

14. Avšak znovu zdôrazňujem, najúčinnější zo všetkých prostriedkov, prostriedok prostriedkov je modlitba. Vzáývať Boha o pomoc a prosiť tak dlho, kým pokušenie trvá. Pán nám často nedopraje víťazstvo na prvú prosbu, ale na druhú, na tretiu, na štvrtú. Buďme presvedčení, že od modlitby závisí všetko naše dobro, od modlitby závisí víťazstvo nad pokušením, závisí láska k Bohu, dokonalosť, zotrvanie a večná spása.

15. Nieкого, kto bude čítať moje duchovné knihy, bude už unavovať, že príliš často opakujem a zdôrazňujem

dôležitosť a nevyhnutnosť modlitby. Mne sa však zdá, že som ešte hovoril príliš málo. Viem, že peklo na nás útočí vo dne v noci, že diabol nepremešká nijakú príležitosť, aby nás priviedol k pádu. Viem, že bez Božej pomoci nevládzeme odporovať útokom pekla. Ako sa máme vyzbrojiť do tohto boja? Apoštol píše: **“Oblečte si Božiu výzbroj, aby ste mohli čeliť úkladom diabla. Lebo nás nečaká zápas s krvou a telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach. Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v deň zla odolať, všetko prekonať a obstáť!”** (Ef 6, 11 n.) Na akú výzbroj myslí Apoštol? **“Vo všetkých modlitbách a prosbách sa modlite v každom čase v Duchu! A v ňom vytrvalo bdejte a proste za všetkých svätých!”** (Ef 6, 18)

Oblečme si teda túto výzbroj, modlime sa vrúcne a neprestajne. Prosme Boha, aby nám prišiel na pomoc, lebo bez jeho pomoci nezmôžeme zvíťaziť.

Sväté písmo nám nič také dôrazne neodporúča ako modlitbu: **“Vzývaj ma... a ja ťa zachránim”** (Ž 50, 15) **“Rozpovedal im podobenstvo, ako sa treba stále modliť a neochabovať”** (Lk 18, 1). **“Proste a dostanete”** (Mt 7, 7). **“Bez prestania sa modlite!”** (1 Sol 5, 17)

Keď Sväté písmo tak často hovorí o modlitbe, ani mne sa nezdá, že som o nej hovoril veľa, ale naopak, veľmi málo.

16. Želám si, aby kazatelia nič tak svojim poslucháčom neodporúčali ako modlitbu; aby spovedníci k ničomu tak horlivo svojich kajúcnikov nepovzbudzovali ako k modlitbe; aby duchovní spisovatelia o ničom tak obširne nepísali ako o modlitbe. Avšak to ma práve bolí a myslím, že je to trest za naše hriechy, že kazatelia, spovedníci a

spisovatelia hovoria o modlitbe veľmi málo. Nepochybujem, že kázne, rozjímania, prijímania, umŕtvovania sú pre duchovný život veľmi užitočné. Ak sa však v pokušeniach nebudeme odporúčať Bohu, padneme a nepomôžu nám všetky kázne, rozjímania, prijímania, skutky kajúcnosti a dobré predsavzatia. Ak sa chceme spasiť, stále sa modlime. Odporúčajme sa nášmu božskému Vykupiteľovi, ale zvlášť vo chvíľach pokušenia. Neprosme len, aby sme zotrvali v dobrom, ale prosme aj o milosť, aby sme sa vedeli vždy modliť. Utiekajme sa vždy aj k Božej Matke, ktorá je rozdávatelkou milostí, ako hovorí svätý Bernard: **“Hľadajme milosť, ale hľadajme ju skrze Máriu.”** Ten istý svätec nás uisťuje, že Boh nechcel, aby sme dostali nejakú milosť, čo neprešla Máriinymi rukami.

Modlitba

Ježišu, môj Vykupiteľ, pre tvoju vyliatu krv dúfam, že si mi odpustil urážky, ktoré som ti spôsobil, a dúfam, že sa dostanem do neba, aby som ti tam vždy ďakoval. **“Pánovo milosrdenstvo chcem ospevovať na veky”** (Ž 89, 2). Uvedomujem si, že som v minulosti neraz padol, lebo som ťa neprosil o sväté zotrvanie. Teraz ťa oň prosím: **“Nedaj mi odlúčiť sa od teba!”** Zaumieňujem si, že ťa vždy o to budem prosiť, ale zvlášť vtedy, keď mi bude hroziť pokušenie. To si pevne zaumieňujem a to ti sľubujem. Čo mi však pomôže predsavzatie a sľub, ak mi ty nedáš milosť, aby som prichádzal k tvojim nohám? Prosím ťa pre zásluhy tvojho umučenia, daj mi milosť, aby som sa vo všetkých potrebách utiekal k tebe.

Ó, Mária, moja Kráľovná a Matka! Pre lásku, ktorou tvoje srdce blžalo k Ježišovi, vypros mi milosť, aby som sa vo svojom živote v každej potrebe utiekal k tvojmu Synovi a k tebe!

II. OPUSTENOSŤ

17. Svätý František Saleský vraví: *“Zbožnosť nespočíva v blaženosti, príjemnostiach, útechách a citovej nežnosti srdca.”* Pravá zbožnosť je v rozhodnej vôli konať všetko, čo sa páči Bohu.

Boh k sebe pripútava najmilšie duše duchovnou suchotou. Pripútanosť k nezriadeným náklonnostiam nás odvádza od skutočného spojenia s Bohom. Ak chce Pán v niekom prebudiť dokonalú lásku k sebe, usiluje sa odlúčiť ho od náklonnosti k stvoreným dobrám. Predovšetkým mu odopiera pozemské majetky, svetské rozkoše, slávu a zvučné meno, zbavuje ho postupne priateľov, rodičov, zdravia. Keď duša vidí, že na svete nič nemá, že ňou všetci pohrdajú, že statila tých, ktorých milovala; keď pozoruje, že sprievodcami jej života sú iba choroby a bieda, že nemá priateľa, ktorému by sa vyžalovala, nemá rodičov, na srdci ktorých by si odpočinula; keď ju sklamalo všetko, čomu dosiaľ verila, mimovoľne obracia svoj zrak k Bohu, jemu jedinému venuje všetky svoje city, lebo on jediný jej ostal verný.

18. Aby sa duša naučila vážiť si duchovné dobré, Boh jej dáva spočiatku veľkú duchovnú útechu, ktorá naplňa jej oči prúdom oblažujúcich slz a srdce podivnou sladkosťou. Čo sú všetky zmyslové radosti proti tejto sladkosti? V tejto dobe duchovných útech sa duša trýzni kajúcimi skutkami, postí sa a bičuje, svoje telo trápi ostrými retiazkami. V tomto sebaumŕtvení nepozná často hraníc, ani rozumnosti. Tu musí zasahovať duchovný vodca. Musí ju pevne držať na uzde. Má jej zakázať umŕtvovania, ktorých sa sama dožaduje. V záchvate citovej horlivosti mohla by si svojou nerozvážnosťou uškodiť na zdraví. Diabol je

prefíkaný. Vie, že sa mu táto duša vymkýna z rúk. S nevôľou pozoruje, že ju Boh zahrňa útechami tak ako všetkých začiatočníkov. Diabol sa usiluje ohroziť spásu tohto človeka a našepkáva mu, aby sa trýznil do krajnosti. Chce, aby si týmito nerozumnosťami zavinil chorobu. Keď ochorie, zaiste zanechá všetky umŕtvenia. Teraz mu otvorí oči, aby videl v skreslenom svetle svoj doterajší nerozumný život, aby si ho zhnusil. Keď toto dosiahol, dušu si opäť získal. Ved's umŕtvovaním zanechá i modlitbu, prijímanie, všetky duchovné cvičenia a vráti sa na starú cestu.

Duchovný vodca musí byť v tejto veci veľmi skúpy. Nesmie začiatočníkom dovoľovať všetky kajúce skutky, po ktorých dychtia. Nech ich povzbudzuje k vnútornému umŕtvovaniu, aby trpezlivo znášali pohrdanie a rozličné protivenstvá, aby poslúchali predstavených, krotili zvedavosť... Upozorní ich, že až potom, keď si nadobudnú skúsenosť vo vnútorných umŕtveniach, stanú sa hodnými prikročiť k umŕtveniam vonkajším.

Niektorí lenivci hovoria, že vonkajšie umŕtvovanie je neužitočné alebo len málo osoží. Nepochybujem, že vnútorné umŕtvovanie je k dokonalosti najpotrebnejšie, ale preto ešte nie je vonkajšie umŕtvovanie zbytočné. Svätý Vincent z Pauly tvrdí, že kto sa necvičí vo vonkajšom umŕtvovaní, nebude umŕtvený ani vnútri, ani navonok. Svätý Ján z Kríža vraví, že duchovný vodca, ktorý pohŕda telesnými skutkami kajúcnosti, si nezasluguje, aby mu duše verili, ani vtedy nie, keby robil zázraky.

19. No vráťme sa k veci. Duša na začiatku celkového odovzdania sa Bohu pociťuje sladkosť zmyslových útech, ktorými ju Pán pripútava k sebe a odlučuje od pozemských rozkoší. Duša sa odvracia od stvorení a prikláňa sa k Bohu. No prikláňa sa nedokonale, lebo sa dáva viesť skôr

citovosťou duchovných útech ako opravdivou vôľou zalúbiť sa Bohu. Myslí si, že čím viac potešenia nachádza v úkonoch zbožnosti, tým väčšmi miluje Boha. Ak ju niekto vyruší v oblúbených cvičeniach, ak sa musí venovať inej činnosti, ktorú jej ukladá poslušnosť, láska k blížnemu alebo stavovská povinnosť, hneď sa znepokojuje a je smutná, lebo hľadá vo všetkom vlastné uspokojenie. To je všeobecný nedostatok našej ľudskej prirodzenosti. Ak nepociťujeme v úkonoch zbožnosti sladkú radosť, začínajú nás omínať, takže ich vykonávame povrchné, skracujeme, až sa ich napokon celkom zriekame. Do tejto záhuby sa zrútiť mnohé duše, ktoré Boh povolal, aby sa mu celkom zasvätili. Nastúpia cestu dokonalosti. Napredujú po nej, kým trvajú duchovné útechy. Keď však útechy prestanú, zanechajú všetko a vrátia sa na starú cestu. Úbohé duše! Mali by sa presvedčiť, že láska k Bohu a dokonalosť nespočívajú v nežných útechách, ale v premáhaní sebalásky a v plnení Božej vôle! Svätý František Saleský zdôrazňuje: *“Pánova ruka je rovnako hodna lásky, či už rozdeľuje súženia, alebo nás zaplavuje útechami!”*

20. Keď niekto okúsi duchovné útechy, zriekne sa zmyslových rozkoší, pokojne znáša odpor a protivenstvá, to ešte neznamená, že je mimoriadne čnostný. V záplave útech vie duša všetko pretrpieť, ale taká trpezlivosť v utrpení pochádza skôr z pociťovaných útech ako zo sily, ktorú dodáva pravá láska k Bohu. No Pán chce mať celé srdce a v ňom výhradné miesto. Aby dušu upevnil v čnosti a vykorenil sebalásku, ktorá sa skrýva v citových radoostiach, Pán sa od nej vzdáva a odníma jej duchovnú útechu. Pri každom prejave obety, dôvery a lásky zakúšala predtým radosť, ale teraz, keď vyschol prameň útechy, tie isté úkony koná s veľkou námahou a bez nadšenia, chladne. Modlitba,

duchovné čítanie, sväté prijímanie sú jej krížom, lebo cíti k nim nechúť a odpor. Všade iba temnoty a úzkosti. Kde si, môj Bože? A Boh mlčí. Duši sa zdá, že je všetko stratené. Modlí sa, núti sa do modlitby, ale zdá sa jej, že Boh ju nepočuje.

21. Uvažujme, ako si máme v tomto prípade počínať.

Ak nás Boh vo svojom milosrdenstve potešuje návštevami plnými lásky, ak nám dáva pociťovať prítomnosť svojej milosti, neodmietajme tieto dôkazy jeho priazne. To robili falošní mystici. Naopak, prijímajme ich s vďačnosťou, ale dajme si pozor, aby sme jeho útechy príliš nevychutnávali a nekochali sa v týchto duchovných radoostiach. Svätý Ján z Kríža nazýva toto vychutnávanie duchovnou maškrtnosťou, ktorá je chybou a nepáči sa Bohu. Zbavujme sa citového zalúbenia v týchto nežnostiach. Nadovšetko však chráňme sa myšlienky, že nám Boh posielá útechy preto, že mu slúžime vernejšie ako iní. Takáto márnivá a samolúba myšlienka by donútila Pána, aby sa od nás celkom vzdialil a ponechal nás našej biede.

Ďakujme vrúcne Bohu, keď nás navštívi duchovnou útechou. Veď je to oveľa väčší dar ako všetky svetské bohatstvá a pocty. No zároveň sa neutápajme vychutnávaním zmyslových radostí. Ponižme sa pred Bohom. Predstavme si hriechy nášho minulého života. Potom si musíme uvedomiť, že toto milostivé zaobchádzanie s našou úbohosťou je čírym prejavom Božej dobroty. A ešte jedno. Budme si vedomí, že tieto útechy sú predzvestou utrpenia. Boh nás nimi pripravuje, aby sme neskoršie trpezlivo znášali akékoľvek súženie, ktoré nám pošle. Ubezpečme ho, že sme ochotní z jeho ruky pokorne prijať každé vonkajšie i vnútorné utrpenia, chorobu, prenasledovanie, ba i bezútešnosť srdca. Hovorme mu

odhodlane: *“Pane, tu som, rob so mnou a so všetkým, čo je moje, ako sa ti páči. Daj mi milosť, aby som ťa miloval a dokonale plnil tvoju vôľu. Nič iného si od teba neprosím!”*

22. Ak je duša mravne istá, že je v Božej milosti, je spokojná so svojím stavom, hoci je zbavená zmyslových radostí aj božskej útechy. Vie, že miluje Boha a Boh miluje ju. Pán ju však chce ešte viac očistiť. Chce ju zbaviť každého zmyslového uspokojenia, aby sa s ním spojila čistou láskou. Preto ponára dušu do mora opustenosti. A to je najtrpkšie utrpenie zo všetkých vonkajších i vnútorných utrpení. Zbavuje dušu istoty, či je v Božej milosti. Uvrhne ju do najhlbších temnôt, kde má pocit, že nikdy nenájde Boha. Ba niekedy Boh dovolí, aby na ňu útočili silné pokušenia zmyselnosti, telesných vášní, myšlienok proti viere, pokušenia k zúfalstvu, ba až k nenávisti k Bohu. Predstavuje si, že Pán ju odvrhol od seba a nepočúva jej modlitby.

Útoky pekla sú prudké, žiadostivosť sa stupňuje. Duša uvrhnutá do tejto hlbokkej temnoty proti svojej vôli nemôže jasne rozlíšiť, či týmto pokušeniam odporuje, ako by mala, alebo či s nimi súhlasí. Rastie v nej strach, že stratila Boha, že ju Boh pre je nevernosti v týchto zápasoch spravodlivo opustil. Vidí pod sebou priepasť. Zdá sa jej, že už nemiluje Boha a že ju Boh nenávidí.

Takúto skúšku podstúpila svätá Terézia. Priznáva sa, že ju v tomto stave netešila ani samota. Samota, ktorá jej bola voľakedy najmilšou družkou, bola jej najväčším utrpením. Netešila ju modlitba, lebo keď sa modlila, zdalo sa jej, že trpí v pekle.

23. Keď táto skúška doláhne na človeka, ktorý miluje Boha, nech neklesá na duchu, nech sa preto netrápi ani

jeho duchovný vodca. Tieto zmyslové vzrušenia, pokušenia proti viere, proti nádeji, tieto vnuknutia, ktoré vedú k nenávisti voči Bohu, všetko je len zbytočný strach, trýzeň duše, útoky nepriateľa. To nie sú úkony dobrovoľné, a preto nemôže byť ani reči o hriechu.

Duša, ktorá opravdivo miluje Ježiša Krista, odvrhuje také vnuknutia a neprivolí k nim. No temnoty jej zahaľujú ducha, už nevie nič rozlišovať a upadá do zmätku. Necíti prítomnosť Božej milosti, a preto sa jej zmocňuje strach a zármutok. Lahko si domyslíme, že všetky obavy a strach týchto ťažko skúšaných duší nemajú reálny základ. Opýtajte sa ich v noci opustenosti, či by pri plnom vedomí spáchali jediný všedný hriechy, a ony rozhodne odpovedia, že sú ochotné radšej tisíckrát zomrieť, ako vedome Boha rozhnevať.

24. Treba teda rozoznávať, že iné je konať dobrý skutok, premáhať pokušenia, dôverovať Bohu, milovať ho a chcieť to, čo chce on, a iné je uvedomovať si, že dobrý skutok naozaj konáme. To uvedomenie nám pôsobí radosť, ale zásluhu získavame len vykonaním dobrého skutku. Boh sa uspokojí s dobrým skutkom a pozbaví dušu vedomia, že vykonala dobrý skutok; chce nás zbaviť každého uspokojenia, ktoré nič nepridá k dobrému skutku. Pán oveľa väčšmi dbá o našu zásluhu ako o naše uspokojenie.

Svätý Ján z Kríža napísal istej žene v stave vyprahnutosti, aby ju potešil: *“Nikdy ste neboli v takom dobrom stave, ako ste teraz, lebo nikdy ste neboli taká pokorná a odlúčená od sveta a nikdy ste sa nepovažovali za takú zlú, ako teraz.”* Nemyslíme si, že Boh nás najväčšmi miluje vtedy, keď nám dáva viac vnútorných útech. Dokonalosť nie je v nich, ale v tom, aby sme umŕtvovali svoju vôľu a zjednotili ju s Božou vôľou.

25. Duša v stave vyprahnutosti nesmie veriť diablovej, ktorý jej vnucuje myšlienku, že ju Boh opustil. Zvlášť nech sa chráni zanedbávať modlitbu. Veď práve to chce diabol dosiahnuť, aby mohol uvrhnúť dušu do záhuby. Svätá Terézia píše: *“Pán skúša svojich miláčikov opustenosťou a pokušeniami. Keby opustenosť trvala celý život, duša predsa nesmie zanechať modlitbu. Príde čas, že jej Boh všeto hojne nahradí.”* V stave duchovnej suchoty sa má duša ponížiť s vedomím, že si tie pokušenia zasluhuje, lebo neraz urazila Pána. Nech sa len hlboko poníži a nech sa úplne odovzdá do Božej vôle: *“Tu som, Pane! Ak chceš, aby som žila opustená a sužovaná po celý život, ba aj po celú večnosť, prijímam to. Len ťa prosím, daj mi milosť, aby som ťa milovala, a potom rob so mnou, čo chceš!”*

26. Bolo by neužitočné a ešte väčšmi by si sa znepokojoval, keby si chcel skúmať, či si v Božej milosti, či ťa Boh len skúša, alebo či ťa už naozaj opustil. V tej chvíli Boh nechce, aby si to vedel. Práve táto neistota ťa má prinútiť padnúť na kolená. Poníž sa pred ním, znásob svoje modlitby. Vrhni sa s celou dôverou do náručia jeho milosrdenstva. Chceš záruku, ale Boh to nechce. Počuj, čo vraví svätý František Saleský: *“Pevné rozhodnutie, že nikdy za nijakú cenu nechceme dobrovoľne spáchať ani všedný, ani ťažký hriech, je najväčšou zárukou, že sme v Božej milosti.”* Teraz si vari zhlboka vydýchneš. Lenže o chvíľu ťa znovu napadne pochybnosť. Veď duša ponorená do mora opustenosti ani to jasne nepoznáva. No je potrebné uvedomovať si to? Stačí, aby to chcela zo všetkej svojej vôle. Drahá duša, vrhni sa vo svojej biede do náručia Božej dobroty. Ani nevieš, aké milé sú Bohu tieto prejavy dôvery a odovzdanosti uprostred temnôt opustenosti. Ver, že Boh

je pri tebe, hoci sa skrýva! A on ťa miluje väčšmi, ako sa ty sama môžeš milovať! Vezmi si tieto slová svätej Terézie do noci svojej opustenosti!

27. Nech sa potešia tieto duše, také milé Bohu, ktoré sa rozhodli páčiť sa mu celkom, a pritom sa cítia zbavené každej útechy. Nech sa potešia duše opustené, také vzácne Bohu, ktoré sú odhodlané celkom mu patriť. On im vzal každú útechu a ponoril ich do noci opustenosti. Ich vyprahnutosť je znamením, že ich Boh veľmi miluje a že im pripravil miesto v nebi, kde sú dokonalé a večné útechy. Nech sú presvedčené, že čím viac budú sužované na tomto svete, tým viac útechy dostanú v kráľovstve blahoslavených. ***“A keď sa v mojom srdci kopia starosti, vzpružuje ma tvoja potecha”*** (Ž 94, 19).

Netrpíš sama. Nie si opustená sama. Koľko duší pred tebou trpelo strašnejšie muky a neznesiteľnejšiu opustenosť. Čo je tvoja bezútešnosť proti mukám a opustenosti svätej Jany de Chantal? Ty trpíš mesiac, rok, ona trpela štyridsaťjeden rokov. Sužovali ju hrozné muky vnútornej opustenosti, pokušenia a strachu. Triasla sa, že je v nemilosti, že ju Boh opustil. Tieto súženia boli také veľké a neprestajné, že iba myšlienka na smrť jej poskytla trochu úľavy. Počuj, čo sama o tom hovorí: *“Tieto útoky sú také zúrivé, že neviem, kam sa mám obrátiť. Veľa ráz sa mi zdá, že už-už strácam trpezlivosť, že dochádzam ku hranici možnosti, že všetkého sa vzdám a všetko stratím. Tyran pokušenia je taký ukrutný, že by som každý okamih chcela umrieť, aby som sa ho zbavila. Niekedy strácam chuť k jedlu a ani spánok mi neprináša vyslobodenie.”*

28. V posledných deviatich rokoch jej života sa pokušenia vystupňovali na najvyššiu mieru. Sestra Scatel

poznamenáva, že matka Jana trpela vo dne v noci ustavičné muky. Nemala odpočinku ani pri práci, ani pri zotavení, ani vo dne, ani v noci. *"Jej srdce bolo neustále trýznené vnútornými mukami"*, hovorí predstavená. Bola pokúšaná všetkými možnými pokušeniami okrem pokušení proti čistote. Žila v pochybnostiach, temnotách. Pán jej z času na čas odňal svoje svetlo a jej sa zdalo, že sa mu hnusí, že ju od seba zavrhuje. Hľadala útechu okolo seba, ale nenašla. Sklamaná vracala sa opäť k Bohu a odovzdávala sa do jeho milosrdenstva. Zdalo sa jej, že každú chvíľu podľahne pokušeniam. Boh bol stále pri nej, ale ona si myslela, že ju úplne opustil, lebo nikdy nenašla uspokojenie. Pri modlitbách, pri duchovnom čítaní, pri svätom prijímaní a pri ostatných cvičeniach zbožnosti pociťovala iba nechúť a úzkosti. V tomto období opustenosti jej jedinou činnosťou bolo hľadiť vytrvalo na Boha a nechať ho v sebe pôsobiť.

29. Sama píše: *"Keď prežívam vyprahnutosť a cítim sa zbavená všetkých milostí, je mi môj jednotvárný život novým krížom a moja neschopnosť pracovať ho ešte zväčšuje."* Podobala sa chorému sužovanému bolesťami, ktorý sa nemôže obrátiť z jedného boku na druhý; nemému, ktorý sa so svojimi bolesťami nikomu nemôže zveriť; slepému, ktorý nevidí, či mu podávajú liek, alebo jed. S plačom vyznáva: *"Zdá sa mi, že nemám ani vieru, ani nádej, ani lásku k Bohu."*

Najväčšmi nás udivuje, že si v týchto hrozných mukách zachovala veselú tvár a bola veľmi srdečná ku každému. Jej pohľad bol stále upretý na Boha, lebo odpočívala v lone jeho vôle. Svätý František Saleský, ktorý ako jej duchovný otec dobre vedel, aká milá je Bohu jej krásna duša, napísal: *"Jej srdce sa podobalo hluchému*

spevákovi, ktorý nádherne spieva, ale sám nemá z toho nijaké potešenie."

Jej samej píše neskoršie: *"Vy musíte slúžiť Spasiteľovi iba pre lásku k jeho vôli, pozbavená každej útechy a ponorená do oceána zármutku a úzkosti."*

"Pod údermi, tvrdým brúsom vyleštené kamene Staviteľ do múru vkladá, nazve každý po mene a v tej večnej, svätej stavbe odolajú premene." Svätí sú vyvolené kamene, ktoré Boh otesáva dlátom pokušení, obáv, temnôt a iných vnútorných i vonkajších múk. Takto sa stávajú hodnými zasadiť na trón v blaženom kráľovstve nebies.

Modlitba

Ježišu, moja nádej, moja láska a jediná láska mojej duše, nezaslúžim si tvoje sladké útechy. Ponechaj ich nevinným dušiam, ktoré ťa vždy milovali. Ja hriešny si ich nezasluhujem a ani si ich nežiadam. Len o jedno ťa prosím: daj, aby som po celý život plnil tvoju vôľu. Potom rob so mnou, čo chceš.

Ó, ja úbohy! Iné temnoty, iné hrôzy, iné úzkosti ma čakali za urážky, ktoré som ti spôsobil. Zaslúžil som si peklo, kde by som bol navždy od teba odlúčený, kde by som musel večne plakať, ale už nikdy by som ťa nemohol milovať. Nie, môj Ježišu, prijímam každý iný trest, len nie tento. Ty si zaslúžiš nekonečnú lásku. Príliš si si ma zaviazal, aby som ťa miloval. Nie, nevedel by som žiť tak, aby som ťa nemiloval.

Milujem ťa, moje najvyššie dobro, milujem ťa z celého srdca, milujem ťa väčšmi ako seba samého, milujem ťa a nechcem nič iné, len teba milovať!

Viem, že aj táto dobrá vôľa je darom tvojej milosti. No, Pane môj, dokonči svoje dielo: pomáhaj mi až do smrti.

Neponechávaj ma na seba samého, daj mi silu, aby som

premohol pokušenia a zvíťazil nad sebou samým. Daj, aby
som sa vždy k tebe utiekal.

Chcem byť celý tvoj. Odovzdávam ti svoje telo, svoju dušu,
svoju vôľu, svoju slobodu. Už nechcem žiť sebe, ale iba
tebe, môj Stvoriteľ, môj Vykupiteľ, moja láska, moje všetko.
"Môj Boh a moje všetko." Chcem sa stať svätým a dúfam, že
mi dáš potrebnú milosť. Sužuj ma, ako chceš, zbav ma
všetkého, stačí mi, ak ma nepozbavíš svojej milosti a svojej
lásky.

Mária, nádej hriešnikov, ty si taká mocná u Boha! Dúfam, že
sa za mňa prihovoríš. Pre tvoju lásku k Ježišovi ťa prosím,
príd' mi na pomoc a urob ma svätým!

. . . . .

*Bud' s Bohom, svet, kde šialbu slnka zlatí,
ja zmažem bozk, čo vtlačil si mi zradne
a zotriem slzu z oka nenápadne,
keď vzdychnem z hĺbky srdca na úvratí:
Či prijmeš, Ježiš, mojej piesne hlas?
Hľa, srdce prázdne je, či vyplníš ho zas,
či zradne nezneje jak veľkopanské dlane?
To srdce prázdne je, ó, vyplň si ho, Pane!
Ja spomínam a srdce bôľom chvie sa.
Ty hladkal si ma láskou v boji žitia,
keď zmietal som sa v hriechu vlnobitia.
Tys' na mostíku stál, či rozvidnie sa.
Hľa, tu som, Pane môj, už bude iste čas!
To srdce hriešne je, či objímeš ho zas?
Či biedou nezneje, jak žobrákove dlane
to srdce prázdne je, nuž zaujmi ho, Pane!
Je pokoj v hĺbkach, kde sa láska sadí.
My chceme sa mať, Ježiš, večne radi,
z dvoch srdc len jedno bude láskou vreťou.
To srdce malé je, však lásky mocný hlas -
to srdce malé je, ó, priviň si ho zas!
Nech smútkom zazneje jak opilcove dlane.
To srdce smädné je, nuž opoj si ho, Pane!*

. . . . .

SÚHRN ČNOSTÍ

OBJASŇOVANÝCH V KNIHE

CESTA LÁSKY

1. Znášajme trpezlivo všetky skúšky života: choroby, chudobu, stratu majetku, smrť rodičov, urážky, prenasledovania a súženia, slovom všetky protivenstvá. Uvedomme si, že útrapy tohto života sú znamením, že nás Boh miluje a že túži zabezpečiť nám spásu na druhom svete. Budme presvedčení, že sa Bohu oveľa väčšmi páčia nedobrovoľné umŕtvovania, ktoré nám sám posiela, ako umŕtvovania, ktoré si zvolíme sami.

2. V chorobe sa úplne odovzdajme do Božej vôle, lebo v tejto odovzdanosti má Boh oveľa väčšie záľúbenie ako v ktorýchkoľvek iných prejavoch zbožnosti. Ak sa nemôžeme ponoriť do rozjímavej modlitby, pozerajme s dôverou na kríž a Ukrižovanému obetujme svoje bolesti, spojme ich s bolesťami, ktoré on vytrpel za nás na kríži.

A keď sa priblíži hodina našej smrti, prijmime ju pokojne v duchu obete, to jest ochotne sa podvoľme smrti, aby sme sa zapáčili Ježišovi Kristovi; v tejto ochotnej vôli bola celá zásluha smrti mučeníkov. Povedzme odhodlane: *“Pane, tu som, chcem všetko, čo chceš, ty; chcem trpieť a toľko trpieť, koľko chceš ty; chcem zomrieť vtedy, kedy ma ty chceš zavolať!”* Nežiadajme si dlhší život, aby sme robili

pokánie za svoje hriechy. S dokonalou odovzdanosťou prijmime smrť, lebo to je najväčšie pokánie.

3. Odovzdajme sa do Božej vôle, keď Boh chce, aby sme žili v chudobe a nedostatku. Znášajme trpezlivo všetky sprievodné ťažkosti: zimu, hlad, námahy, výsmech a potupu.

4. Rovnako sa odovzdajme do Božej vôle, ak prideme o majetok, stratíme rodičov a priateľov, bez ktorých sme si nevedeli život ani predstaviť. Navyknime si vo všetkých protivenstvách opakovať: čo chce Boh, to chcem aj ja!

Po smrti príbuzných nestrácajme čas neplodným nariekaním, ale modlime sa za spásu ich duší. Obetujme Ježišovi Kristovi svoj bôľ nad ich odchodom.

5. Ukážme, že vieme trpezlivo a pokojne znášať pohrdania a urážky. Odpovedajme láskavo, keď nás niekto nespravodlivo napadne. Keď však cítime, že sme rozrušení, radšej mlčme. Počkajme, až sa myseľ utíši. Medzitým sa však nesťažujme iným na urážku, ktorú sme museli strpieť. V tichosti ju obetujme Bohu, ktorý za nás toľko vytrpel.

6. Budme prívetiví voči všetkým: voči predstaveným i podriadeným, voči vznešeným i jednoduchým, voči rodičom i cudzincom; ale celkom zvlášť voči tým, ku ktorým cítime odpor.

7. Ak musíme karhať bratov, najlepším prostriedkom je láskavosť. Vlúdnosťou dokážeme viac ako všetkými ostatnými prostriedkami a rozumovými dôvodmi. Nekarhajme, keď sme rozhnevaní, lebo pokarhanie v hneve bude trpké v slovách alebo v spôsobe. Nekarhajme ani vtedy, keď je vinník rozrušený, lebo pokarhanie ho ešte väčšmi roztrpčí a nepovzbudí k ľútosti.

8. Nezavidíme mocným tohto sveta bohatstvá, pocty, postavenie, chvály, ktorých sa im dostáva od ľudí. Zavidíme tým, čo väčšmi milujú Ježiša Krista. Nijaký kráľ nežije na svete tak šťastne ako oni. Ďakujme Pánovi, že nám dal poznať márnosť všetkých pozemských majetkov, pre ktoré toľko nešťastníkov hynie.

9. Nehľadáme vo svojich myšlienkach a podujatiach sebauspokojenie, ale iba zaľúbenie Božie. Nestrácajme odvalu, keď sa nám niečo nepodarí. A keď sa podarí, vyhýbajme sa chválam a vďakám. Keď budú ľudia šomrať a prejavovať svoju nespokojnosť, potešme sa myšlienkou, že sa chceme páčiť Bohu, a nie ľuďom.

10. Hlavné prostriedky na dosiahnutie dokonalosti sú tieto:

a) Chráňme sa každého vedomého hriechu, aj ľahkého. A keď sa predsa dopustíme nejakej chyby, nehnevajme sa na seba a nebuďme netrpezliví. Pokojne ju hneď oľutujme, vzbudíme si úkon lásky k Ježišovi Kristovi, sľúbme mu, že ho viac neurazíme a naliehavo ho prosíme o pomoc.

11. b) Živme v sebe túžbu dosiahnuť dokonalosť svätých a všetko pretrpieť z lásky k Ježišovi Kristovi. Ak nemáme takú túžbu, prosme Ježiša Krista, aby nám ju vo svojej добрote udelil. Lebo ak nebudeme naozaj túžiť po svätosti, neurobíme ani krok na ceste k dokonalosti.

12. c) Pevne sa rozhodnime dosiahnuť dokonalosť. Kto nemá túto rozhodnosť, bude vždy slabochom a nebude môcť zlomiť prekážky, ktoré sa mu postavlia do cesty. Naopak, rozhodná duša s Božou pomocou, ktorá jej nikdy nebude chýbať, premôže všetko.

13. d) Venujme denne dve alebo aspoň jednu hodinu rozjímavej modlitbe. Nikdy ju nevynechajme z lenivosti, ani vtedy nie, keď prežívame duchovnú opustenosť a nepokoj. Len v krajnej nevyhnutnosti ju môžeme vynechať.

14. e) Pristupujme k svätému prijímaniu viac ráz do týždňa podľa rady duchovného vodcu. No proti jeho vôli častejšie prijímať nesmieme.

To platí aj o telesných umŕtvovaniach, ako sú pôsty, železné retiazky, bičovanie a podobné. Tieto umŕtvovania proti vôli duchovného otca alebo zničia zdravie alebo v nich budeme hľadať svetskú chválu. Preto treba mať duchovného vodcu a vo všetkých týchto prípadoch ho treba poslúchať.

15. f) Neprestajne sa modlime. Odporúčajme sa vo všetkých potrebách Ježišovi Kristovi. Prosme o príhovor

svojho anjela strážcu, svojich svätých patrónov a hlavne Božiu Matku, lebo jej rukami nám Boh dáva všetky milosti.

Na konci ôsmej hlavy som dokázal, že všetko naše dobro závisí od modlitby. Zvlášť denne prosme Boha o zotrvanie v jeho milosti. Kto prosí, dostane. Kto neprosí, nedostane a zahynie. Prosme Ježiša Krista o jeho svätú lásku, o dokonalú odovzdanosť do jeho vôle. Ak prosíme o milosti, vždy sa odvolávajme na zásluhy Ježiša Krista.

O tieto milosti prosme hneď ráno, len čo vstaneme. O ne prosme pri rozjímaní, pri svätom prijímaní, pri návštevách najsvätejšej Sviatosti oltárnej, večer pri spytovaní svedomia. V pokušeniach, hlavne však v pokušeniach proti čistote, prosme Boha, aby nám dal silu odporovať. Volajme o pomoc a vzývajme často najsvätejšie mená Ježiš a Mária. Kto sa v pokušeniach modlí, zvíťazí; kto neprosí, bude premožený.

16. Máme problémy s pokorou? Nezakladajme si na počtách, na bohatstve, na postavení, na nadaní, na iných prirodzených daroch a ešte menej na daroch duchovných: uvedomme si, že všetky tieto dobrá sú Božie dary. Pokladajme sa za najúbohejších zo všetkých a tešme sa, keď nami pohrdajú. Nebuďme ako tí, čo ústami hovoria, že sú zo všetkých najhorší, ale chcú, aby sa s nimi zaobchádzalo lepšie ako s inými.

Pokorne prijímajme pokarhania a nevyhovárajte sa ani vtedy, keď sme naozaj nevinní. Len vtedy sa máme brániť, keby hrozilo pohoršenie.

17. Nechcime sa ukazovať pred svetom a nehľadáme svetské pocty. Budíme si stále vedomí múdrej zásady svätého Františka: *“Sme len takí, akí sme pred Bohom.”* Ešte horšie by bolo, keby rehoľník vo svojom spoločenstve túžil po čestných funkciách a chcel by sa stať predstaveným. Cťou rehoľníka nech je byť najponíženejší je ten, kto s najväčšou radosťou prijíma uponíženia.

18. Odpútajme sa vnútorne od každého stvorenia. Kto je pripútaný k nejakému pozemskému dobru, hoci najnepatrnejšiemu, nemôže sa povzniesť k Bohu a úplne sa s ním spojiť.

19. Zbavme sa zvlášť prepriatej náklonnosti k rodičom. Svätý Filip Neri hovorieval: *“Koľko náklonnosti venujeme stvoreniu, toľko jej uberíme Bohu.”* Pri voľbe životného povolania nemôžeme dôverovať rodine, lebo má väčšinou na zreteli svoj vlastný záujem, a nie naše skutočné dobro.

Neberme ohľad na mienku ľudí a na márnivú vážnosť pred ľuďmi. Nadovšetko však sa zrieknime vlastnej vôle. Treba sa vzdať všetkého, aby sme získali všetko. *“Všetko za všetko!”* napísal Tomáš Kempenský.

20. Nedajme sa premôcť hnevom, nech sa stane čokoľvek. A keď predsa pozorujeme, že sa nás zmocňuje hnev, utiekajme sa k Bohu. Vtedy sa nepúšťajme do nijakej práce, ani do rozhovoru, kým sa hnev celkom neutiši. Aby nás hnev nenašiel nepripravených, pri modlitbe si predstavme všetky protivenstvá, ktoré nás môžu zastihnúť.

Pamätajte na slová svätého Františka Saleského: *“Nikdy som sa nedal strhnúť k hnevu, aby som to hneď neolutoval.”*

21. Všetka svätosť spočíva v tom, že milujeme Boha, a všetka láska k Bohu je v plnení jeho vôle. Preto sa musíme bezvýhradne odovzdať do Božích rúk. Prijmeme s pokojným srdcom všetko, čo Boh chce, či je to príjemné, či nepríjemné. Budíme spokojní so stavom, v ktorom nás chce mať Boh. Uspokojme sa so zdravím, aké nám dáva Boh. Vo svojich modlitbách sa sústreďme na jeden cieľ: aby nám Boh dal milosť, žeby sme vyplnili jeho svätú vôľu. Aby sme ju vyplnili, musíme sa podrobiť poslušnosti. Rehoľník sa má podrobiť predstavenému, veriaci človek vo svete spovedníkovi. Budme si istí, že svätý Filip Neri povedal pravdu, keď napísal: *“Zo všetkého, čo robíme z poslušnosti, nebudeme sa zodpovedať Bohu.”* To platí, pravda, keď prikázaný skutok nie je jasným hriechom.

22. Proti pokušeniam máme dva prostriedky: odovzdanosť a modlitbu.

Hoci pokušenia nepochádzajú od Boha, Boh ich predsa dopúšťa pre naše dobro. Zachovajme si pokoj, keď nás pokušenie akokoľvek obťažuje. Odovzdajme sa vtedy do Božej vôle a vyzbrojme sa proti nemu modlitbou. To je najmocnejšia a najbezpečnejšia zbraň, ktorou istotne premôžeme nepriateľa.

Zlé myšlienky nie sú ešte hriechom, i keď sú akokoľvek hnusné a bezbožné. Hriešny je len súhlas s týmito myšlienkami. Vžívajme najsvätejšie mená Ježiš a Mária a vždy zvíťazíme.

Keď pokušenie stále dotiera, obnovujme si pevné predsavzatie, že chceme radšej zomrieť ako uraziť Pána Boha. Častejšie sa prežehnávajme a pokropme sa svätenou vodou. Veľmi dobre urobíme, keď pokušenia vyjavíme svojmu spovedníkovi.

No najmocnejší prostriedok je modlitba. Prosme Pána Ježiša a Pannu Máriu o pomoc, aby sme pokušeniam odolali.

23. Ako si máme počínať v duchovnej bezútešnosti? Predovšetkým sa ponížme a priznajme si, že si zaslúžime, aby Boh s nami takto zaobchádzal. Po druhé, odovzdajme sa do Božej vôle a vrhnime sa do náručia jeho dobroty.

Keď nás Boh zahŕňa útechami, pripravme sa na skúšky, ktoré často nasledujú po útechách. Keď opustenosť naozaj príde, ponížme sa a odovzdajme sa do Božej vôle. Tak budeme mať z vnútorných súžení väčší osoh ako z útech.

24. Aby sme mohli stále viesť svätý život, aby sme vytrvali v dobrom, zaštepme si hlboko do mysle hlavné zásady, ktoré sa týkajú večného života:

Všetko na tomto svete má koniec, radosti i žiale; len večnosť je bez konca. Aký osoh budem mať v hodine smrti zo všetkej slávy tohto sveta?

Všetko, čo prichádza od Boha, či je to príjemné či nepríjemné, všetko je dobré a slúži pre naše dobro.

Treba sa zriecť všetkého, aby sme získali všetko.

Pravý pokoj nie je možné dosiahnuť bez Boha.

Jedno je potrebné: milovať Boha a spasiť si dušu.

Len hriechu sa treba báť.

Kto stratí Boha, stratí všetko.

Kto na tomto svete po ničom netúži, je pánom celého sveta.

Kto sa modlí, bude spasený; kto sa nemodlí, bude zatratený.

Alebo zomrieť, alebo sa páčiť Bohu.

Nech Boh stojí, koľko chce, nikdy nie je pridrahý.

Každý trest je ľahký pre toho, kto si zaslúži peklo.

Všetko znesie ten, kto rozjíma o ukrižovanom

Ježišovi.

Všetko sa stáva trestom, čo sa nerobí pre Boha.

Kto chce iba Boha, má všetkého hojnosť.

Blažený človek, čo z hĺbky srdca môže povedať: Môj Ježišu, len teba milujem a nič iné.

Kto miluje Boha, všade nájde sladkosť; kto nemiluje Boha, nájde všade trpkosť.

. . . . .

Nihil obstat: P. Marián Kováčik, C. Ss. R.

Imprimi potest: R. Robert Bezák, C. Ss. R., viceprovinciál, n.
28/95 zo dňa 6. augusta 1995

Názov originálu: Pratica di amar Gesu' Christo, 1768

Alfonz de' Liguori (1696 - 1787)

. . . . .

OBSAH

Ako si Ježiš zaslúži, aby sme ho milovali pre lásku, ktorú nám prejavil vo svojom utrpení	2
Ako si Ježiš Kristus zaslúži, aby sme ho milovali, a to pre lásku, ktorú nám preukázal ustanovením Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej	13
Veľkú dôveru má v nás vzbudiť úvaha o láske, ktorú nám prejavil Ježiš Kristus, a dobrodenia, ktorými nás zahrnul	22
Ako veľmi sme povinní milovať Ježiša Krista	30
Duše, ktoré milujú Ježiša Krista, milujú utrpenie	38
Kto miluje Ježiša Krista, miluje vľúdnosť	47
Kto miluje Ježiša Krista, nezávidí mocným tohto sveta, ale závidí tým, čo viac milujú Ježiša	54
Kto miluje Ježiša Krista, nenávidí vlačnosť a usiluje sa o dokonalosť	61
Kto miluje Ježiša Krista, nie je pyšný na svoje dobré vlastnosti. Naopak, ponížuje sa a je rád, že ho aj druhí ponížujú.	85
Kto miluje Ježiša Krista, žiada si len svojho miláčika	93

Kto miluje Ježiša Krista, usiluje sa odpútať od všetkých stvorených vecí	97
Kto miluje Ježiša Krista, nikdy sa nehnevá na svojho blížneho	115
Kto miluje Ježiša Krista, chce iba to, čo chce Ježiš	122
Kto miluje Ježiša Krista, znáša pre Ježiša všetko, ale zvlášť choroby, chudobu a opovrhnutie	136
Kto miluje Ježiša Krista, verí všetkým Jeho slovám	151
Kto miluje Ježiša Krista, dúfa, že od Ježiša Krista všetko dostane	156
Kto miluje Ježiša Krista silnou láskou, miluje Ho i v pokušeniach a bezútešnosti	167
Súhrn čností objasňovaných v knihe Cesta lásky	189
Obsah	198

. . . . .

Spracovala

CreativeSuzi33 v roku 2024 podľa knihy z roku 1997.

<https://bio.link/creativesuzi33>

. . . . .